

Dommerbetænkning Projektkonkurrence om Folketingets nye rammer

Indhold

Forord.....	2
Konkurrencedeltagere	4
Konkurrencefakta	6
Konkurrenceopgaven	8
Generelle bemærkninger.....	10

Vinderforslag

Forslag B/20229642.....	14
-------------------------	----

Øvrige forslag

Forslag A/10796316	28
Forslag C/54459822.....	36
Forslag D/94904386	44
Forslag E/99939320.....	52

Underskrifter.....	60
--------------------	----

Forord

Tak for forslagene

Det var med stor spænding, at Folketinget og Bygningsstyrelsen den 7. august 2023 udskrev projektkonkurrencen om Folketingets nye rammer – en historisk mulighed for at forme fremtidens Folketing.

Ud fra visionen om at skabe nye og bedre rammer for et åbent, tilgængeligt og engagerende folkestyre bad Folketinget og Bygningsstyrelsen fem konkurrencedeltagere om at komme med forslag til, hvordan der med afsæt i Folketingets overtagelse af Rigsarkivets tidligere bygninger kan skabes et stærkt og sammenhængende Folketing på tværs af borgervendte og parlamentariske faciliteter, så Folketinget fortsat kan være et af verdens mest åbne parlamenter.

Med projektet ønsker Folketinget at styrke interessen for demokratiet, gøre politik interessant og vedkommende for flere, sikre lige adgang for alle i bygningerne og arbejde ambitiøst med bæredygtighed.

Den 29. september 2023 afleverede konkurrencedeltagerne deres forslag, og det viste sig hurtigt, at vores forventninger fuldt ud blev indfriet. Vi har gennemgået fem spændende konkurrenceforslag af høj kvalitet, som på hver deres måde er gået meget kompetent og ansvarligt til den store opgave, det er at skabe et helhedsgreb for projektet. Dette indebærer både at tage vare på den vigtige kulturarv og historie, som de fredede bygninger repræsenterer, og at understøtte den udvikling og fornyelse, der er nødvendig for at holde folkestyret levende.

Dommerkomitéen havde i projektkonkurrencens fase 1 mulighed for at udvælge et til tre konkurrenceforslag, som kunne gå videre til forhandlingsforløbet i projektkonkurrencens fase 2. Imidlertid var helhedsgrebet og opfyldelsen af Folketingets vision så overbevisende i et af forslagene, at en enig dommerkomité besluttede alene at sende dette forslag, B/20229642, udarbejdet af Cobe i samarbejde med Arcgency, Drachmann Arkitekter & Sweco Danmark, videre til udbud med forhandling og dermed udpege det som vinder.

Efter en positiv dialog og en bearbejdning af forslaget i fase 2, forventer Bygningsstyrelsen at indgå en totalrådgiveraftale med Cobe i samarbejde med Arcgency, Drachmann Arkitekter & Sweco Danmark. Projektet forventes senere gennemført i et tidligt entreprenørbud, hvor totalrådgiveren overgår til entreprenøren og de to parter i tæt samarbejde med Folketinget og Bygningsstyrelsen skal udvikle projektet.

Dommerkomitéen vil gerne takke deltagerne bag de fem konkurrenceforslag, der alle har ydet et værdifuldt bidrag til konkurrencen og diskussionerne i dommerkomitéen. Vi ved, at det har været en udfordrende og krævende opgave at udarbejde forslagene.

I de følgende afsnit gennemgås dommerkomitéens generelle bemærkninger på tværs af konkurrenceforslagene, efterfulgt af en vurdering af hvert konkurrenceforslag fra fase 1 og bearbejdningen af vinderforslaget i fase 2. Teksten er ledsaget af konkurrencedeltagernes egne illustrationer.

Signeret af dommerkomitéen

København den 17. november 2023.

Bedømmelsesmøde. Fotograf: Ólafur Steinar Rye Gestsson.

Konkurrencedeltagere

Vinder af projektkonkurrencen

Forslag B / 20229642

Cobe

i samarbejde med Arcgency,
Drachmann Arkitekter &
Sweco Danmark

Øvrige deltagere

Forslag A / 10796316

H+

i samarbejde med C.F. Møller,
Erik Brandt Dam & Artelia

Forslag C / 54459822

Dorte Mandrup

i samarbejde med Rønnow Leth & Gori,
DETBLÅ, MARTIN FUNCH Rådgivende
Ingeniører & OJ Rådgivende ingeniører

Forslag D / 94904386

Lundgaard & Tranberg Arkitekter

i samarbejde med Marianne Levinsen
Landskab, Elgaard architecture,
BuroHappold, Schmidt Brandrådgivning,
Johan Galster & We Do Democracy

Forslag E / 99939320

Henning Larsen

i samarbejde med JAJA Architects &
Varmings Tegnestue

Vinderprojekt i fase 2

Gennemgang for Folketingets Præsidium.
Fotograf: Ólafur Steinar Rye Gestsson.

Konkurrencefakta

Konkurrencen blev udskrevet af Bygningsstyrelsen som ordregiver i et samarbejde med Folketinget som bestiller og slutbruger.

Konkurrenceform

Udbuddet blev gennemført som en projektkonkurrence med henblik på at tildele en totalrådgiveraftale baseret på udbud med forhandling uden forudgående offentliggørelse i henhold til §§ 82 og 84-94 i lovbekendtgørelse nr. 10 af 6. januar 2023 (udbudsloven).

Projektkonkurrencen blev gennemført i to faser:

Fase 1: Gennemførelse af projektkonkurrencen.

Fase 2: Gennemførelse af udbud med forhandling.

Konkurrenceperiode

Den 7. august 2023 - den 14. marts 2024.

Vederlag

De fem deltagere i fase 1 har hver modtaget et vederlag på DKK 400.000 ekskl. moms. Deltageren i fase 2 modtager yderligere DKK 200.000 ekskl. moms.

Konkurrencedeltagere

A/10796316 H+ i samarbejde med C.F. Møller, Erik Brandt Dam & Artelia.

B/20229642 Cobe i samarbejde med Arcgency, Drachmann Arkitekter & Sweco Danmark.

C/54459822 Dorte Mandrup i samarbejde med Rønnow Leth & Gori, DETBLÅ, MARTIN FUNCH Rådgivende Ingeniører & OJ Rådgivende ingeniører.

D/94904386 Lundgaard & Tranberg Arkitekter i samarbejde med Marianne Levinsen Landskab, Elgaard architecture, BuroHappold, Schmidt Brandrådgivning, Johan Galster & We Do Democracy.

E/99939320 Henning Larsen i samarbejde med JAJA Architects & Varmings Tegnestue.

Dommerkomité

Søren Gade, *Folketingets formand.*

Leif Lahn Jensen, *første næstformand i Folketingets Præsidium.*

Marie Hansen, *direktør i Folketinget.*

Rasmus Brandt Lassen, *direktør i Bygningsstyrelsen.*

Signe Primdal Lyndrup, *viceleder i Bygningsstyrelsen.*

Torben Nielsen, *arkitekt MAA, fagdommer udpeget af konkurrenceudskriver.*

Natalie Mossin, *arkitekt MAA, fagdommer udpeget af Akademisk Arkitektforening.*

Rosa Siri Lund, *arkitekt MAA, fagdommer udpeget af Akademisk Arkitektforening.*

Rådgivere for dommerkomitéen

Jepp Søe, *anden næstformand i Folketingets Præsidium.*

Karsten Hønge, *tredje næstformand i Folketingets Præsidium.*

Karina Adsbøl, *fjerde næstformand i Folketingets Præsidium.*

Camilla van Deurs, *stadsarkitekt i København.*

Jesper Hermansen, *direktør i Slots- og Kulturstyrelsen.*

Ane Elmoose, *programchef i Folketinget.*

Mongin Forrest, *programleder i Folketinget.*

Jette Nedergaard, *programleder i Folketinget.*

Sine Averhoff, *projektleder i Folketinget.*

Elin Sjöstrand, *projektleder i Folketinget.*

Martin Dinesen, *service- og sikkerhedschef i Folketinget.*

Maja Wohlfeldt, *juridisk teamleder i Bygningsstyrelsen.*

Andreas Hejbøl Krogshede, *projektjurist i Bygningsstyrelsen.*

Lasse Laursen, *projektleder i Bygningsstyrelsen.*

Dan Ravneberg Nielsen, *projektleder i Bygningsstyrelsen.*

Frederikke Gludsted, *indeklimaspecialist i Bygningsstyrelsen.*

Peter Fangel Poulsen, *bygherrerådgiver fra Bauherr.*

Naja Lyng, *bygherrerådgiver fra Bauherr.*

Morten Buus, *bygherrerådgiver fra Bauherr.*

Janet Cohen Muntz, *universelt design-konsulent*.
Morten Ørsager, *bæredygtighedsrådgiver fra Erik Arkitekter*.
Gitta Hammer, *restaureringsarkitekt fra Erik Arkitekter*.
Henrik Vejlø, *bygherrerådgiver fra Strunge Jensen*.
Simon Downing, *quantity surveyor fra Core Five*.

Dommersekretariat

Lisa Sørensen, *projektchef i Bygningsstyrelsen*.
Lone Busk, *projektleder i Bygningsstyrelsen*.

Konkurrencesekretær

Mikael Kenno Fogde, *advokat fra Bauherr*.

Bedømmelsesperiode i fase 1

Den 5. oktober - den 17. november 2023.

Bedømmelseskriterier i fase 1

Dommerkomitéen har i fase 1 bedømt konkurrenceforslagene på deres arkitektoniske og funktionelle kvaliteter i forhold til de ønsker og forudsætninger, der var beskrevet i konkurrenceprogrammet, med følgende vægtning:

Funktion 55 %
Arkitektur 45 %

Detaljeret information om bedømmelseskriterierne kan læses i konkurrenceprogrammet, »Projektkonkurrence om Folketingets nye rammer - Konkurrenceprogram«, på side 62.

Ved bedømmelsen lagde dommerkomitéen ikke vægt på, om konkurrencedeltageren havde anvendt avancerede præsentationsteknikker, men fokuserede på konkurrenceforslagenes overordnede helhedsreb.

Bedømmelsesproces i fase 1

De fem forslag blev tildelt et bogstav som supplement til den ottecifrede afleveringskode for at gøre det lettere at referere til forslagene under bedømmelsen. I dommerbetænkningen refereres til både bogstav og kode på følgende måde: X/nnnnnnnn.

I bedømmelsesperioden for fase 1 holdt dommerkomitéen tre bedømmelsesmøder.

På det første bedømmelsesmøde gennemgik de tre fagdommere forslagene for resten af dommerkomitéen.

På dommerkomitéens andet bedømmelsesmøde gennemgik udvalgte rådgivere forslagene ud fra deres perspektiv på bymæssig kontekst, fredning, programmering, universelt design, bæredygtighed, sikkerhed og realiserbarhed. Efter en fælles drøftelse med fokus på bedømmelseskriterierne og udviklingspotentialet i forslagene holdt op imod deltagernes omkostninger ved at gå videre besluttede en enig dommerkomité at udpege forslag B/20229642 som eneste vinder af projektkonkurrencens fase 1.

På dommerkomitéens tredje bedømmelsesmøde blev dommerbetænkningen underskrevet, hvorefter navnekuverterne blev åbnet.

Forhandlingskomité i fase 2

Ane Elmose, *programchef i Folketinget*.
Lisa Sørensen, *projektchef i Bygningsstyrelsen*.
Maja Wohlfeldt, *juridisk teamleder i Bygningsstyrelsen*.

Forhandlings- og bedømmelsesperiode i fase 2

Den 8. december 2023 - den 1. marts 2024.

Bedømmelseskriterier i fase 2

Tildelingskriteriet i fase 2 er bedste forhold mellem pris og kvalitet, og da der er tale om omvendt licitation, bliver der alene lagt vægt på kvaliteten af tilbuddet. Underkriterierne og vægtningen af det enkelte underkriterium er:

1. Revideret konkurrenceforslag (50 %)
2. Bemanding og organisation (30 %)
3. Proces (20 %)

Forhandlingsproces i fase 2

Under udbud med forhandling har forhandlingskomitéen haft et forhandlingsmøde med konkurrencedeltageren, hvor det indledende tilbud vedrørende bemanding, organisation og proces blev drøftet.

I forbindelse med at konkurrencedeltageren skulle aflevere sidste og bedste bud, blev der afholdt et præsentationsmøde, hvor konkurrencedeltageren præsenterede sit reviderede konkurrenceforslag for dommerkomitéen og dennes rådgivere. I bedømmelsen blev der ikke lagt vægt på præsentationen.

Bedømmelsen af sidste og bedste bud er sket på et afsluttende bedømmelses- og betænkningssmøde, hvor fagdommerne gennemgik deres vurdering af det reviderede konkurrenceforslag for dommerkomitéen, og Bygningsstyrelsen kort redegjorde for styrelsens evaluering af konkurrencedeltagerens tilbudte bemanding, organisation og proces. På baggrund heraf blev dommerkomitéen enig om at udpege konkurrencedeltageren bag forslag B/20229642 som endelig vinder af projektkonkurrencen efter fase 2 med henblik på, at Bygningsstyrelsen kan tildele konkurrencedeltageren en totalrådgiveraftale.

Resultat

Forslag B/20229642 blev udpeget som vinder af projektkonkurrencens fase 1 og dermed til at deltage i projektkonkurrencens fase 2, udbud med forhandling.

Offentliggørelse af konkurrenceresultat

Torsdag den 14. marts 2024 på Christiansborg.

Konkurrenceopgaven

Opgaven

Projektkonkurrencen bestod af tre elementer:

- Transformation og restaurering af Rigsarkivets tidligere bygninger til borgervendte og parlamentariske faciliteter.
- Nybyggeri af en underjordisk besøgsindgang med adgang fra Rigsdagsgården og heraf tilhørende udvikling af Rigsdagsgården.
- Integration og sammenbygning med eksisterende bygninger og byrum.

Konkurrenceforslagene skulle omfatte et bruttoareal på 10.000-12.000 m² og rumme borgervendte faciliteter i form af besøgsindgang, besøgscenter og spisested samt parlamentariske faciliteter i form af udvalgsværelser, møderum og arbejds-

pladser. Projektkonkurrencen skal ses som et led i at få etableret et solidt grundlag for det endelige projekts omfang og kvalitet, før den tidsmæssige og økonomiske ramme for projektet lægges fast.

Konkurrenceområdet

Konkurrencens primære fokus var følgende bygninger og byrum, hvor Folketinget ønskede de væsentligste funktioner i konkurrenceforslagene placeret:

- Rigsarkivets tidligere bygninger: Den Zuberske Bygning, Kunstammerbygningen og Gehejmearkivet, som Folketinget ønskede restaureret og transformeret til nye funktioner.
- Rigsdagsgården, hvor Folketinget ønskede en underjordisk besøgsindgang placeret.

Arkivgården. Fotograf: Ólafur Steinar Rye Gestsson.

Rigsdagsgården. Fotograf: Ólafur Steinar Rye Gestsson.

Udvalgsværelse på Christiansborg. Fotograf: Ólafur Steinar Rye Gestsson.

Konkurrencens sekundære fokus var omkringliggende bygninger og byrum, som Folketinget ønskede anvendt til at skabe sammenhæng med Folketingets øvrige bygninger og den omgivende by.

Visionen

Folketingets vision med projektet er at skabe nye og bedre rammer for et åbent, tilgængeligt og engagerende folkestyre.

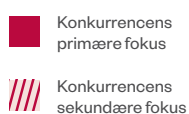
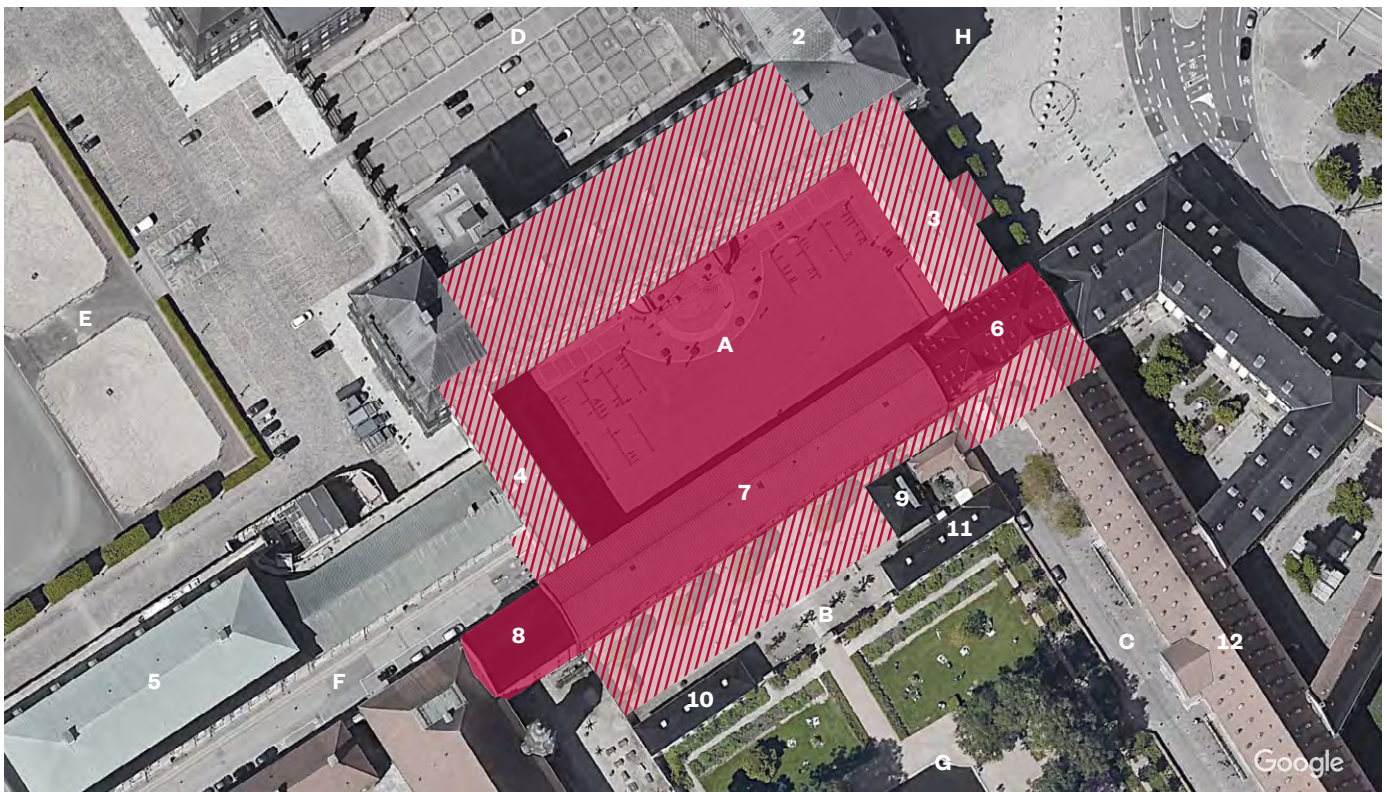
Det ønsker Folketinget skal ske ved at:

- Styrke de borgervendte aktiviteter.
- Forbedre og forny rammerne for det parlamentariske arbejde.

De centrale opgaver

For at afgrænse konkurrenceopgaven blev konkurrencedeltagerne opfordret til særlig at tage stilling til fem centrale opgaver i udarbejdelsen af konkurrenceforslagene. Disse var:

- Helhedsgreb med en stærk sammenhæng.
- Et åbent og sikkert Folketing.
- Et levende politisk hus og en arbejdsplads.
- Transformation til nye funktioner.
- Ansvarlig brug af ressourcer.

2	Christiansborg Slot	8	Den Zuberske Bygning	A	Rigsdagsgården
3	Ministergangbygningen	9	Havnevagten	B	Arkivgården
4	Forbindelsesbygningen	10	Vestre Pavillon	C	Proviantspassagen
5	Søndre Ridebanefløj	11	Østre Pavillon	D	Indre Slotsgård, Christiansborg
6	Gehejmearkivet	12	Proviandhuset	E	Ridebanen
7	Kunstammerbygningen			F	Tøjhusgade
				G	Det Kongelige Biblioteks Have (Bibliotekshaven)
				H	Christiansborg Slotsplads

Billeder ©2023 Aerodata
International Surveys,
Airbus, CNES / Airbus,
Lantmåteriet / Metria,
Maxar Technologies,
Scankort, Kortdata
©2023 Google

Generelle bemærkninger

Dommerkomitéen har i bedømmelsen særlig haft fokus på forslagenes helhedsgreb, og i hvor høj grad forslagene opfyldte Folketingets vision og konkurrencens centrale opgaver.

Dommerkomitéen har i deres bedømmelse rangeret forslagene på en skala med følgende trin: *godt forslag*, *rigtig godt forslag* og *fortrinligt forslag*.

De fem forslags forskellige bud på udformning og indretning af nye og eksisterende bygninger har givet anledning til gode og frugtbare diskussioner i dommerkomitéen.

Herunder har dommerkomitéen haft grundige samtaler om, hvordan Folketingets vision om at skabe nye og bedre rammer for et åbent, tilgængeligt og engagerende folkestyre bedst kan indfries. For hvor langt skal man gå i balancen mellem at signalere åbenhed og imødekommenhed og samtidig manifestere den højtidelighed og respekt, der også er forbundet med vores folkestyre? Og i hvor høj grad skal transformationen af bygningerne og Folketingets vision markeres med et nyt element eller indordne sig i de eksisterende rammer? Og hvordan indskriver projektet sig i sine omgivelser i en god balance mellem fortid, nutid og fremtid? Heldigvis har forslagenes høje niveau og forskellighed bidraget til værdifulde nuancer i disse samtaler, da forskellige løsninger er blevet afprøvet på idéniveau gennem forslagene.

Samtidig har dommerkomitéen i bedømmelsen lagt vægt på at finde den rette samarbejdspartner, nemlig den konkurrence-deltager, der med sit forslag bedst indikerede evnen til at forstå og omsætte Folketingets vision og ønsker for projektet, og som ovenikøbet på fornem vis tog fat i de mange åbne spørgsmål i konkurrenceprogrammet og præsenterede nye vinkler på projektet.

Der er ingen tvivl om, at Folketinget og Bygningsstyrelsen med vinderforslaget har et solidt grundlag for et samarbejde, som vi glæder os meget til. Det er en kompleks opgave med mange parametre, der skal behandles og falde på plads efter konkurrencens afslutning i et tæt samspil mellem byggeprojektets parter.

Helhedsgreb med en stærk sammenhæng

Som konkurrenceprogrammet lægger op til, placerer alle forslagene et underjordisk bygningsanlæg med besøgsfaciliteter i Rigsdagsgården. De foreslåede bygningsanlæg er udformet

med forskellig volumen og udstrækning samt forskelle i afstand til eksisterende bygninger.

Forslagene deler sig i to hovedgrupper, hvad angår til adgangen fra Rigsdagsgården. Tre forslag, A/10796316, B/20229642 og C/54459822, placerer ankomsten til besøgsindgangen i den nord-sydgående akse og bearbejder gården med et synligt greb, der gennembrøder belægningsfladen med et element, hvorfra besøgende bevæger sig ned i besøgsindgangen og derfra fordeler sig til henholdsvis Christiansborg og Rigsarkivets tidligere bygninger.

To andre forslag, D/94904386 og E/99939320, placerer besøgsindgangen i Forbindelsesbygningen, der afslutter Rigsdagsgården mod syd. Disse to forslag bearbejder gården uden store indgreb ud fra et ønske om at friholde pladsen og være diskrete i forhold til Rigsdagsgården.

Opgaven med at integrere Rigsarkivets tidligere bygninger med Folketingets eksisterende bygningsmasse er grebet forskelligt an i forslagene. Her har det været væsentligt for dommerkomitéen at vælge et forslag, der med sit helhedsgreb tager højde for, at projektet skal kunne rumme store grupper af besøgende og sikre et let, overskueligt og gnidningsfrit flow - såvel horisontalt som vertikalt. Dette viser forslag A/10796316 og B/20229642 gode løsninger på ved at skabe værdige, velproportionerede forbindelser og rumligheder, der afspejler Folketingets identitet.

Et åbent og sikkert Folketing

Arbejdet med sikkerhed vil være under udvikling, i takt med at trusselsbilledet og de teknologiske løsninger ændrer sig i fremtiden. Derfor er forslagenes robusthed over for fremtidige ændringer væsentlig. Overordnet viser alle fem forslag god forståelse for disponering og dimensionering af sikkerhedsområdet i besøgsindgangen.

I forhold til at finde en balance mellem Folketingets ønske om, at projektet i sin udformning fremstår imødekommende, levende og værdigt, uden at der gås på kompromis med krav til sikkerhedsforanstaltninger, synes forslag A/10796316, B/20229642 og C/54459822 at have det største potentiale.

Bedømmelsesmøde. Fotograf: Ólafur Steinar Rye Gestsson.

De markerer tydeligt besøgsindgangen som et nyt, åbent og imødekomende element og holder samtidig ankomstsituationen fri af de eksisterende bygninger af hensyn til sikkerheden. Forslag D/94904386 og E/99939320, som placerer besøgsindgangen i og under Forbindelsesbygningen, vil derimod være udfordret.

Et levende politisk hus og en arbejdsplads

Alle fem forslag behandler disponeringen af hovedfunktioner i Rigsarkivets tidligere bygninger på stort set samme måde, nemlig med spisested i stueetagen, besøgscenter på 1. sal, udvalgsværelser på 2. sal og arbejdspladser på 3. sal. Og dette med god grund, da denne disponering giver en hensigtsmæssig zoneinddeling med en passende balance mellem, at Folketinget skal være et levende politisk hus og en arbejdsplads, hvor der er behov for ro til fordybelse.

Forskellen på forslagene ligger i den logistiske klarhed, entydigheden og det rumlige fokus, som letter orienteringen og minimerer omfanget af snævre og oplevelsesdøde passager. På disse punkter udmærker forslag A/10796316 og B/20229642 sig.

Der er stor forskel på, hvor omfattende rumlige indgreb der er foretaget i de eksisterende rammer for at løse de disponerings- og flowmæssige behov. Det har givet interessante diskussioner i dommerkomitéen om forskellen på de viste indgreb i de forslag, der løser det godt, kontra behovet for yderligere indgreb i de forslag, der flowmæssigt er udfordret, som forslag C/54459822, D/94904386 og E/99939320.

I disponeringen af zoner, hvor besøgende kan få indblik i det politiske arbejde, overvære høringer og møde politikere, er der ligeledes forskelle. Forslag A/10796316 og B/20229642

Alle forslagene forholder sig til genanvendelse af materialer fra de eksisterende bygninger og indeholder flere konkrete forslag til genanvendelse af f.eks. ristedæk, arkivhylder og mursten.

disponerer og udformer udvalgsværelser med tilhørerpladser, så de bedst imødekommer konkurrenceprogrammets ønsker. De bruger niveauforskelle i form af balkoner og har en tydelig adskillelse mellem mødets forskellige deltagere.

Transformation til nye funktioner

Der er væsentlige forskelle i forslagernes tilgang til at arbejde med fredede bygninger, herunder hvor bevidst der argumenteres med afsæt i de historiske lag, stedets kulturarv, og de bærende fredningsværdiers betydning for bearbejdning af f.eks. tagflade, rumstruktur og udgravning under bygningerne.

Alle fem forslag foreslår, at der etableres dagslys til arbejdspladser på 3. sal. To forslag, A/10796316 og E/99939320, foreslår at etablere kviste, mens tre andre forslag, B/20229642, C/54459822 og D/94904386, foreslår at genetablere eller etablere nye tagvinduer.

Forslagene adskiller sig fra hinanden, hvad angår transformationens indgreb i Kunstkammerbygningens rumstruktur. Forslag A/10796316 og D/94904386 udviser stor forståelse og respekt for bygningernes fredningsværdier, men peger samtidig på et centralt dilemma, da det synes at indvirke på funktionaliteten af forslagernes helhedsgreb og indfrielse af ønsket om at skabe værdige, velproportionerede forbindelser.

Alle fem forslag bearbejder Rigsdagsgården og søger at skabe et helhedsgreb, der samler gården mere homogent, end den fremstår i dag. Derudover vises der flere gode forslag til at udligne niveauforskelle og skabe god tilgængelighed i byrummet. Når det kommer til besøgsindgangen, gribes tilgængeligheden forskelligt an. Mens forslag C/54459822 udformer nedgangen som et kombineret trappe-rampe-anlæg, arbejder de øvrige forslag med mere traditionelle elevator- og liftløsninger.

En samlet løsning for bygninger og byrum vil kræve yderligere bearbejdning og dialog med relevante myndigheder. Herunder vil der skulle findes løsninger, der ikke kun opfylder de aktuelle behov, men har en kvalitet, der sikrer langsigtet anvendelse.

Ansvarlig brug af ressourcer

Det er dommerkomitéens indtryk, at der er forskel på, om overvejelser om bæredygtighed har haft afgørende indflydelse på forslagernes udformning. Mens forslag B/20229642 og D/94904386 i højere grad viser en helhedsorienteret tilgang til bæredygtighed og på overbevisende måde integrerer bæ-

dygtige tiltag, synes de øvrige forslag at have forholdt sig til bæredygtighed på et mere overordnet, intentionelt niveau.

Alle forslagene forholder sig til genanvendelse af materialer fra de eksisterende bygninger og indeholder flere konkrete forslag til genanvendelse af f.eks. ristedæk, arkivhylder og mursten. Herudover forholder forslag B/20229642 sig til at undersøge bæredygtige alternativer i de bygningselementer, der tilføjes.

Konkurrenceforslagene har givet anledning til interessante drøftelser i dommerkomitéen om forslagernes arkitektoniske og funktionelle værdi holdt op imod den miljøpåvirkning, gennemførelsen forventes at medføre.

Forslagene er på idéniveau, og generelt synes overvejelser om ressourceforbruget ved formgivning og geometriske disponeringer at være begrænset. Alligevel ser dommerkomitéen forskelle på, hvor effektivt arealer er udlagt, hvor anvendelige og fleksible kvadratmeter der er opnået, og hvor store indgreb der er foretaget i de eksisterende bygninger, som nødvendiggør, at der tilføres nye materialer. F.eks. vil det kræve en ny stabiliserende konstruktion at fjerne samtlige tværvægge på 1. sal for at genskabe rumligheden i den tidligere bibliotekssal, som det er foreslået i forslag E/99939320 og til dels i forslag A/10796316 og C/54459822, mens der i forslag D/94904386 generelt lægges op til meget få indgreb i de eksisterende konstruktioner.

Fase 2 – Udbud med forhandling

I fase 2 har fokus været at kvalificere og styrke konkurrenceforslaget og det organisatoriske grundlag for et kommende samarbejde. Både forhandlingskomité og dommerkomité har oplevet forløbet som udbytterigt på vejen mod at etablere et stærkt fundament for realiseringen af Folketingets vision om at skabe nye og bedre rammer for et åbent, tilgængeligt og engagerende folkestyre. Konkurrencedeltageren har udvist stort engagement, lydhørhed og målrettethed i udviklingen af konkurrenceforslaget og tilbuddet vedrørende bemanning, organisation og proces, men har også været tro mod egen overbevisning og holdt fast og underbygget argumentationen, når der har været saglige grunde til det. Det vidner om et godt udgangspunkt for et ligeværdigt og samskabende samarbejde. Forslaget har gennem processen bevist sit værd som et robust og stærkt helhedsgreb, som er blevet stærkere gennem de ændringer, der er foretaget, hvilket betrykker dommerkomitéen i, at forslaget er rede til at gennemgå den udvikling, det står foran.

Bedømmelsesmøde. Fotograf: Ólafur Steinar Rye Gestsson.

Visualisering af besøgsindgang i Rigsdagsgården i fase 1. Cobe og Arogency.

Vinderforslag

Forslag B / 20229642

Cobe

i samarbejde med Arcgency, Drachmann
Arkitekter & Sweco Danmark

Forslagets helhedsbegreb tager udgangspunkt i et tydeligt narrativ omkring oldtidens tingsted. Med reference til tingstedets runde stensætning og Folketingssalens cirkulære opstilling markerer et cirkulært ankomstrum sig i Rigsdagsgården som et nyt element i byrummet. Det cirkulære ankomstrum er udformet som en amfitrappe. I midten står et stort træ - folkets træ.

Forslaget bearbejder hele Rigsdagsgården og skaber tilgængelighed ved at nivellere byrummet. I belægningsmønsteret er der tænkt genbrugselementer og ovenlys til besøgsindgangen ind.

Bevæger man sig ned ad amfitrappen, kommer man til et ankomst- og sikkerhedsområde med naturligt dagslysindtag. Loftets hvælvinger nedskalærer rummet og inddeler det i zoner. En tydelig forbindelse på tværs kaldet Nedre Vandrehal giver forbindelse og flow mellem den nye besøgsindgang, Christiansborg og Rigsarkivets tidligere bygninger.

Som en spejling af den store trappe i Vandrehallen på Christiansborg forbinder en stor hovedtrappe kaldet Søndre Vandrehal alle etager i Kunstammerbygningen.

På 2. sal forbindes Rigsarkivets tidligere bygninger med Christiansborg via en rundgang med en ny disponering af Ministergangen og Forbindelsesgangen, der skaber udsyn og orienteringsmulighed til Rigsdagsgården. Udvalgsværelserne på 2. sal er disponeret med alle de ønskede funktioner og opdelt i tilhørerpladser, hvor tilmeldte og spontane besøgende sidder på indskudte balkoner adskilt af en glasvæg.

Bedømmelse af forslaget i fase 1

Arkitektur

Forslagets helhedsbegreb er et ambitiøst og vellykket svar på Folketingets vision og konkurrencens centrale opgaver. Narrativets enkle omsætning af demokratiets opståen til arkitektur er tydelig og overbevisende.

Det cirkulære ankomstrum placerer sig elegant i akse i Rigsdagsgården og inviterer besøgende indenfor. Cirklen skaber en

symbolsk og værdig ankomst til det danske folkestyre. Amfitrappen skaber et imødekommende, fællesskabsorienteret, uformelt opholdssted i Rigsdagsgården. Træet i midten symboliserer livet og demokratiets rødder. En bekymring kan være, hvordan træet opleves ved ankomst fra Slotsholmsgade. I den videre bearbejdning ønsker dommerkomitéen derfor, at det overvejes, om symbolværdien kan opnås på andre måder.

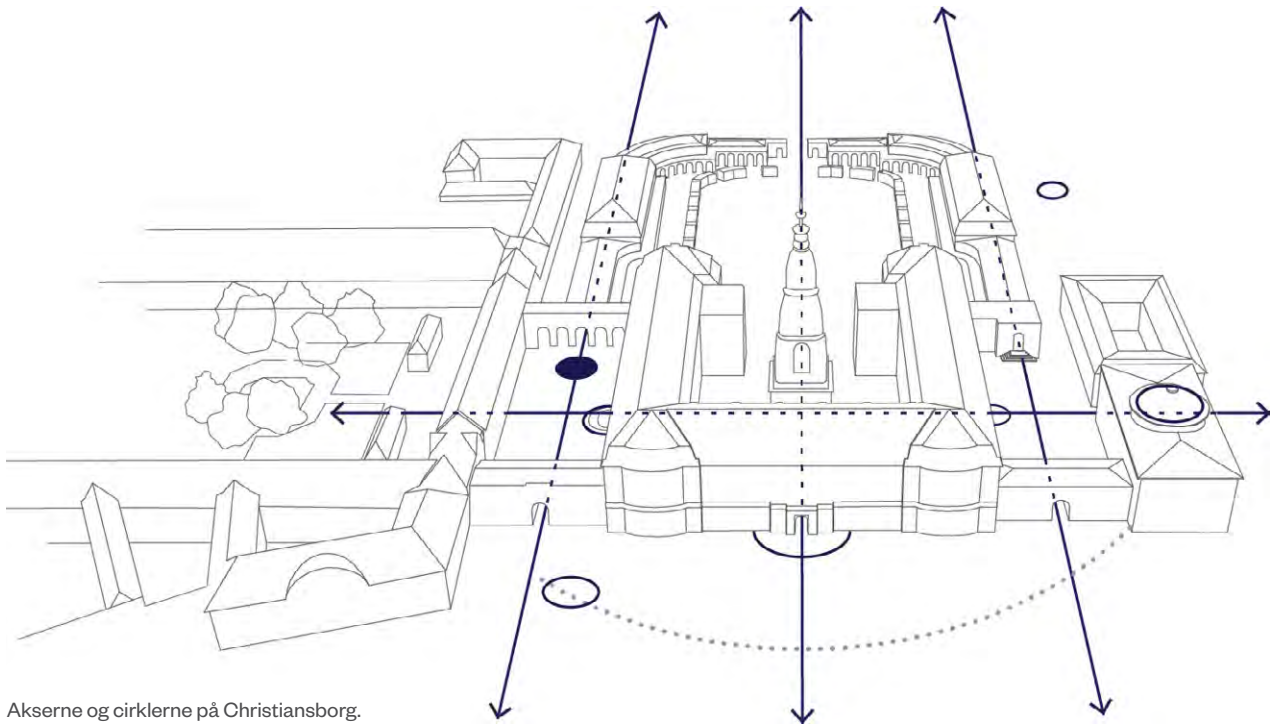
Cirkelslaget indskrives sig elegant i Slotsholmens mange cirkulære former og buer. På den måde skabes der en sammenhæng mellem Rigsdagsgården og resten af Slotsholmen.

Placeringen af amfitrappen i akse - forskudt fra hovedtrappen til Christiansborg - sikrer, at hovedtrappen forbliver et markant element i Rigsdagsgården. Den arkitektoniske udformning af elevatorhuset er dog ikke overbevisende.

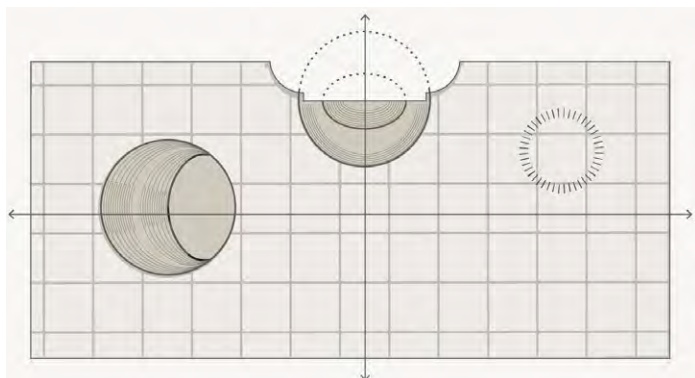
Genanvendelsen af den eksisterende naturstensbelægning i et nyt mønster skaber sammen med ovenlysene en ny og sammenhængende flade, der giver gårdrummet en værdig placering i hierarkiet af byrum på Slotsholmen.

I besøgsindgangen muliggør konstruktionen med søjler og buer en rumlig opdeling og en visuel nedskalering af det store sammenhængende rum, hvilket opleves behageligt og imødekommende. Forslaget etablerer med sin generøsitet en ligeværdig balance mellem Vandrehallen på Christiansborg og de nye borgerrettede arealer i Rigsarkivets tidligere bygninger. Særlig Søndre Vandrehal skaber rum for en livlig atmosfære.

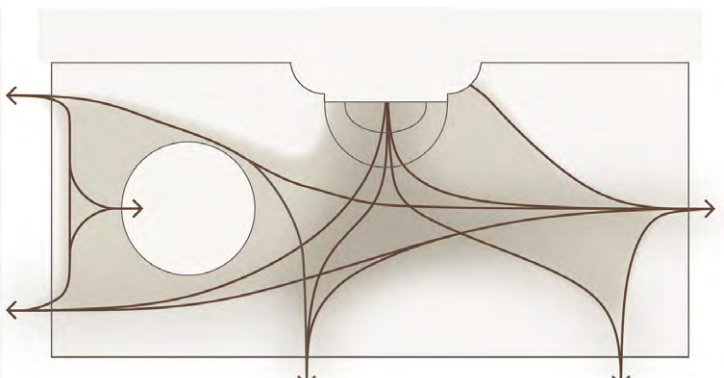
Forslagets tilgang til at arbejde med de fredede bygninger tager afsæt i at bevare mest muligt og indpasse de nye funktioner i de eksisterende bygninger. Dommerkomitéen vurderer dog, at et stort indgreb som trappeanlægget kan udfordre bygningernes rumstruktur ved at gå imod den oprindelige organisering af etagerne. Samtidig er det arkitektonisk et flot greb, der indeholder store rumlige kvaliteter og tilbyder et nyt blik på langs af bygningskroppen. Løsningsforslaget kræver derfor yderligere dialog, så der kan findes en passende balance mellem de interesser, der er i spil.

Akserne og cirklerne på Christiansborg.
Cobe og Arcgency.

Arkitektonisk motiv i Rigsdagsgården. Cobe og Arcgency.

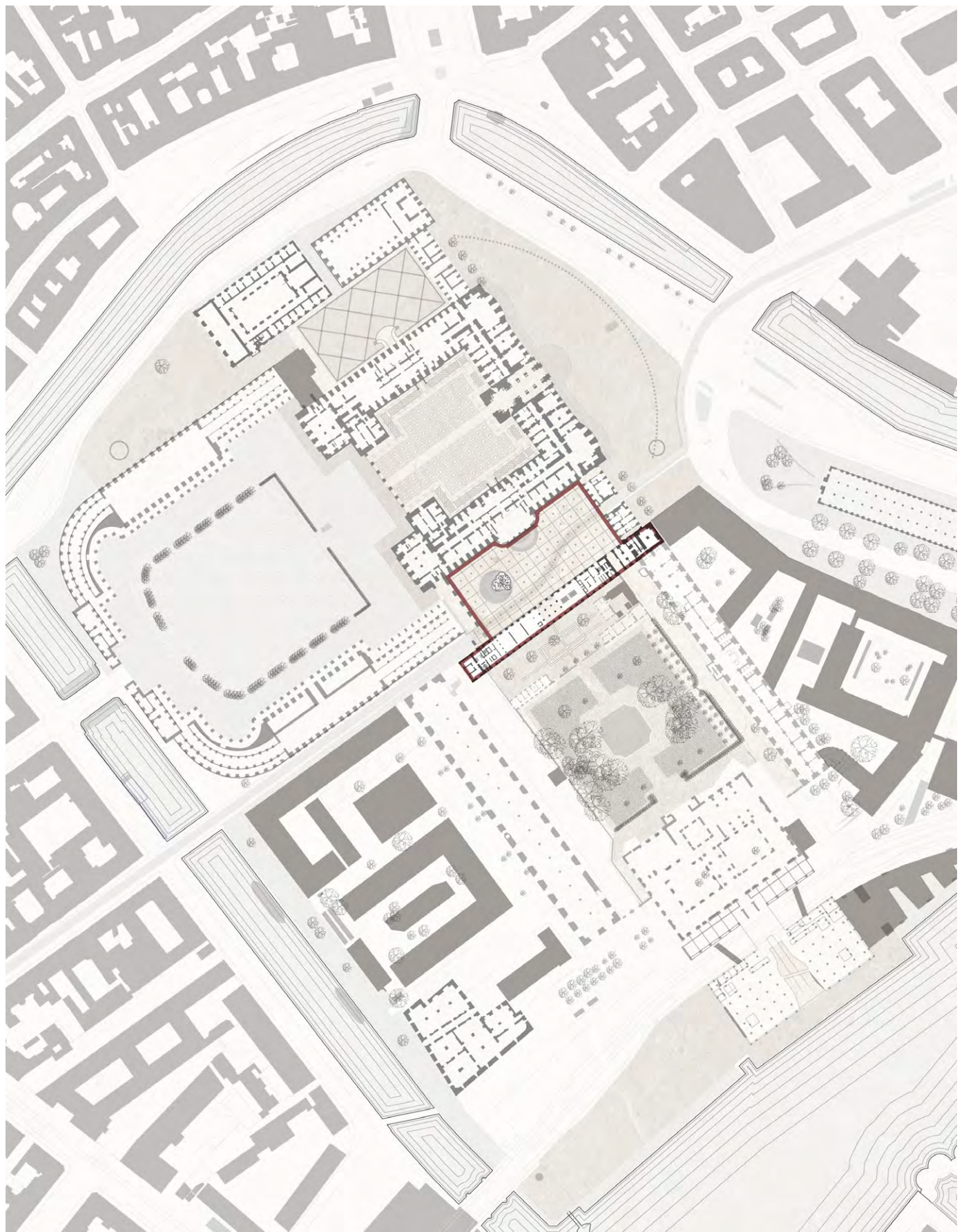
Flow i Rigsdagsgården. Cobe og Arcgency.

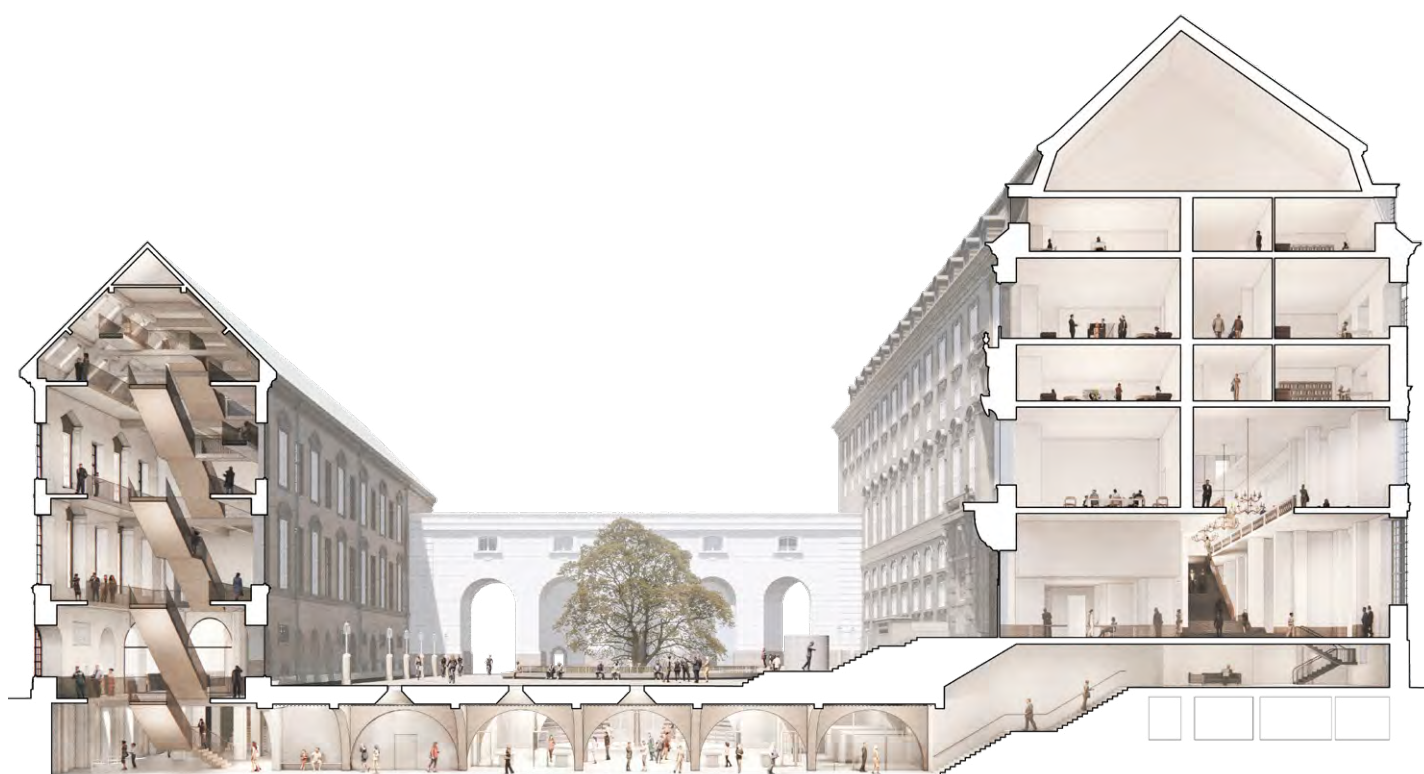
Forslaget bevarer mange af tværskillevæggene fra perioden som rigsarkiv, hvilket bidrager positivt til fortællerværdien. For at få dagslys til arbejdspladserne på 3. sal etableres ovenlysvinduer i tagfladen. Den rette udformning er endnu ikke fundet, men det er yderst vigtigt i det fortsatte arbejde, at der under hensyn til fredningsværdierne findes en både smuk og brugbar løsning på etableringen af dagslys i tagetagen.

Bæredygtighed er velintegreret i forslagens udformning ud fra en helhedsorienteret tilgang i sammenhæng med forslagens funktionalitet og arkitektoniske design. Bæredygtighedstiltagene forholder sig nysgerrigt til genanvendelse på stedet, genanvendelse af materialer fra nedrivningsprojekter i landets regioner og brug af nye bæredygtige produkter, hvor det er nødvendigt at tilføje nye materialer.

Forslaget har et moderat volumen under jorden, hvor disponeringen af arealerne fremstår velovervejet og robust i forhold til fremtidige ændringer. Det er et opmærksomhedspunkt, at forslaget kommer tæt på og nogle steder ind under Kunstammerbygningens fundament, hvilket vil kræve større foranstaltninger. Trappeløbets betydning for det statiske system i Kunstammerbygningen synes ligeledes komplekst. Sammen med udgravningen vil det have betydning for ressourceforbruget.

I forhold til brand fremstår forslaget realiserbart med velplacerede flugtveje. Hvad angår indeklima viser forslaget god forståelse for udfordringer og muligheder i fredede bygninger, herunder behovet for lodrette føringsveje og teknikrum. Dommerkomitéen vurderer dog, at det kan være en udfordring at sikre et tilfredsstillende termisk indeklima på den indskudte etage på 3. sal.

Tværsnit. Cobe og Arogency.

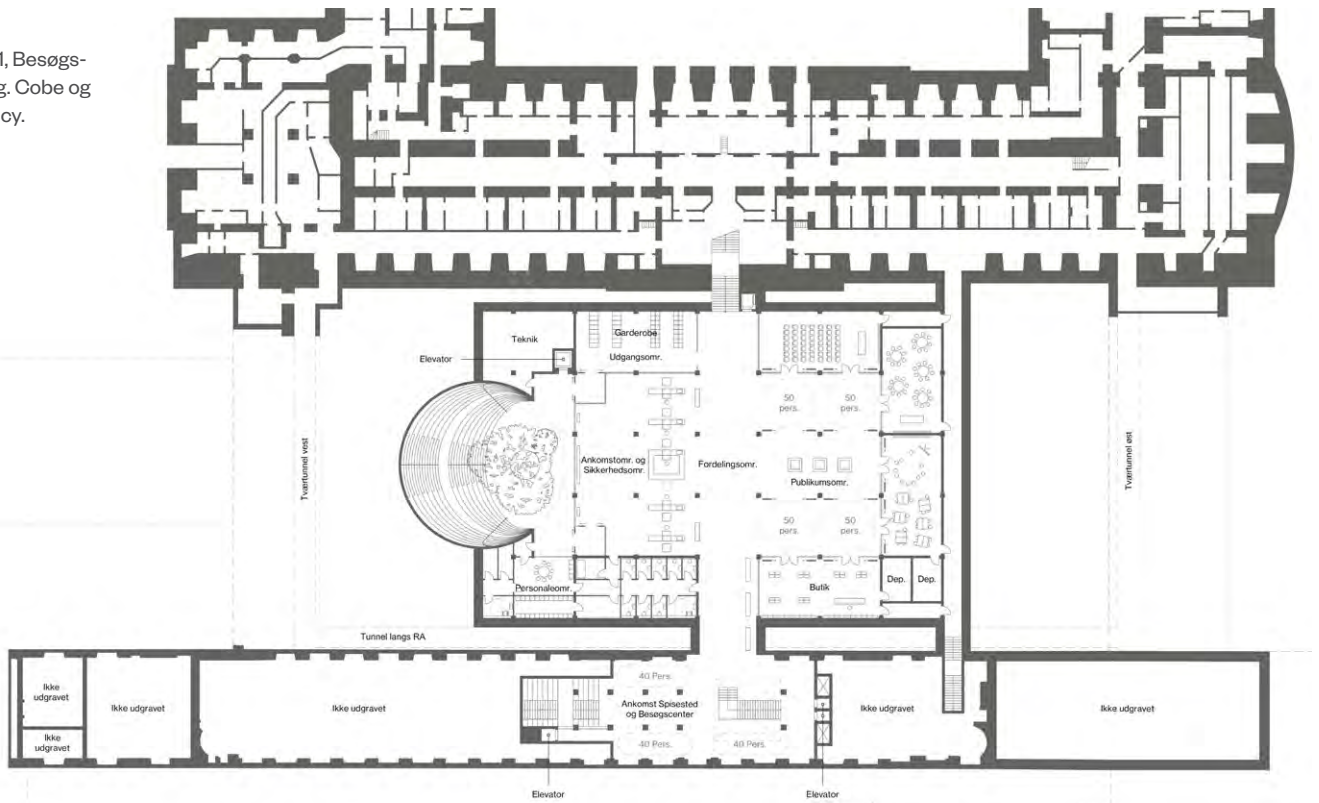

Længdesnit. Cobe og Arogency.

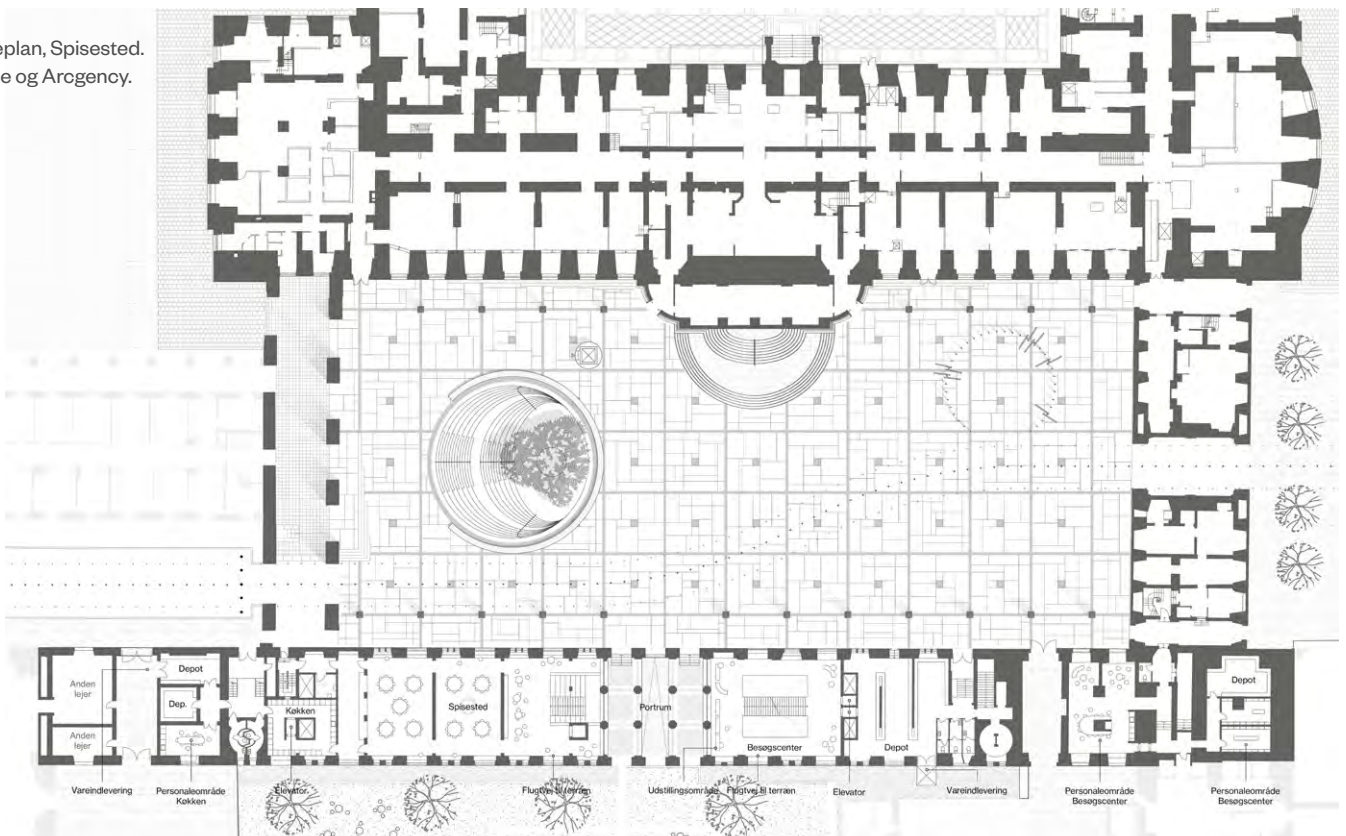

Visualisering af udvalgsværelse. Cobe og Arcgency.

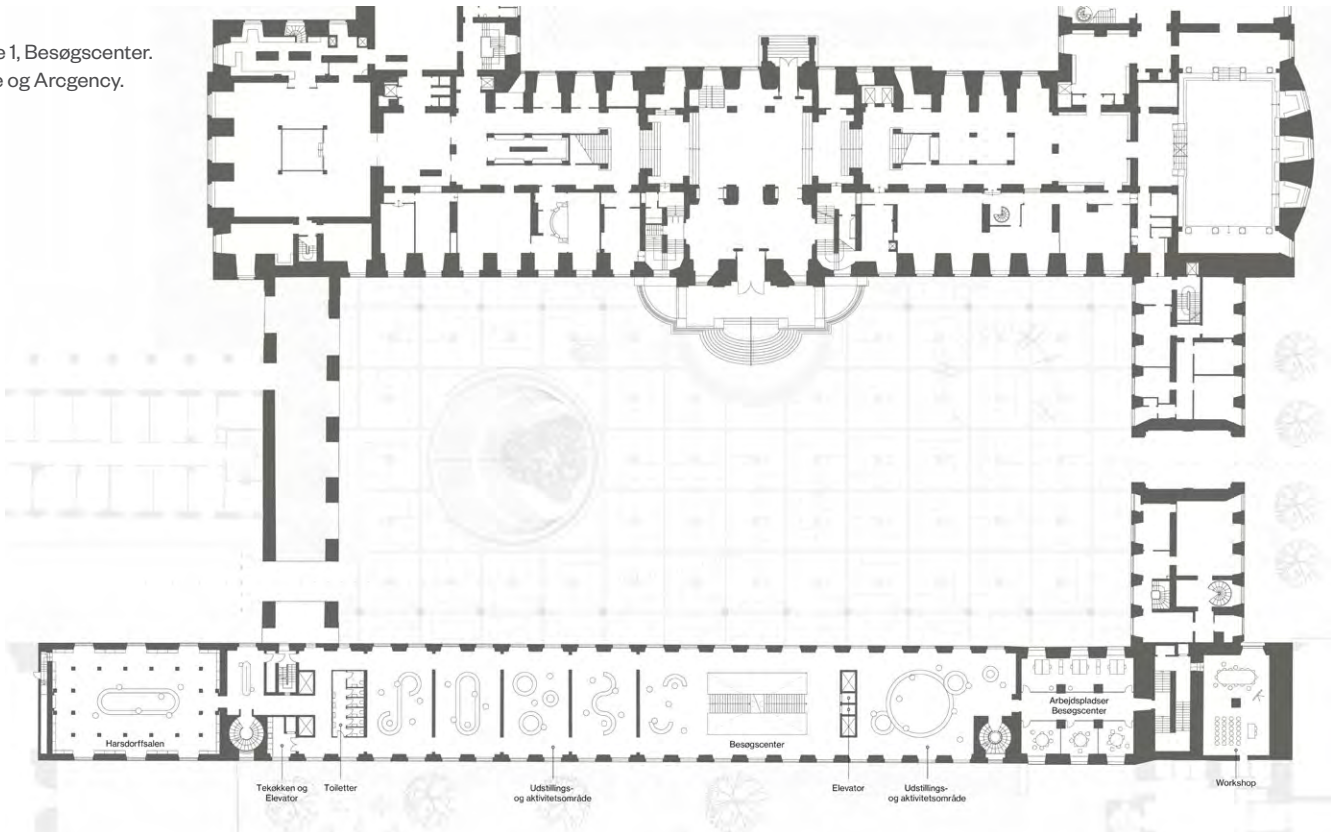
Etage -1, Besøgs-
indgang. Cobe og
Arcgency.

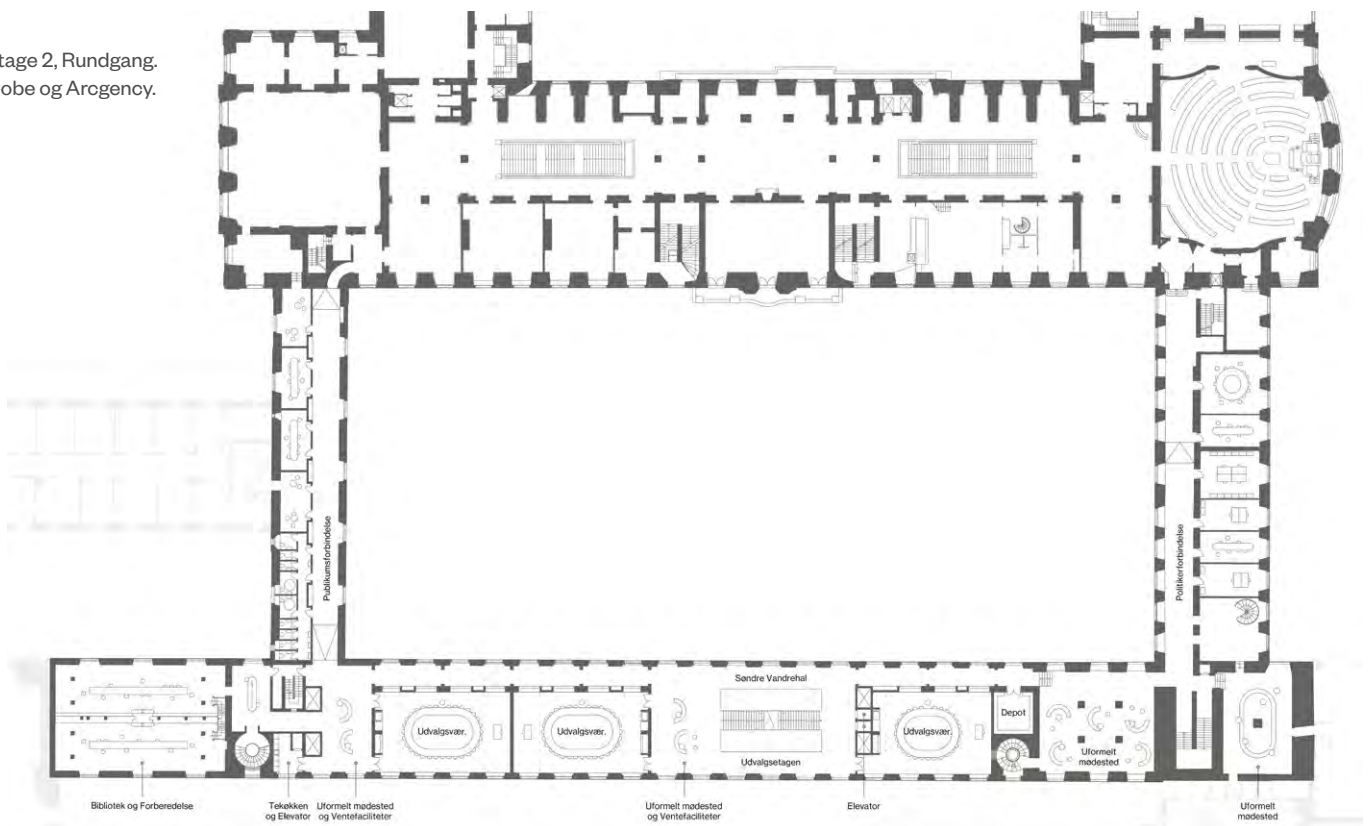
Stueplan, Spisested.
Cobe og Arcgency.

Etage 1, Besøgscenter.
Cobe og Arcgency.

Etage 2, Rundgang.
Cobe og Arcgency.

Funktion

Forslagets funktionelle helhedsgreb består af få logistiske og æstetiske principper. En simpel tredeling af den underjordiske besøgsindgang sikrer, at funktionerne ikke forstyrrer hinanden og kan afvikles på en rumligt og funktionelt logisk måde. Dommerkomitéen bemærker dog, at ind- og udgangssluserne er for smalle til at kunne klare det forventede behov.

Med Nedre Vandrehal skabes en værdig, velproportioneret og velplaceret underjordisk forbindelse mellem Christiansborg og Rigsarkivets tidligere bygninger med et let og gnidningsfrit flow gennem ankomst- og publikumsarealer. Personalerum er velplacerede med dagslysindfald. Aktivitetsrum og butik er velplaceret og fungerer godt i sammenhæng med publikumsområdet. Dog skal det overvejes, hvordan garderobeplaceringen kan løses mere hensigtsmæssigt i forhold til den videre adgang til Christiansborg.

Trappe- og elevatorforbindelse til Christiansborg er velplaceret, men vurderes at være underdimensioneret i forhold til den forventede personbelastning. Ligeledes vurderes trappeløbet i Kunstammerbygningen for smalt til at afvikle det besøgstal, der forventes.

Idéen og grebet med den store gennembrydning og trappe i Søndre Vandrehal binder alle etagerne i Kunstammerbygningen sammen. Det skaber et naturligt og letforståeligt flow og samler bygningens funktioner og aktiviteter på en overbevisende måde. Det muliggør et fleksibelt, levende og åbent miljø, som understøtter ønsket om et naturligt møde mellem borgerne og politikerne.

Dommerkomitéen savner en direkte forbindelse mellem spisestedet og besøgscenteret på 1. sal. Samtidigt vurderer dommerkomitéen, at der er et potentiale for at reducere den del af udgravningen, der i forslaget nuværende form giver adgang til spisestedet.

Arealerne med udvalgværelser og uformelle mødesteder er velplacerede. Udvalgværelserne fremstår velindrettede med et godt dagslysindfald og med de funktioner, der er ønsket i konkurrenceprogrammet. De kan både være åbne for indblik og lukkes helt eller delvis af med et gardin. I det fortsatte arbejde ønskes der alternative løsninger på afskærmning, der ikke på samme måde lukker af for gennemlysningen af rummet.

Rundgangen gennem henholdsvis Forbindelsesgangen og Ministergangen over til Christiansborg og Folketingssalen og genetableringen af den visuelle kontakt til Rigsdagsgården styrker projektets helhedsgreb yderligere.

Efter konkurrencens afslutning skal det vurderes, hvordan arbejdsområdet på 3. sal kan indrettes.

Herunder skal antallet af arbejdspladser overvejes under hensyn til bygningsstrukturen og fredningen.

I Rigsdagsgården understøtter cirklen som figur, at der ikke opstår en forside eller bagside, men derimod en figur, man let kan bevæge sig omkring. Trappens øverste trin, der er let hævet over terræn, er med til at forhindre, at der stilles cykler rundt i kanten. Cykelparkering er placeret nærmest Slotspladsen og indgår i motivet af cirkulære former på Slotsholmen. Efter konkurrencens afslutning vil det skulle analyseres, om cykelparkering eventuelt kan ske i nogle af de tilstødende byrum.

Forslagets intention om at fjerne alle kanter, trin og ramper og i stedet lave en sammenhængende, let kurvet belægning skaber tilgængelighed ved alle indgange til byrummet. I den videre bearbejdning ønsker dommerkomitéen det tydeliggjort, hvordan forslaget kan sikre, at det trafikale flow af cykler og biler tager hensyn til fodgængere.

Elevatoren til besøgsindgangen, der er fysisk adskilt fra amfitrappen, er i forhold til universelt design løst mindre godt. Samtidig kan ophold på amfitrappen gøres til en mere ligeværdig oplevelse for alle.

Samlet konklusion

Forslaget lever i høj grad op til visionen om at skabe nye og bedre rammer for et åbent, tilgængeligt og engagerende folkestyre. Helhedsgrebet er stærkt og har et tydeligt narrativ, der kan afkodes i arkitekturen. Åbenheden og imødekommenheden i den cirkulære amfitrappe er et godt, demokratisk greb.

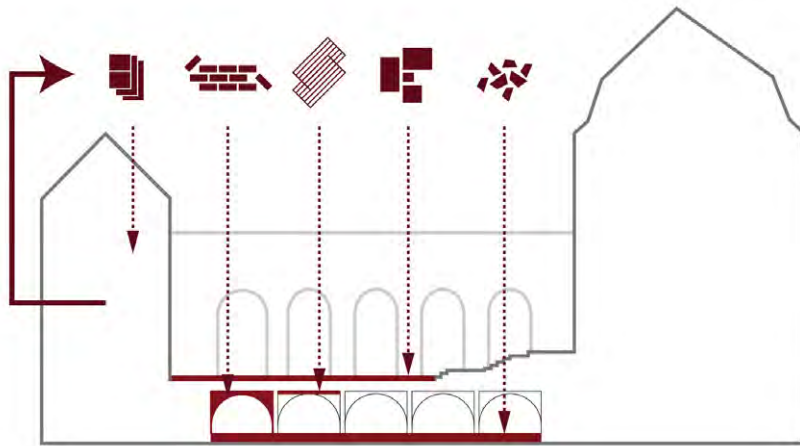
Forslaget har en fin balance mellem på den ene side at have respekt for stedets kulturarv og på den anden side at tilføje et nyt element, der skaber kvalitet for Rigsdagsgården. Træet fungerer som symbol på det historiske tingsted, på livet, på foranderligheden, på relationen mellem mennesker og natur og på vækst. Det er et sanseligt element, der tydeligt markerer den nye besøgsindgang.

Den nye besøgsindgang og det nye trappeløb i Kunstammerbygningen skaber et ligeværd mellem Folketingets nye rammer og Christiansborg.

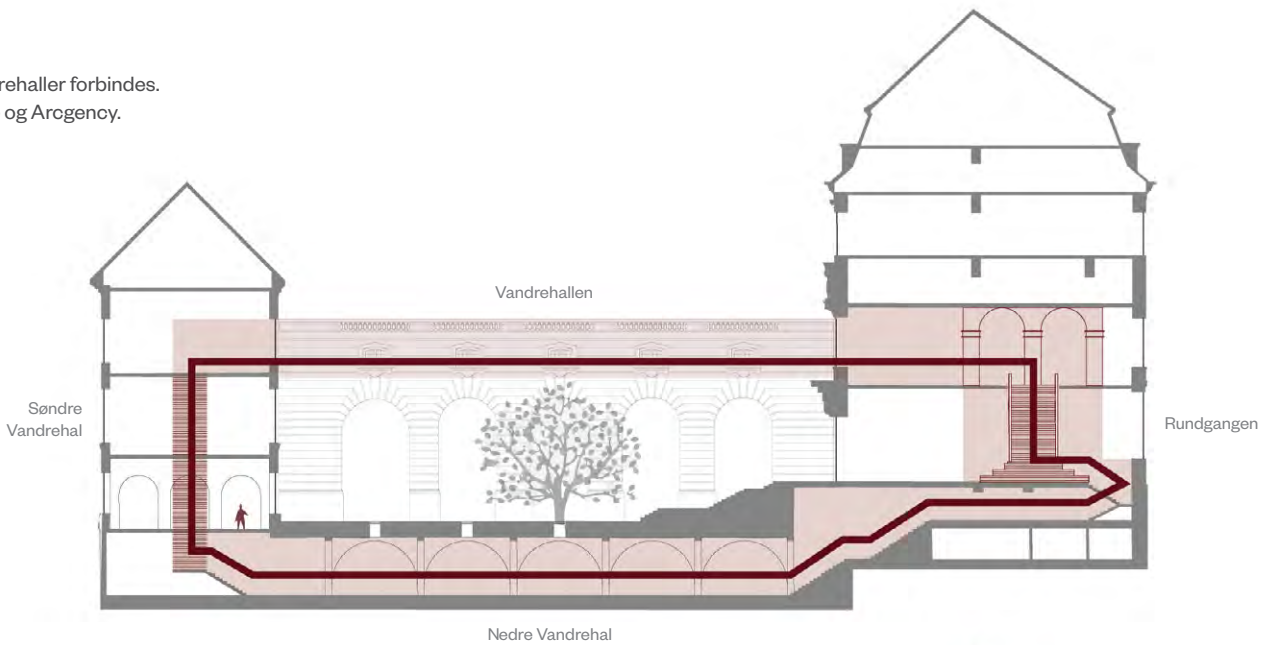
Forslaget fremstår med sine funktionelle og arkitektoniske løsninger som konkurrencens klareste og mest helstøbte idé. Med få velvalgte greb, der understøtter Folketingets vision og ønsket om et klart og overskueligt flow, lykkes det konkurrence-deltageren at lave et stærkt helhedsgreb, der er robust nok til en videre bearbejdning. Det er samlet set et fortrinligt forslag.

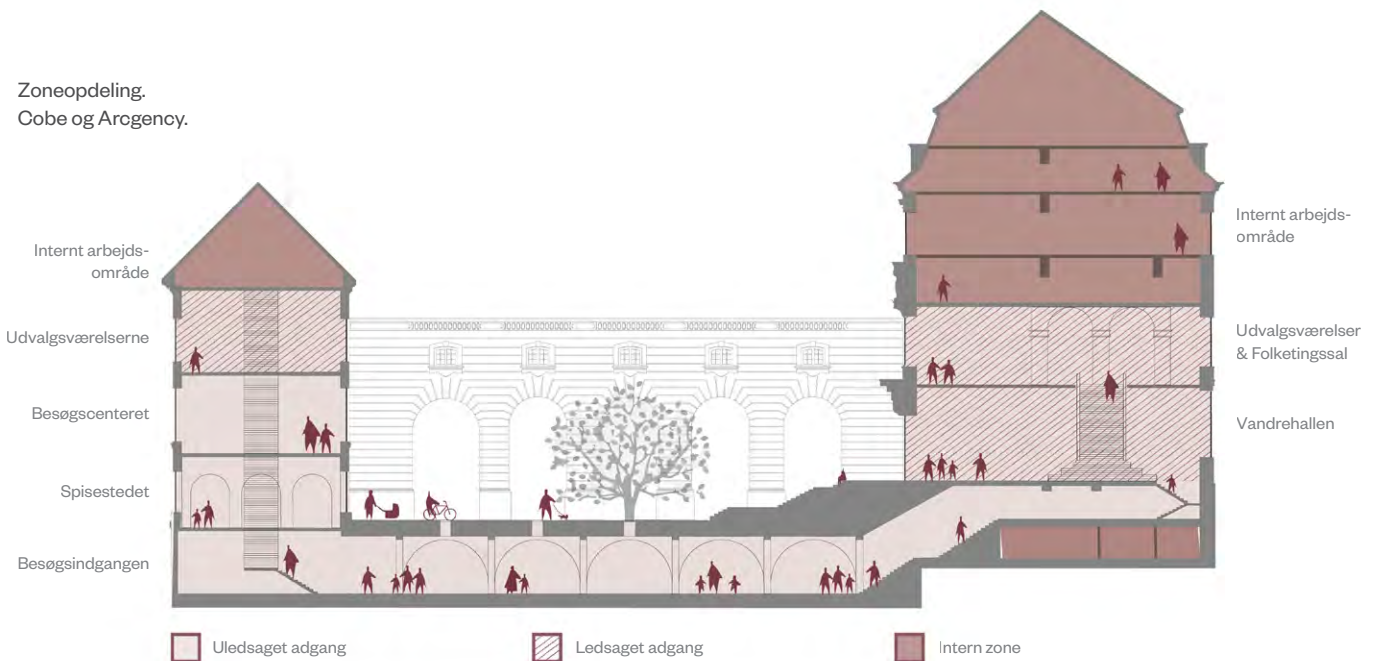
Genanvendelse af materialer.
Cobe og Arcgency.

Vandrehaller forbindes.
Cobe og Arcgency.

Zoneopdeling.
Cobe og Arcgency.

Visualisering af besøgsindgang i fase 2.
Cobe og Arcgency.

Bedømmelse af forslaget i fase 2

I forlængelse af fase 1 har konkurrencedeltageren bearbejdet forslaget med afsæt i dommerkomitéens bemærkninger. I det reviderede konkurrenceforslag er der særlig arbejdet med elevator og trappeudformning ved den nye besøgsindgang, trafikalt flow i Rigsdagsgården, indretning af besøgsindgangen og kapacitet og flow ved trappeløb og elevatorer henholdsvis i Kunstammerbygningen og på Christiansborg.

Konkurrencedeltageren har samlet set fastholdt og styrket projektets hovedidé og helhedsgreb både funktionelt og arkitektonisk. Forbedringerne ligger på overbevisende vis i forlængelse af den oprindelige hovedidé, hvorfor de kan opfattes som næsten usynlige, hvilket vidner om en soliditet i den bærende idé.

Arkitektur

Træet, der er centralt placeret for enden af amfitrappen, er beskrevet tydeligere i sine kvaliteter i forhold til at skabe et visuelt pejlemærke og et symbol på tingstedet. Samtidig understreges træets kvaliteter og amfitrappens cirkulære form af, at bænken, der indrammer anlægget, er blevet forlænget, og af, at kørebanens bløde kurve gennem gårdrummet er blevet fremhævet. Dette nedtoner træets placering i gårdrummets akse og giver mange perspektiver til Rigsdagsgårdens arkitektur, når man bevæger sig rundt om anlægget.

Dommerkomitéen er på denne baggrund blevet betrygget i træets bidrag til gårdrummet og måden, det fuldender forslaget på. I den videre proces bør det afdækkes, hvordan træet i sine proportioner bedst kan tilpasses stedet og den menneskelige skala.

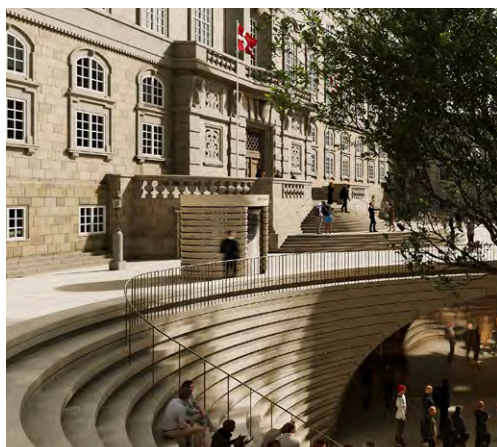
De arkitektoniske kvaliteter omkring elevatoren i Rigsdagsgården er blevet bearbejdet, så der gennem horisontale linjer

og materialevalg er skabt en tydelig sammenhæng mellem elevatorens facade, Løngangsbygningerne og amfitrappen. I den videre detaljering og ornamentering af elevatoren vurderer dommerkomitéen, at det er vigtigt at fastholde og dyrke elevatoren som et særligt arkitektonisk element i Rigsdagsgården.

Konkurrencedeltageren har fastholdt kvaliteterne i forslaget for Kunstammerbygningen, herunder de kvaliteter, der ligger i den nye, langsgående hovedtrappe i Søndre Vandrehal. Realiseringen heraf vil af hensyn til bygningernes fredningsstatus fortsat skulle afdækkes nærmere i dialog med fredningsmyndighederne. Trappeløbets betydning for det statiske system er belyst i det reviderede konkurrenceforslag, hvilket giver et godt udgangspunkt for den videre detaljering.

Respektafstanden til Kunstammerbygningen er samtidig øget, og udgravningen til kælder under samme er reduceret på betryggende vis.

Hvad angår bearbejdning af tagfladen har dommerkomitéen forståelse for, at dialogen med fredningsmyndighederne vedrørende de nødvendige tagvinduer først kan ske i de kommende faser. Dog kunne dommerkomitéen godt have ønsket sig en større spændvidde og et større mod i den arkitektoniske bearbejdning af tagfladen i forslaget. Dommerkomitéen vurderer, at materialevalg og vinduessætning for en vellykket tagløsning fordrer en stærk arkitektonisk idé og detaljering i respekt for de bærende fredningsværdier og sammenhængen med hele Slotsholmen, hvilket ikke er tilstrækkeligt til stede i forslaget på nuværende tidspunkt.

Visualisering af elevator
i Rigsdagsgården.
Cobe og Arogency.

Principsnit af amfitrappe og
ankomstsituation. Cobe og Arogency.

Funktion

Størstedelen af Rigsdagsgården er i det reviderede konkurrenceforslag fortsat dedikeret til gående med en sammenhængende og niveaufri belægning. Belægningen er bearbejdet yderligere, så den understøtter et naturligt trafikalt flow og optegner en kørebane på en subtil måde, hvor granitbelægningen præges, så det er tydeligt, hvor biler og cykler skal bevæge sig gennem gårdrummet, hvilket skaber større tryghed for de gående.

Bænken, der indrammer anlægget og skaber et opholdssted omkring trappen, er forlænget, så selve trappeløbet indrammes. Ligeledes er værnet omkring trappen bearbejdet på en måde, der naturligt skaber en helhed og markerer sikkerhedsforanstaltningerne arkitektonisk.

Fokus på tilgængelighed går også igen i det reviderede konkurrenceforslag. Funktionelt er elevatoren gjort mere transparent og drejet 90 grader, hvilket skaber større synlighed fra hele gårdrummet og bedre sammenhæng med ankomstarealet oppe og nede. Den nødvendige funktionalitet af elevatoren skal afdækkes nærmere i den videre proces, herunder størrelse, hastighed og muligheden for modstående åbninger, der kan understøtte et kontinuerligt flow.

Amfitrappen er bearbejdet, så den på en enkel og elegant måde tilgodeser brugere i kørestol, med rollator, med klapvogn m.v., og tilbyder opholdsplads på trappens nederste plateau ved en tilbagetrækning af trappens nederste trin. Derudover er der tilføjet et repos, der opdeler trappeløbet i to, hvilket giver mulighed for en pause og et visuelt overblik.

Flow og robusthed er fastholdt i bearbejdningen af besøgsindgangen, samtidig med at der er indarbejdet forbedringer i forhold til ind- og udgangssluserne, garderobe og forbindelserne til Christiansborg og Rigsarkivets tidligere bygninger, så kapaciteten i højere grad imødekommer behovet. Forbindelsen til spisestedet fra besøgscenteret er forbedret med en ny, sekundær trappe og elevator, der styrker flowet til og fra spisestedet og besøgsindgangen. Dommerkomitéen vurderer, at disse forbedringer giver et godt grundlag for den videre dialog med Folketinget.

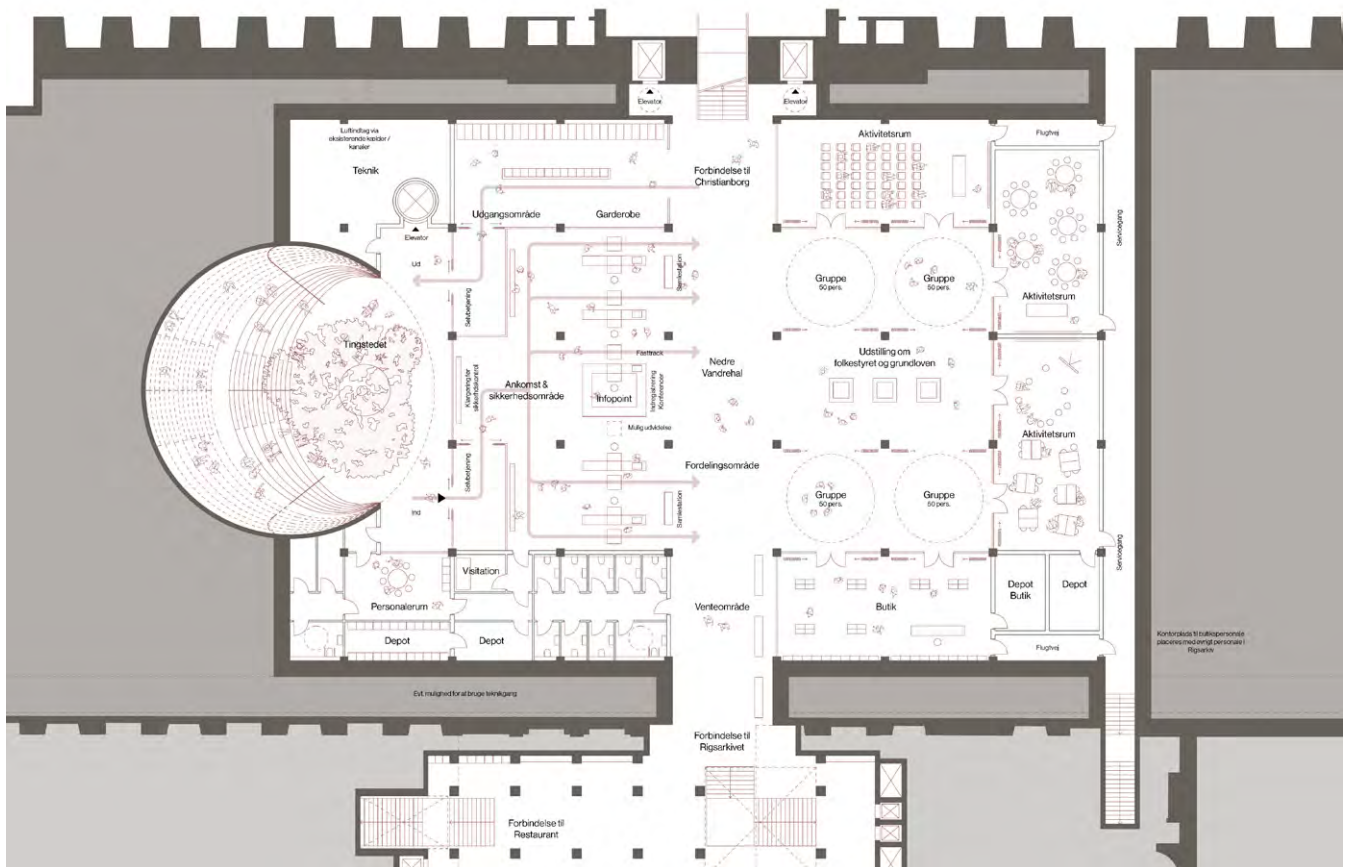
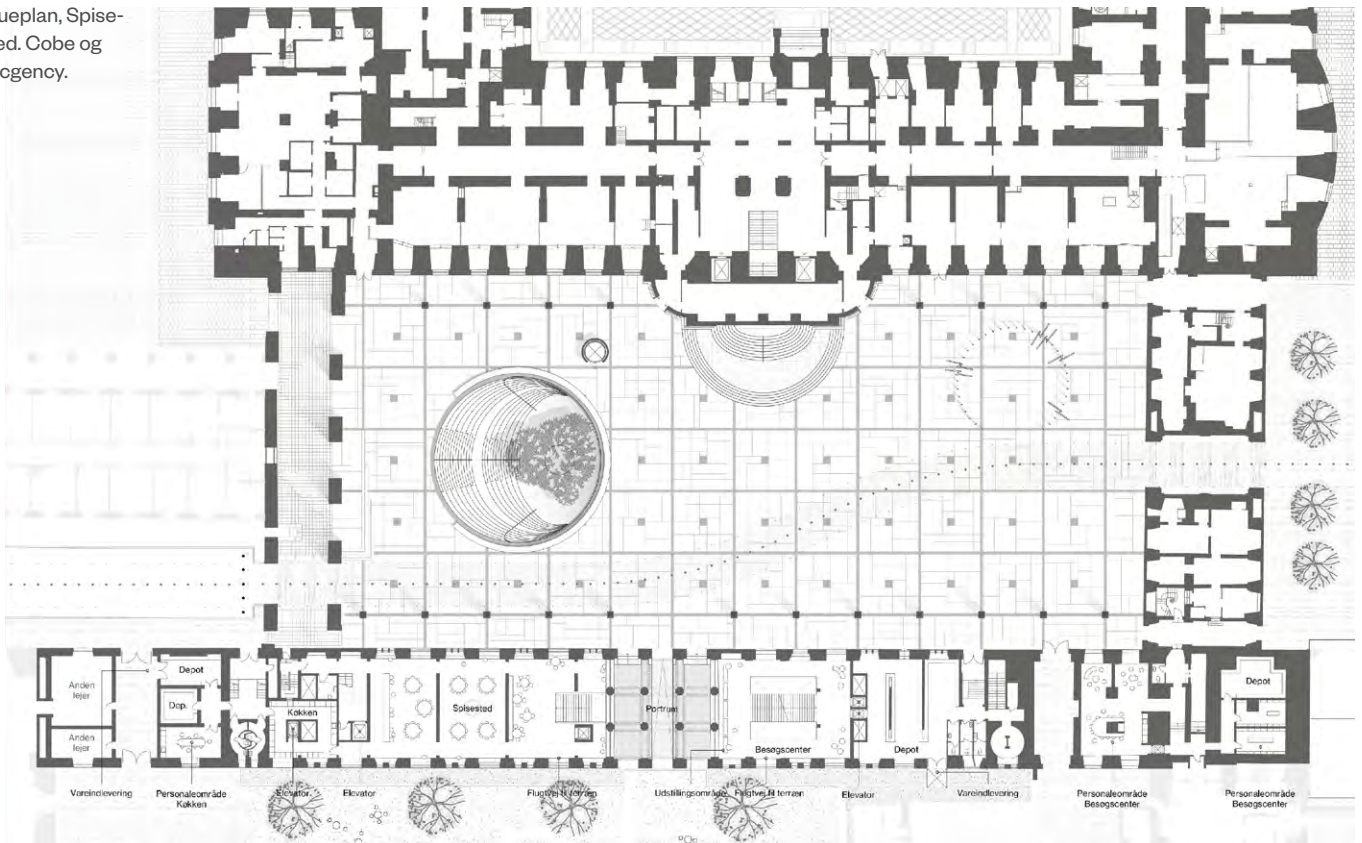
Konkurrencedeltageren argumenterer i sit reviderede konkurrenceforslag på betryggende vis for, at udvalgværelserne i den videre proces vil kunne bestykses med løsninger på hel eller delvis afskærmning, der fastholder en høj grad af gennemsyning.

Samlet konklusion

Dommerkomitéen vurderer samlet set, at bearbejdningen af forslaget i fase 2 på fornem vis understreger hovedidéens styrke og bekræfter forslagetets robusthed for videre bearbejdning i de kommende faser. Dommerkomitéen er overbevist om, at forslaget vil kunne bearbejdes og detaljeres på en måde, hvor helhedsgrebets stærke kvaliteter kan fastholdes.

Bearbejdningen understøtter dermed forslagetets fortrinlighed og giver et solidt grundlag for realisering af projektet og Folketingets vision om at skabe nye og bedre rammer for et åbent, tilgængeligt og engagerende folkestyre.

Stueplan, Spise-
sted. Cobe og
Arcgency.

Etage -1, Besøgsindgang. Cobe og Arcgency.

Visualisering af besøgsindgang i Rigsdagsgården. H+, C.F. Møller, Erik Brandt Dam og Artelia.

Øvrige forslag

Forslag A / 10796316

H+

i samarbejde med C.F. Møller, Erik Brandt Dam & Artelia

Forslagets helhedsgreb er en spejling af Prins Jørgens Gård og en ny besøgsindgang i Rigsdagsgården placeret i akse fra Forbindelsesbygningen ud til Slotsholmsgade. Spejlingen af Prins Jørgens gård genfindes i et foreslået nyt belægningsmønster i Rigsdagsgården, der søger at skabe et ligeværd mellem de to sider af Christiansborg.

I terrænniveau genetableres de fem buer i Kunstammerbygningen, hvori der placeres en kioskfunktion til at servicere udearealerne i Arkivgården.

Besøgsindgangens fritliggende trappe er flankeret af lukkede værn mod nord, øst og syd, og trappeløbet åbner sig mod Forbindelsesbygningen, Ridebanen og Tøjhusgade. Trappens værn er udført i materialer, der skaber sammenhæng med omgivelserne. Trappens to lifte er placeret på hver side af trappen op imod de lukkede sider.

Bevæger man sig ned ad trappen, møder man et stort ankomstrum under terræn, der næsten er lige så stort som Rigsdagsgården og har fuld kælder under Kunstammerbygningens vestlige del, hvor der er en ny driftsgang til Christiansborg.

Fra ankomstrummet kan man bevæge sig videre til Christiansborg og til Rigsarkivets tidligere bygninger via en tværgående akse med grundlovene placeret centralt. Opgang til Kunstammerbygningen foregår forskudt for akse forbi butikken, der er placeret i kælderniveau under Kunstammerbygningen.

På 2. sal etableres en ny kobling til Christiansborg som en rundgang med orientering mod Rigsdagsgården. Udvalgsværelserne på 2. sal i Rigsarkivets tidligere bygninger er organiseret til at kunne indeholde alle ønskede funktioner og opdeler tilhørerpladserne mellem tilmeldte og spontane besøgende i en løsning med indskudte balkoner.

Arkitektur

Det arkitektoniske helhedsgreb og spejlingen af Prins Jørgens Gård er et godt greb, der skaber ligeværd omkring Christiansborg og en samlet oplevelse af et samlet anlæg på Slotsholmen.

Dommerkomitéen vurderer det positivt, at den nye besøgsindgang placeres som et selvstændigt element i Rigsdagsgården, men savner en arkitektonisk bearbejdning, der i højere grad skaber kvalitet i byrummet og er synlig for den besøgende. Besøgsindgangens fremtræden i Rigsdagsgården vurderes at være forholdsvis diskret og i god materialemæssig sammenhæng med omgivelserne. De lukkede sider på trappen fremstår som en barriere i byrummet og skaber en forside og bagside, som vurderes uhensigtsmæssig. Belægningen i Rigsdagsgården, der foreslås som en gentagelse af det mønster, der findes i Prins Jørgens Gård, skaber en fin relation til Slotsholmen.

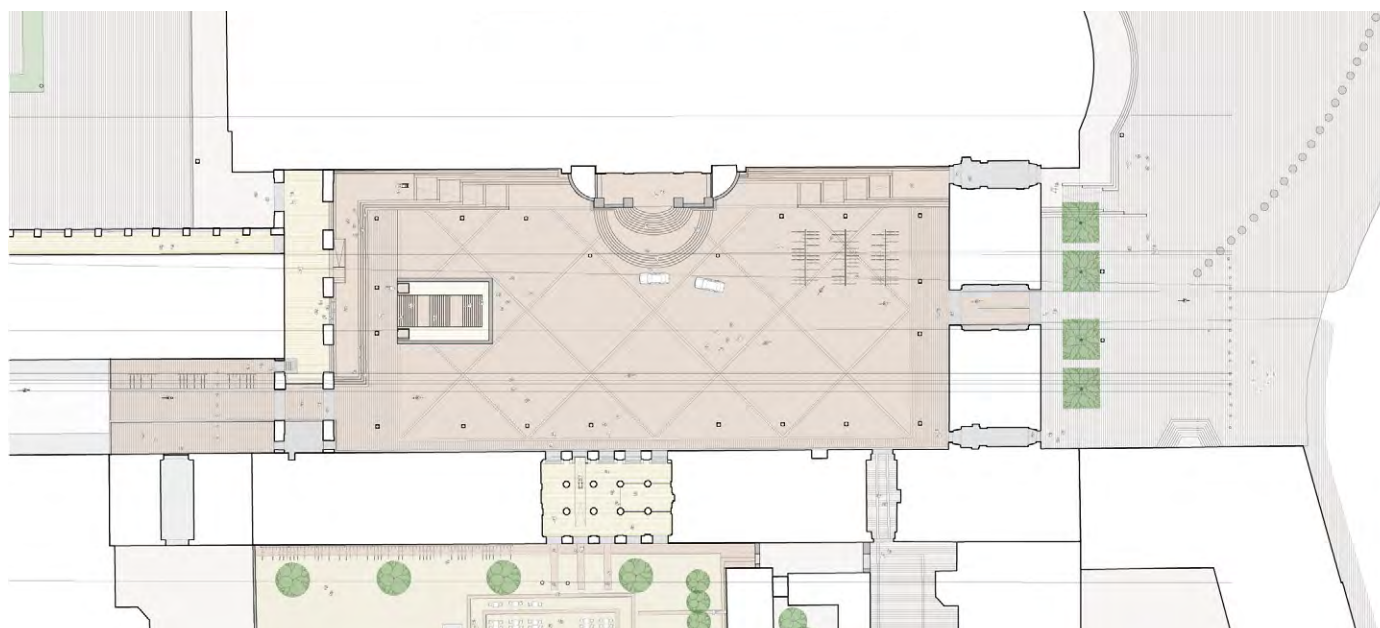
Den nye hovedtrappe i Kunstammerbygningen er et godt og veldisponeret greb, men rumligt og oplevelsesmæssigt tilføjer den valgte løsning ikke meget mere, end funktionen tilbyder. Dommerkomitéen savner større fokus på rumlig kvalitet og generøsitet i både Rigsarkivets tidligere bygninger og den nye besøgsindgang, Særlig hvad angår det at skabe værdige, velproportionerede forbindelser.

Forslagets tilgang til at arbejde med de fredede bygninger tager afsæt i de fredede bygningers ombygningshistorie som grundmotiv. Forslaget argumenterer for, at bygningernes to hovedperioder bør være aflæselige samtidig, og at der bør efterlades plads til, at bygningerne fortsat kan udvikles i takt med folkestyret. Forslaget udviser stor forståelse for bygningsfredningen, tager aktivt stilling til de valg, der foretages, og forsøger på fin vis at tilpasse programmet til bygningerne. På 1. sal genskaber forslaget delvis den historiske rumstruktur i den tidligere bibliotekssal, hvilket - sammen med regulære rumforløb på de øvrige etager - viser god forståelse for den tidligere rumdisponering. Forslaget etablerer store kviste, der giver dagslys til faste arbejdspladser på 3. sal. I lighed med de øvrige forslag ville en løsning på etablering af dagslys i tagetagen skulle udvikles nærmere og drøftes med fredningsmyndighederne efter konkurrencens afslutning.

Forslaget viser ikke et helhedsorienteret bæredygtighedskoncept. Dog vises der eksempler på genanvendelse af nedtagne komponenter fra Kunstammerbygningen.

Oversigtsplan. H+, C.F. Møller, Erik Brandt Dam og Artelia.

Situationsplan. H+, C.F. Møller, Erik Brandt Dam og Artelia.

Tværsnit. H+, C.F. Møller, Erik Brandt Dam og Artelia.

Visualisering af udvalgsværelse. H+, C.F. Møller, Erik Brandt Dam og Artelia.

Forslaget er udformet med relativt stort volumen under jorden, hvilket påvirker ressourceforbruget. Forslagets underjordiske besøgsindgang placeres endvidere helt tæt på Kunstskammerbygningen, hvilket vil kræve større foranstaltninger, ligesom mange af de nuværende tværvægge i bygningen forslås fjernet, hvilket påvirker statikken. Begge dele vil medføre et øget ressourceforbrug. Disponeringen af arealerne fremstår til gengæld velovervejet og effektiv, hvilket giver et godt forhold mellem funktion og ressourceforbrug.

Forslagets meget korte afstand til Kunstskammerbygningens fundamenter og omfanget af den foreslåede udgravning under bygningen vil være komplekst at realisere. Forslagets principper for brand synes dog fornuftige med en realistisk disponering af flugtveje. I forhold til indeklima har forslaget en god tilgang med fokus på kritiske aspekter, herunder indtag, afkast og føringsveje. De viste teknikarealer er dog begrænsede og alene placeret i den ene ende af bygningen, hvilket kan få indvirkning på disponeringen af øvrige funktioner, hvis der skal etableres mekanisk ventilation på tværs af huset.

Funktion

Placeringen af den nye besøgsindgang som et selvstændigt element i gårdrummet skaber en naturlig og visuel markering af et nyt ankomststed. Dommerkomitéen vurderer det positivt, at forslaget har en funktionel trappeløsning med trappelifte på hver side, som skal sikre lige ankomstforhold for alle.

Forslagets løsning med et semioverdækket uderum foran besøgsindgangen, som giver dagslysadgang til vagtstue og personalerum, er et meget fint træk. Området med sikkerhedskontrollen virker veldisponeret og med god forståelse for de krav, der er stillet i konkurrenceprogrammet.

Det funktionelle helhedsgreb i forslaget er hovedaksen for fordeling af besøgende til Christiansborg og Rigsarkivets tidligere bygninger på tværs af to eksisterende, men bearbejdede trappeforbindelser på Christiansborg og to nyetablerede trapper i Kunstskammerbygningen. Det viser god forståelse for det store flow af mennesker, der skal håndteres.

At grundlovene og samlingsarealerne for grupper også er placeret i hovedaksen finder dommerkomitéen dog u hensigtsmæssigt for flow og fordeling af besøgende til Christiansborg og Rigsarkivets tidligere bygninger. Løsningen med placering af toiletter og garderobe tæt på de tre aktivitetsrum bevirker desværre også, at pladsen til grupper bliver trang og lidt gemt af vejen.

Ligeledes er det uheldigt, at hovedtrappen i Kunstskammerbygningen er placeret asymmetrisk for akse, og at man dermed skal forbi butiksbarearealet, før man ser trappen. Det gør et ellers stærkt greb uklart. Ud over dette er det positivt, at trappe og

elevatorforbindelse hænger sammen, så der etableres ligeværdig adgang for alle i Kunstskammerbygningens etager. I det hele taget viser forslaget stor forståelse for universelt design.

Den anden del af det funktionelle helhedsgreb er rundgangen på 2. sal, hvor politikere og besøgende med ledsaget adgang kan komme fra udvalgsværelserne til Christiansborg. Rundgangen er orienteret langs vinduerne til Rigsdagsgården, hvilket anses som en styrke i forhold til flow og muligheden for at orientere sig.

Udvalgsværelserne er velindrettede og velbelyste. Især balkonløsningen til tilhørere giver nye muligheder for, at grupper af besøgende uanmeldt kan overvære dele af møder uden at forstyrre igangværende møder. Området til en mødepasser er ligeledes løst godt, ligesom der i forslaget er en meget velintegreret opbevaring af service og forplejning.

Det er svært at gennemskue, hvordan både fodgænger- og trafikflow i Rigsdagsgården løses i forslaget, noget som især er vigtigt, når den nye trappe deler sig i en forside og bagside. Navnlig flowet af mennesker, der ankommer fra Slotsholmsgade er ikke belyst. Også Rigsdagsgården som et shared space har brug for en bearbejdning af zoneinddelingen mellem gårdens forskellige besøgende.

Samlet konklusion

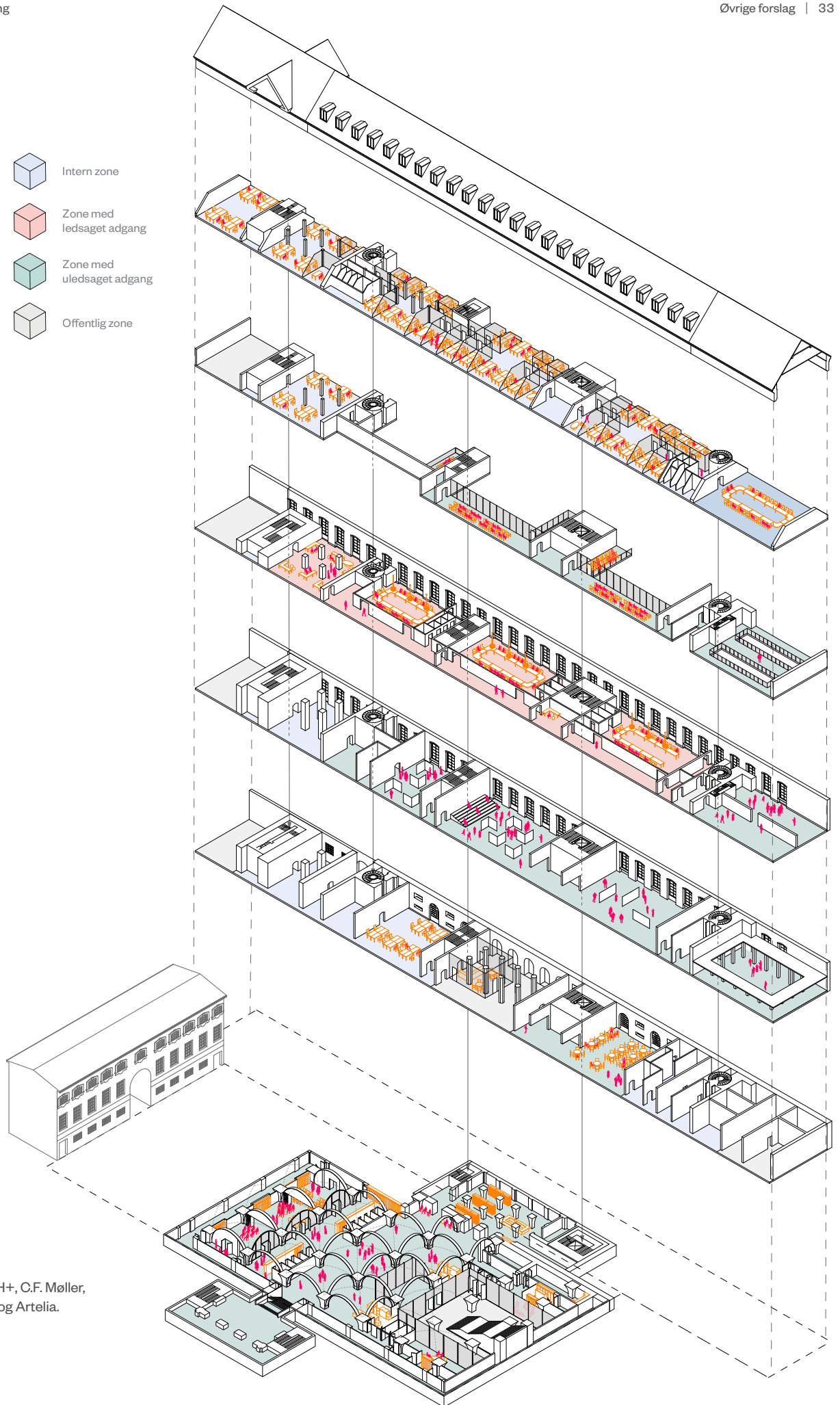
Forslaget har en naturlig måde at indskrive sig i sin kontekst og en meget funktionel tilgang til den nye besøgsindgang. Det kan være svært at få øje på de arkitektoniske overvejelser omkring et åbent, tilgængeligt og engagerende folkestyre, og forslaget vurderes at have mere fokus på funktionalitet frem for oplevelsesværdi. Der savnes en tydeligere arkitektonisk bearbejdning af visionen.

Trappen ned til besøgscentret er nænsomt bearbejdet i materialitet og form, hvilket gør, at den næsten kan se ud, som om den altid har ligget dér i akse. Udfordringen er, at den mangler en synlighed i gårdrummet og at den skaber en tydelig forside og bagside.

Både placeringen af trappen i Rigsdagsgården og besøgsindgangens udlæg i kælderniveau har en stor funktionel kvalitet, men det vurderes at være svært at afvikle et gnidningsfrit flow mellem Christiansborg og Rigsarkivets tidligere bygninger. Samtidig er arealet i kælderniveau uforholdsmæssigt stort i forhold til den værdi, det skaber, ligesom det vurderes u hensigtsmæssigt at udgrave så store kælderarealer under Kunstskammerbygningen.

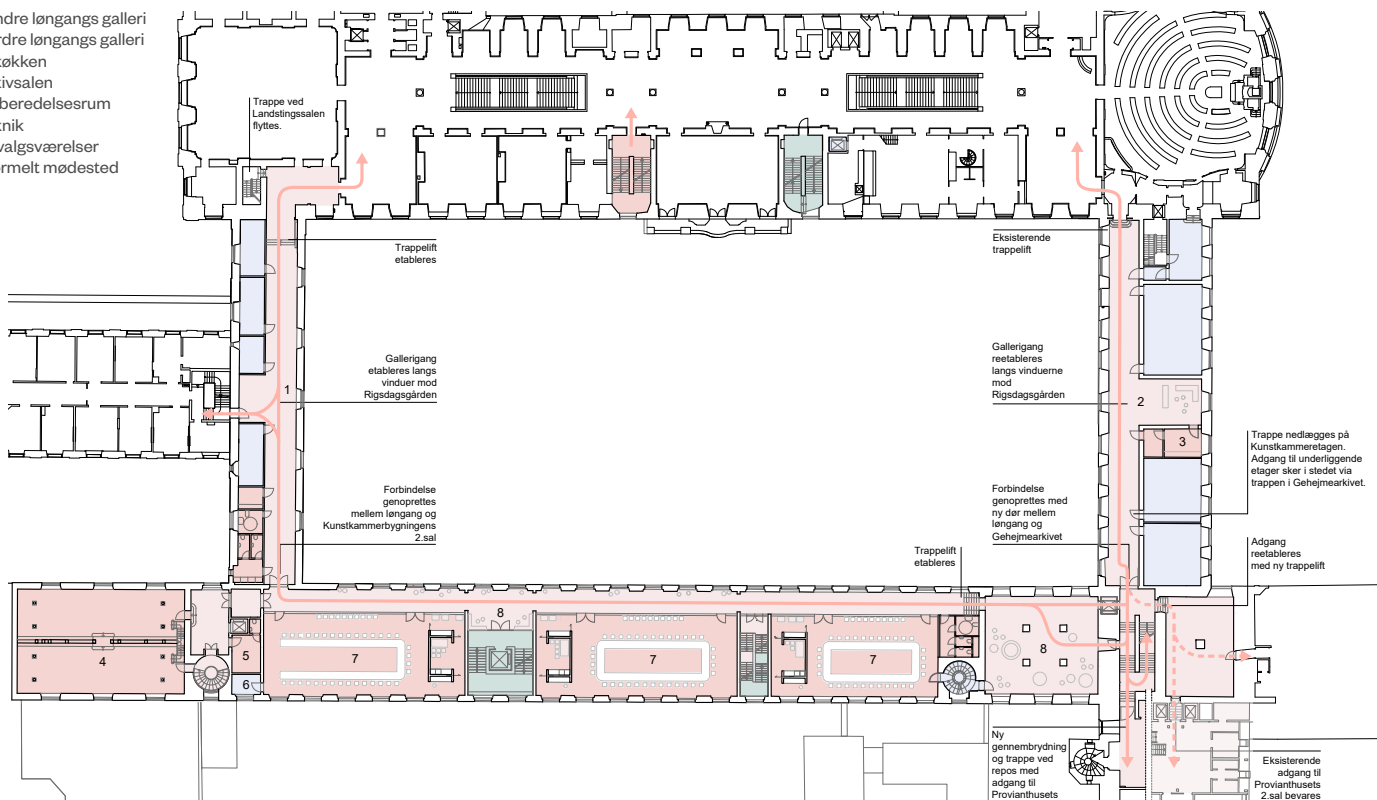
Samlet set er det et rigtig godt forslag, som dog mangler en tydeligere arkitektonisk idé, der mere overbevisende binder de enkelte delområder sammen til en helhed.

- Intern zone
- Zone med ledsaget adgang
- Zone med uledsaget adgang
- Offentlig zone

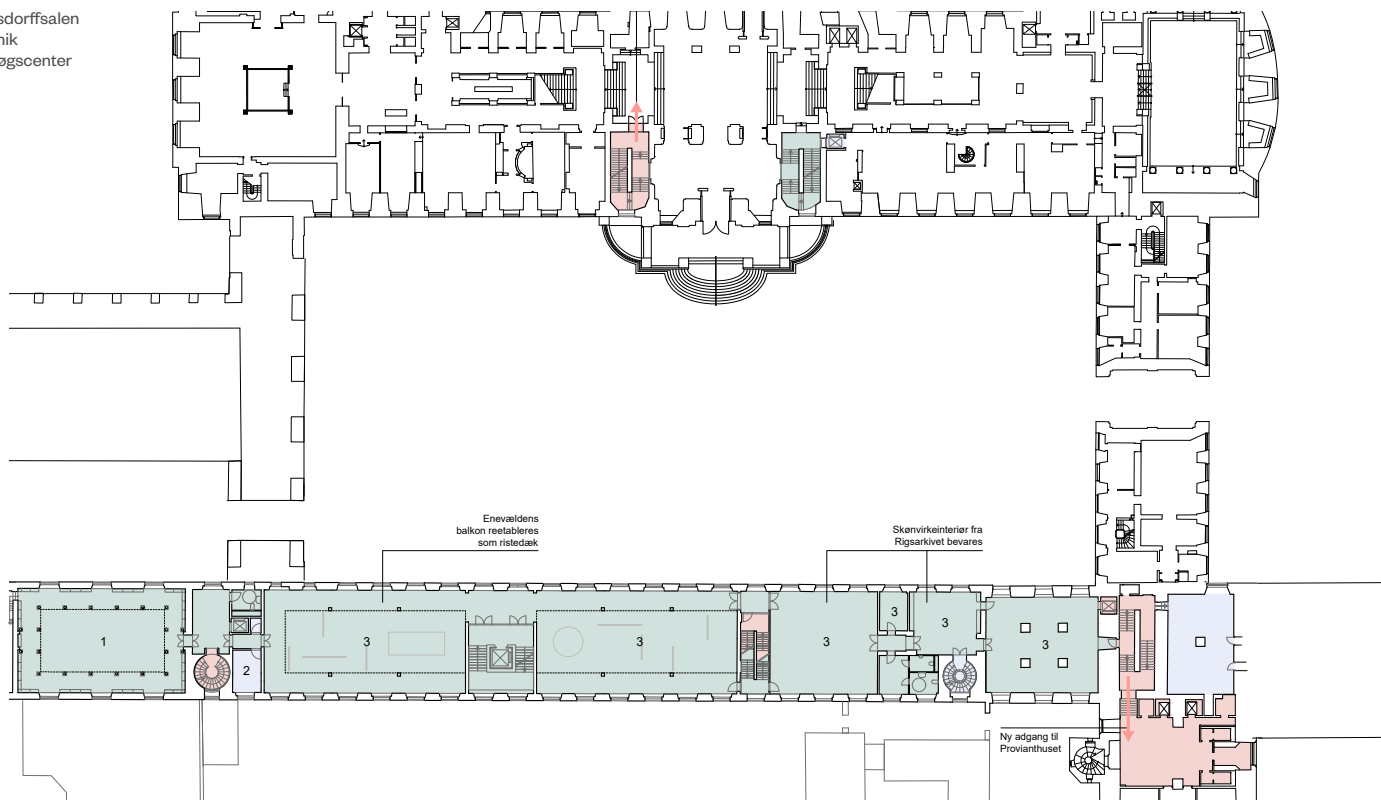
Axometri, zoner. H+, C.F. Møller, Erik Brandt Dam og Artelia.

1. Søndre løngangs galleri
2. Nordre løngangs galleri
3. Tøkkøkken
4. Arkivsalen
5. Forberedelsesrum
6. Teknik
7. Udvalgsværelser
8. Uformelt mødested

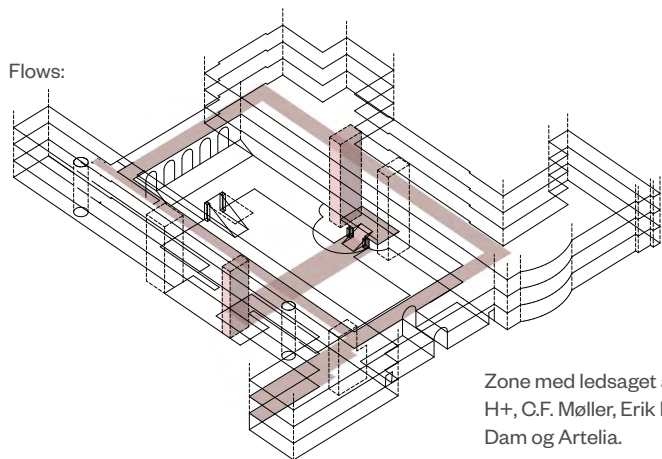

Etage 2, Rundgang. H+, C.F. Møller, Erik Brandt Dam og Artelia.

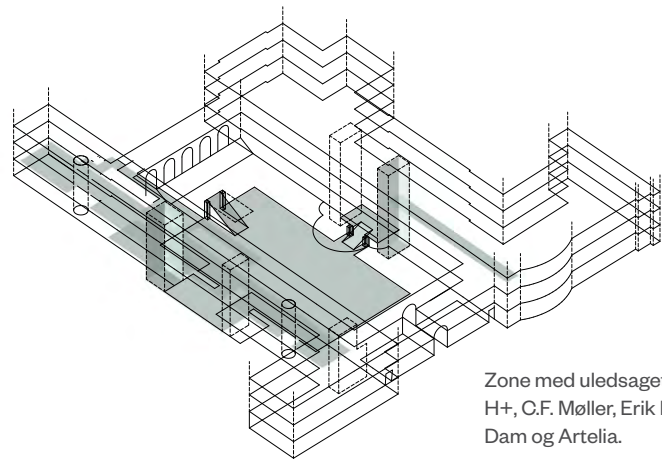
1. Hørsdorffsalen
2. Teknik
3. Besøgscenter

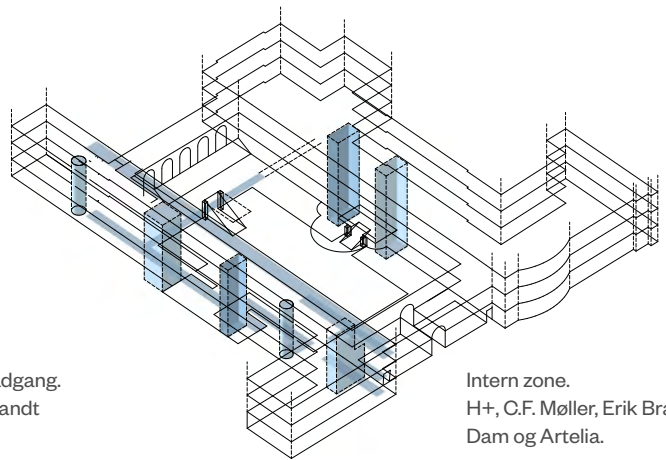
Etage 1, besøgscenter. H+, C.F. Møller, Erik Brandt Dam og Artelia.

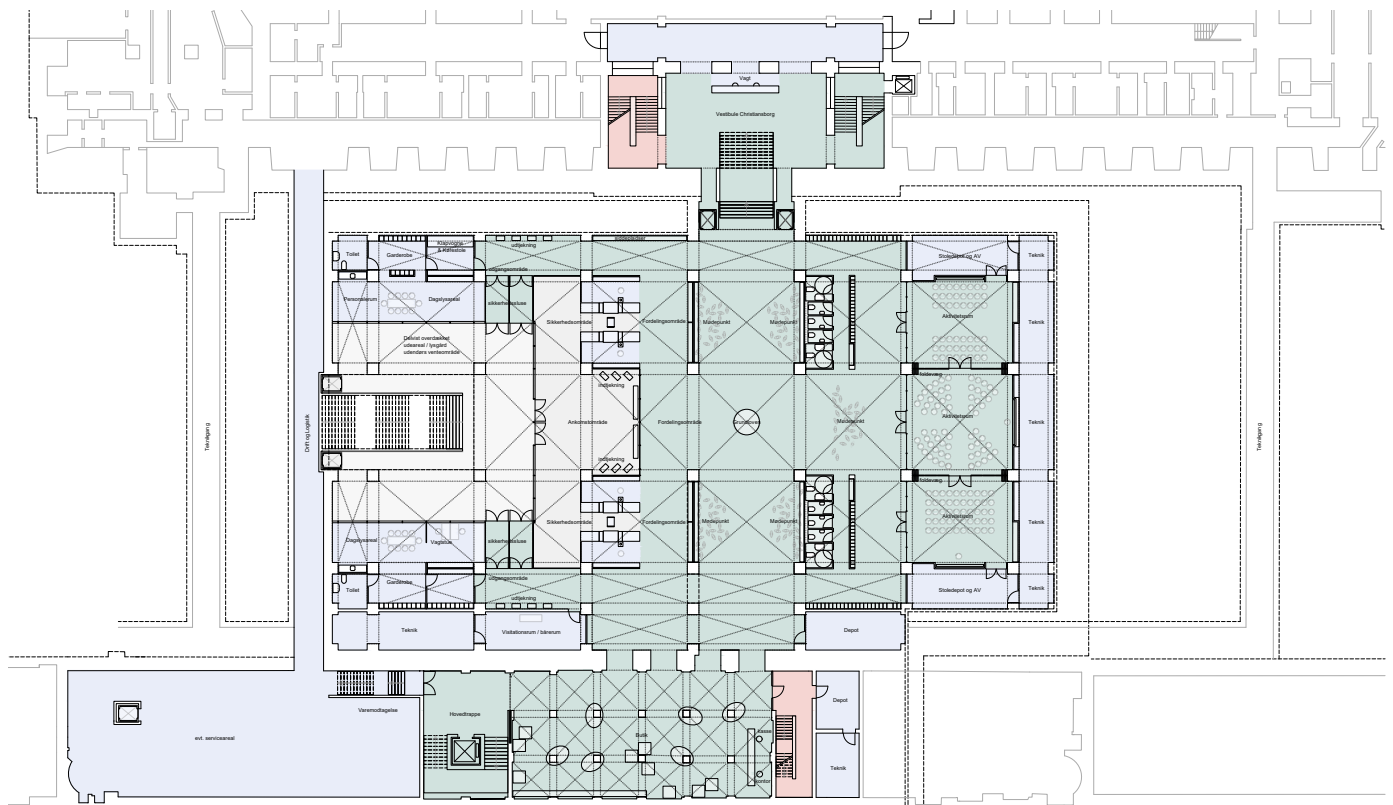
Zone med ledsaget adgang.
H+, C.F. Møller, Erik Brandt
Dam og Artelia.

Zone med uledsaget adgang.
H+, C.F. Møller, Erik Brandt
Dam og Artelia.

Intern zone.
H+, C.F. Møller, Erik Brandt
Dam og Artelia.

Besøgsindgang, kælder. H+, C.F. Møller, Erik Brandt Dam og Artelia.

Visualisering af besøgsindgang i Rigsdagsgården. Dorte Mandrup, Rønnow Leth & Gori og DETBLÅ.

Forslag C / 54459822

Dorte Mandrup

i samarbejde med Rønnow Leth & Gori,
DETBLÅ, MARTIN FUNCH Rådgivende Ingeniører
& OJ Rådgivende ingeniører.

Forslagets helhedsgreb er en gentagelse af stedets mange bueslag, både i forslagets nye ankomstbygning og i Rigsdagsgårdens belægnings og trappe-rampe-anlæg. En skålformet udgravning af pladsen byder på et spatiøst trappe- og rampe-anlæg, der forbinder Rigsdagsgården og ankomstarealet i kælder-niveau med en ambition om at skabe tilgængelighed for alle.

I Rigsdagsgården genskabes de fem buer i Kunstammerbygningen, og der tilføjes et nyt bueslag i terrænet foran for at skabe tilgængelighed.

Den nye besøgsindgang er placeret foran Forbindelsesbygningen og er udformet som en pavillonbygning med tre store bueslag. Pavillonbygningen fungerer som en overdækket buegang, hvor den besøgende går ind til venstre, rundt om hjørnet og langs det udgravede trappe-rampe-anlæg videre ind til sikkerhedsområdet.

Herfra møder man et ankomstområde med butik og med en tværgående akse med forbindelse til Christiansborg og Rigsarkivets tidligere bygninger. Der er tilført to nye trappeelementer i ankomstområdet: En mindre trappe, der giver adgang til Kunstammerbygningen til venstre for hovedaksen, og et nyt, større trappeanlæg på Christiansborg.

På 2. sal i Rigsarkivets tidligere bygninger er der placeret to udvalgsværelser med tilhørerpladser i to niveauer. Der etableres en gallerigang i forbindelse med udvalgsværelserne, der indeholder uformelle mødesteder mod Rigsdagsgården. Koblingen til Christiansborg går gennem en indeliggende kontorgang i Gehejmearkivet og Ministerbygningen.

Arkitektur

Det arkitektoniske helhedsgreb og forslagets mange bueslag er en fin historisk reference til de klassiske motiver i Rigsdagsgården. Dommerkomitéen vurderer dog, at både terrænbearbejdningen og bygningsanlægget i Rigsdagsgården er en anelse voldsomme, da begge dele har store konsekvenser for gårdrummet og for de omkringliggende, eksisterende bygninger.

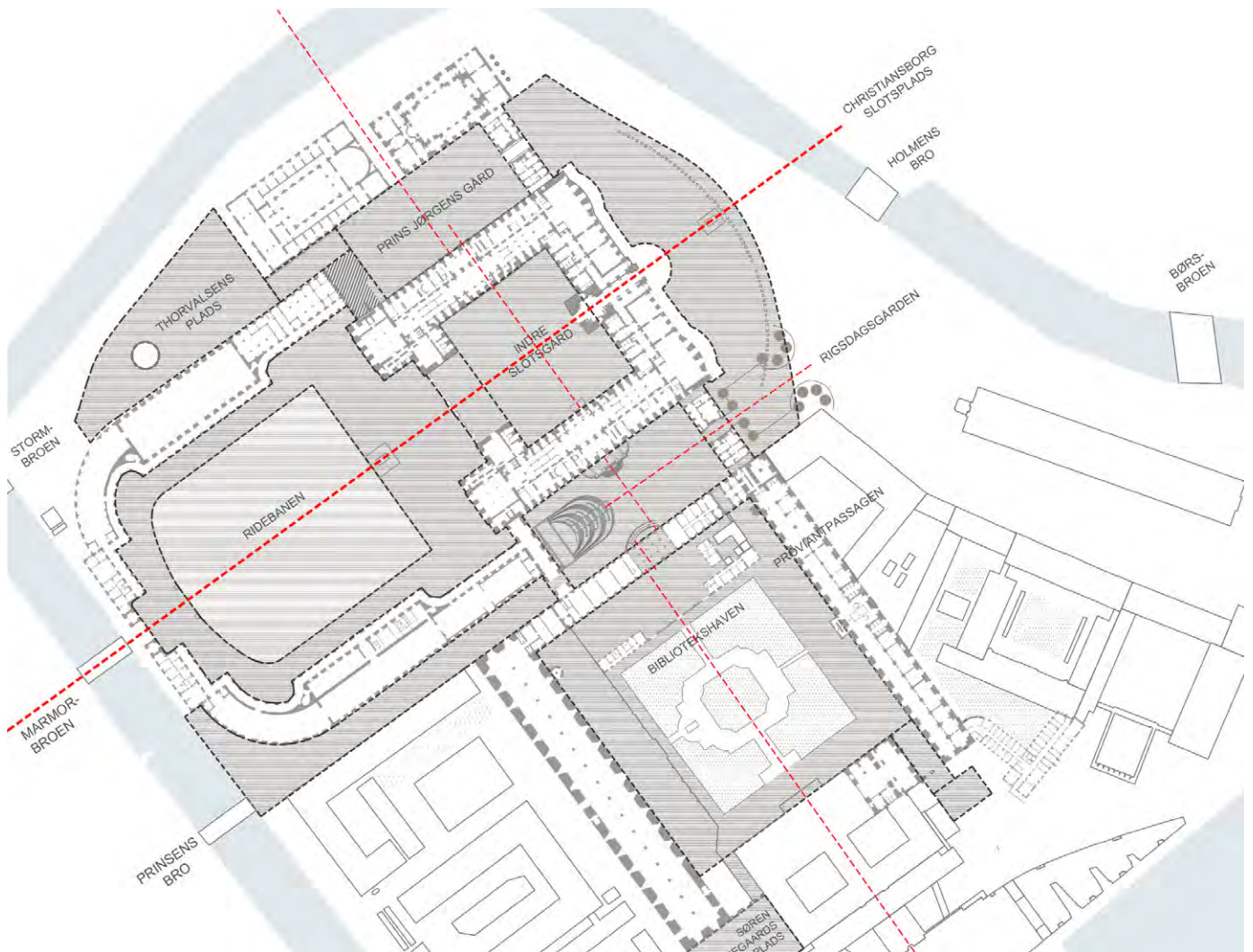
Placeringen af den nye pavillonbygning med de tre bueslag virker noget monumental og ufølsom over for de eksisterende bygninger, da den skærmer for udsigten til Forbindelsesbygningen. Den store udgravning, der skal give plads til trappe-rampe-anlægget, virker overdimensioneret og slører byrummets hierarki, da trappen til Christiansborg kommer til at underlægge sig den nye indgang.

Sikkerhedskontrollen er placeret i et stort rumligt forløb etableret af en søjle-bue-konstruktion, som fint binder kælderetagen sammen og giver rummet karakter. I Rigsarkivets tidligere bygninger savner dommerkomitéen større fokus på rumlig kvalitet og generøsitet, særligt hvad angår det at skabe værdige, velproportionerede forbindelser.

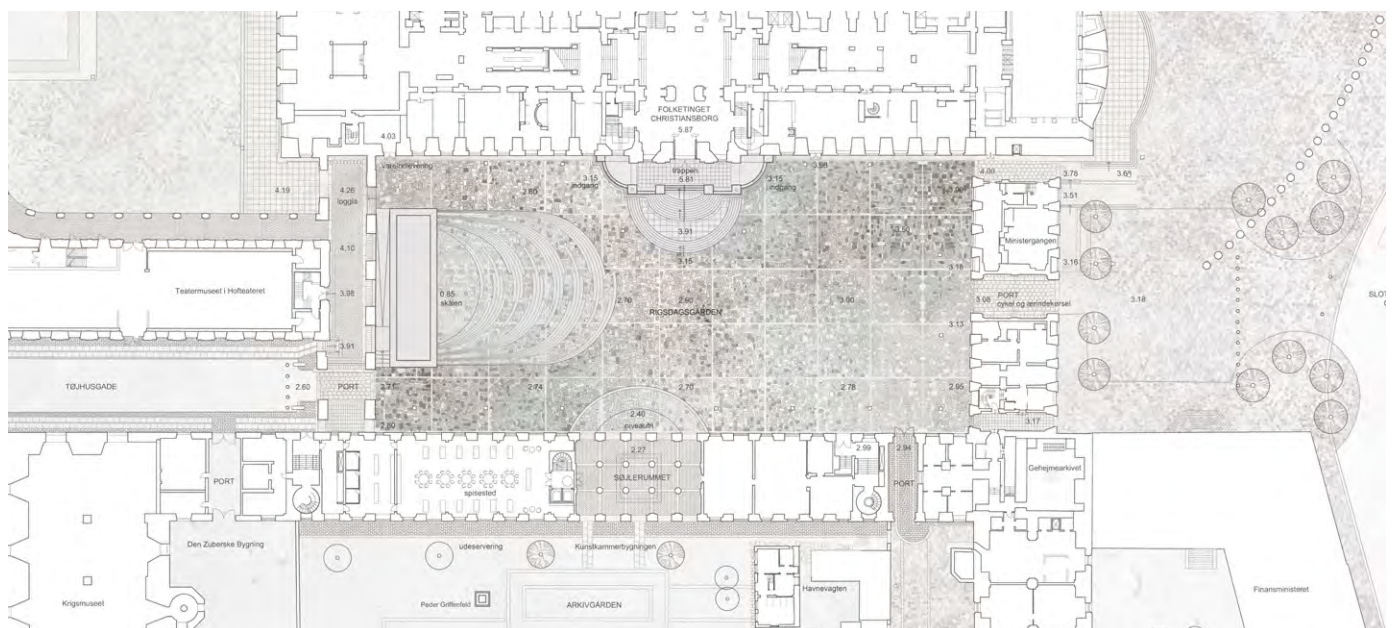
Forslaget vurderes mindre stærkt i den fredningsrelaterede argumentation, da det overordnet set ikke perspektiverer til de bærende fredningsværdier. Det, der ikke er øjensynligt fredningsværdigt, ryddes og transformeres - herunder store dele af Kunstammerbygningens rumstruktur. Det savnes, at forslaget udviser større forståelse for, hvilke elementer i bygningerne der er med til at højne fortælle-værdien.

Forslaget viser en udnyttelse af tagetage til øverste hanebånd med indskudt dæk og store tagvinduer i to niveauer. I lighed med de øvrige forslag ville en løsning på etablering af dagslys i tagetagen skulle udvikles nærmere og drøftes med fredningsmyndighederne efter konkurrencens afslutning.

Dommerkomitéen vurderer, at forslaget vil have et stort ressourceforbrug, der ikke står mål med den opnåede værdi. Dels har forslaget et stort volumen under jorden, dels kræver det et stort udgravningsareal til nedgangen, og dels er det placeret tæt på Kunstammerbygningens fundament. I Kunstammerbygningen har forslaget minimeret omfanget af nye lodrette forbindelser, hvilket fremstår ressourcemæssigt fornuftigt. Til gengæld fjernes de eksisterende tværvægge på flere etager, hvilket vil medføre et øget ressourceforbrug, da der vil skulle tilføjes nye bærende konstruktioner for at sikre statikken. Bæredygtighed fremstår generelt ikke som centralt for forslagets

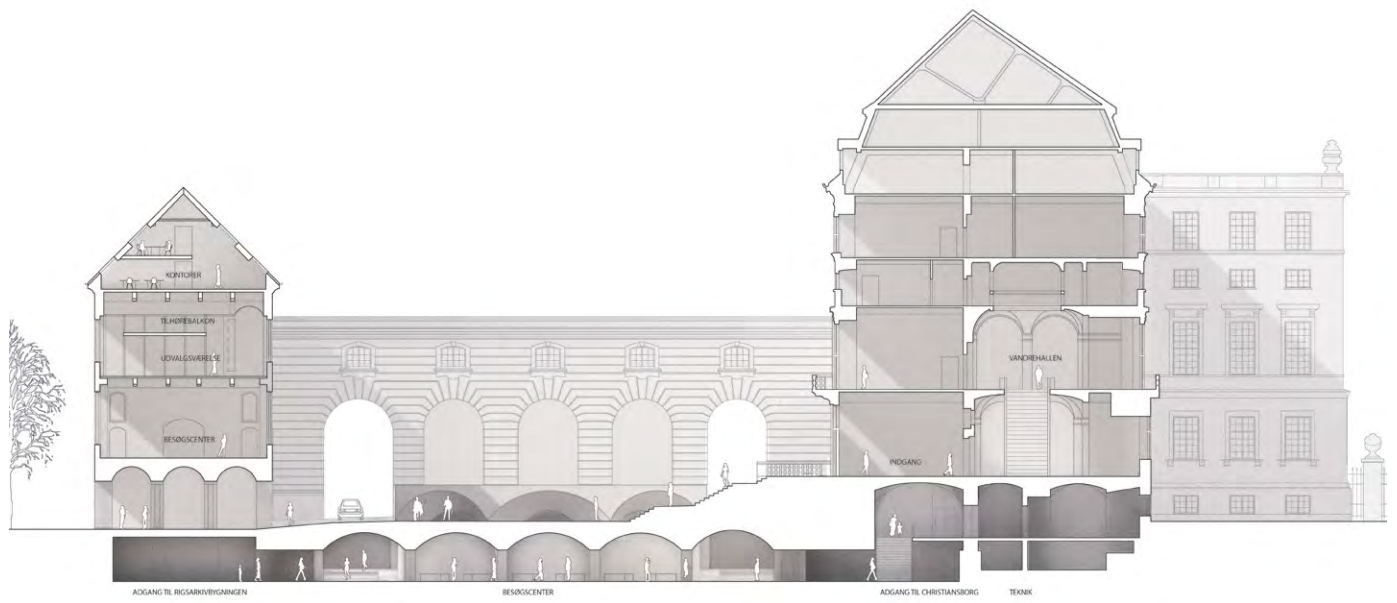

Oversigtsplan. Dorte Mandrup, Rønnow Leth & Gori og DETBLÅ.

Situationsplan. Dorte Mandrup, Rønnow Leth & Gori og DETBLÅ.

Tværsnit. Dorte Mandrup, Rønnow Leth & Gori og DETBLÅ.

Visualisering af udvalgværelse. Dorte Mandrup, Rønnow Leth & Gori og DETBLÅ.

udformning. Dog er der vist gode eksempler på genanvendelse af nedrevne komponenter fra bygningerne.

Løsningerne påvirker ud over ressourceforbruget også forslagens realiserbarhed, når det kommer til de konstruktive principper. Løsningerne synes komplekse, men dog håndterbare. I forhold til brand er det angivet, at eksisterende trapper anvendes som flugtvejstrapper. Der er i tillæg hertil vist en ny halvsvingstrappe, der ikke umiddelbart opfylder kravene til en flugtvejstrappe. Der er ikke redegjort for teknikrum i nybyggeriet, ligesom et fravær af dagslys vurderes at påvirke indeklimaet. Dommerkomitéen finder det ikke realistisk at anvende de eksisterende føringsveje, og afkast i tagfladen for det samlede projekt vurderes ligeledes svært at realisere.

Funktion

Forslaget forsøger at skabe tilgængelighed for alle ved at indføre bueslagene som terrænregulering i Rigsdagsgården. I forhold til universelt design vurderes nedgangen med trin og rampe dog meget lang. Mod forslagens intentioner vurderes det, at trappe-rampen besværliggør adgangen, da det både vil være fysisk hårdt at bruge rampen og svært at se den.

Trappe-rampen bevirker også, at der under terræn bliver for lidt plads til afvikling af det flow og den personbelastning, der må forventes. Arealet foran sikkerhedskontrollen er f.eks. ikke disponeret med plads til, at besøgende kan forberede sig eller tjekke ind.

Besøgsindgangen er stor, men opleves noget trang med de mange aktiviteter, der er placeret i dette område. Derudover har de særligt sikrede rum med adgang fra besøgsindgangen ikke diskret adgang fra intern zone som ønsket i konkurrenceprogrammet, og det virker derfor uhensigtsmæssigt at placere disse rum i kælderetagen.

Det funktionelle helhedsgreb i forslaget er hovedaksen for fordeling af besøgende til Christiansborg og Rigsarkivets tidligere bygninger. Koblingen til Christiansborg er intuitiv, overskuelig og let at forstå. Forslaget kobler sig på de eksisterende sakse-trapper og elevatorer på en overbevisende måde, der både skaber god plads og lige adgang for alle. Koblingen til Rigsarkivets tidligere bygninger er i mindre grad overskuelig med en kringlet og meget smal gang uden dagslys. Den skaber kun i mindre grad rum for den levende atmosfære og aktivitet, som Folketinget ønsker.

Alle etageplanerne fremstår i hovedtræk veldisponerede. De eksisterende vindeltrapper i Kunstammerbygningen er beholdt internt flow, hvilket vurderes hensigtsmæssigt.

Udvalgsværelserne på 2. sal er store og giver plads til mange besøgende ved åbne udvalgsmøder. Det virker dog uhensigtsmæssigt at anvende så mange kvadratmeter til kun to udvalgs-

værelser, uden at der er afsat tilstrækkelig plads til bifunktioner. Derudover vurderes udformningen af gallerigangen ikke optimal, idet der nærmest opstår en ny indre facade, som hæmmer dagslysfaldet i udvalgsværelserne og udfordrer bygningens hovedstruktur.

Rundgangen og forbindelsen til Christiansborg gennem Forbindelsesbygningen og Ministergangen er i mindre grad bearbejdet i forslaget, og dermed ses det ikke tydeligt, hvordan en mere tilgængelig adgang eventuelt vil kunne etableres.

Valg af belægning i Rigsdagsgården skaber tydelig reference til de omkringliggende byrum og er en god måde at skabe en subtil zonerings i byrummet af cykel- og kørebane og fodgængerzone. Udstrækningen af det store bueslag vurderes at være i overkanten til at efterlade plads til andre aktiviteter i Rigsdagsgården. Cykel- og bilpassagen syd for det foreslåede trappe-rampe-anlæg virker meget smal og vil sandsynligvis kræve afskærmning med værn på siderne for at sikre, at forbipasserende ikke falder ned i anlægget. Samtidig vurderes det svært at afholde større samlinger i gårdrummet, idet der kan ske faldulykker på de mange små kanter, der opstår mellem rampe og trin.

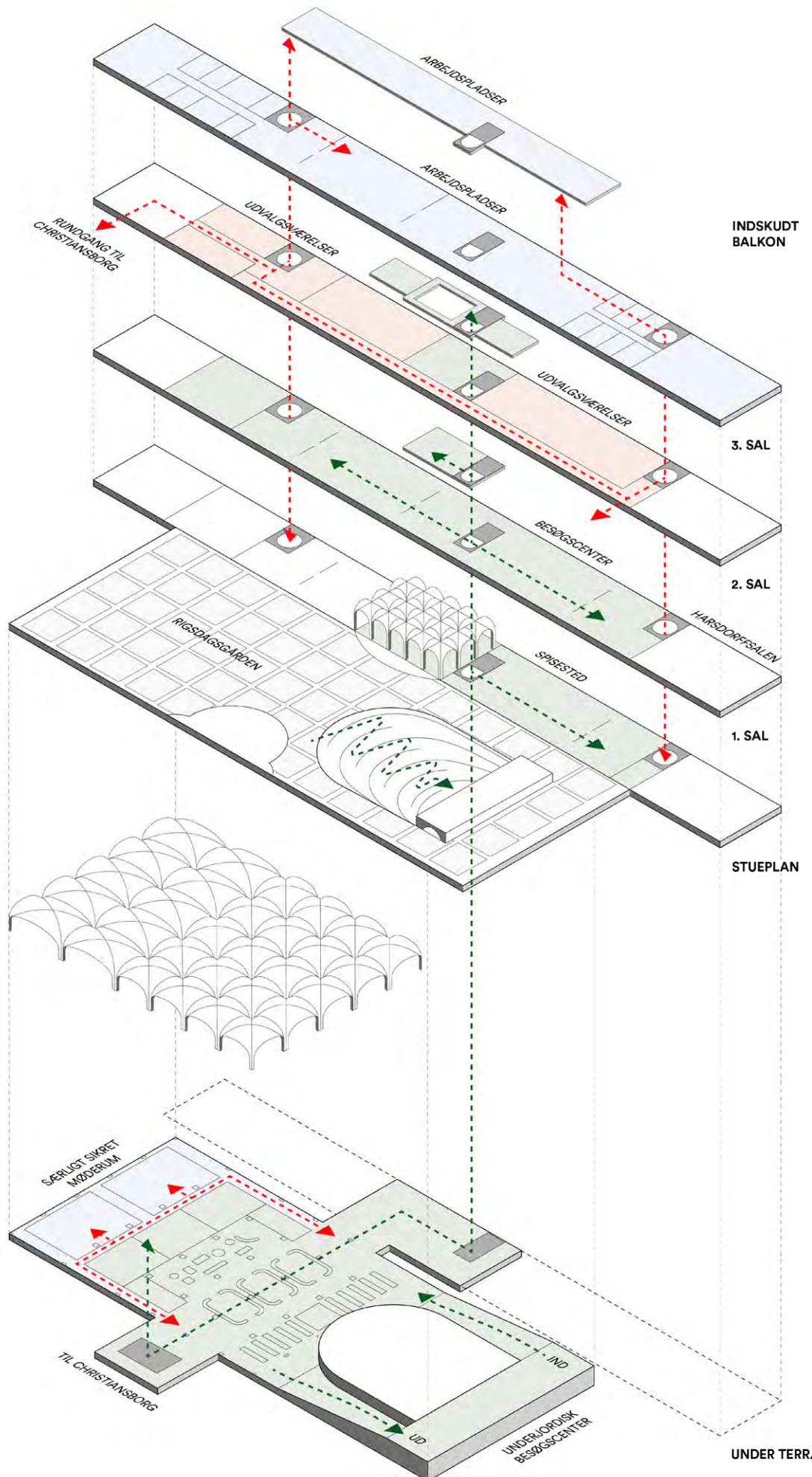
Samlet konklusion

Forslaget vurderes at have stor indvirkning på omgivelserne uden at tilføre den fornødne kvalitet - hverken arkitektonisk eller funktionelt. Ønsket om at indskrive sig i en historisk kontekst ved at foreslå bueslaget som arkitektonisk helhedsgreb er interessant, men overhalet af de konsekvenser, forslaget har for den historiske kontekst.

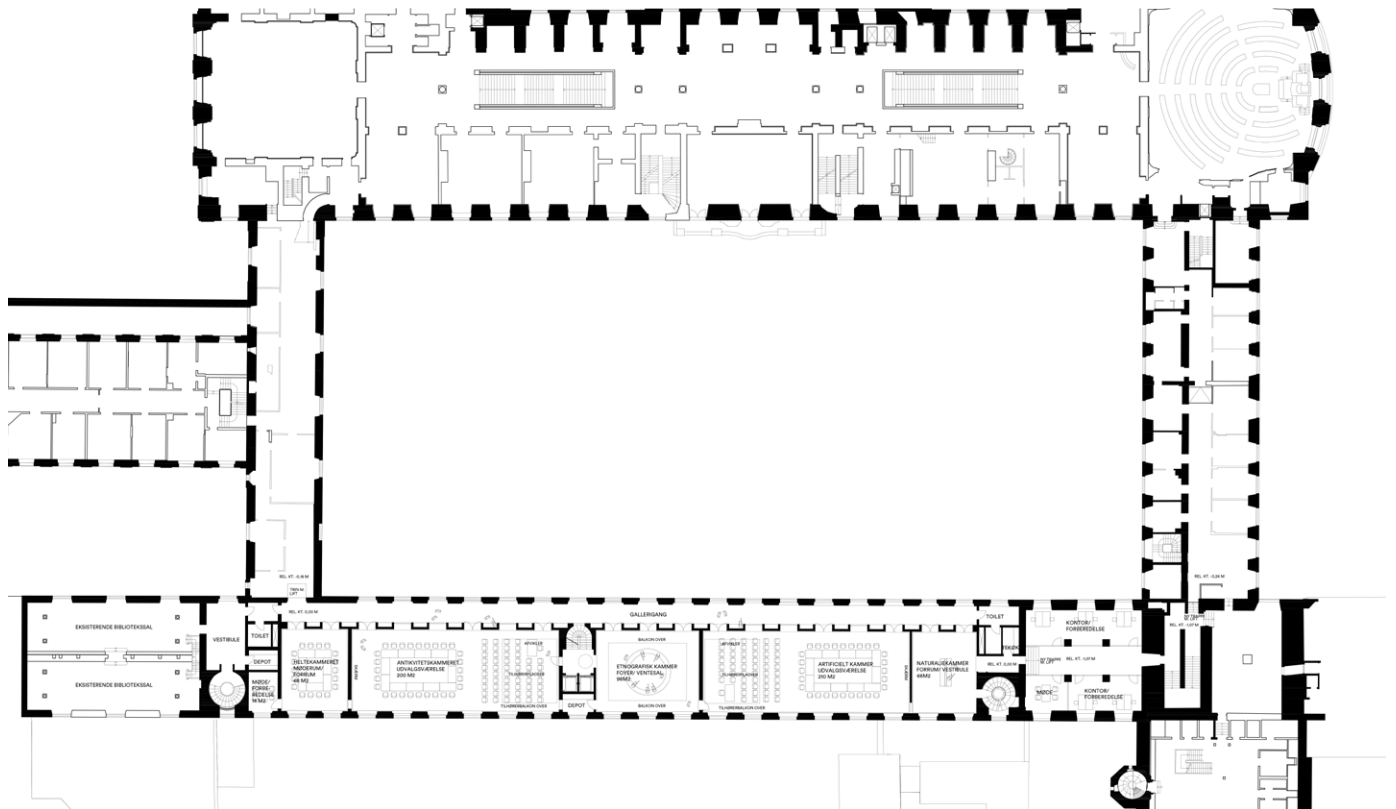
Besøgsindgangen har et rumligt forløb etableret af en søjlebue-konstruktion, som fint binder kælderetagen sammen og giver rummet karakter. Hovedaksen for fordeling af besøgende er velplaceret. Flow og bevægelse både fra ankomsten ned til kælderniveau og fra kælderniveau videre til Christiansborg og især til Rigsarkivet er unødigt lang. Forbindelserne opleves som smalle korridorer uden egentlig oplevelsesmæssig og arkitektonisk kvalitet. Det er svært at få øje på visionen om et åbent, tilgængeligt og engagerende folkestyre i den arkitektoniske løsning.

Samlet set er det et godt forslag. Trods en klar professionel tilgang og fine takter i forslaget er sammenhængen mellem Folketingets vision, de valgte arkitektoniske og rumlige virkemidler og de funktionelle løsninger dog ikke tydelig og overbevisende.

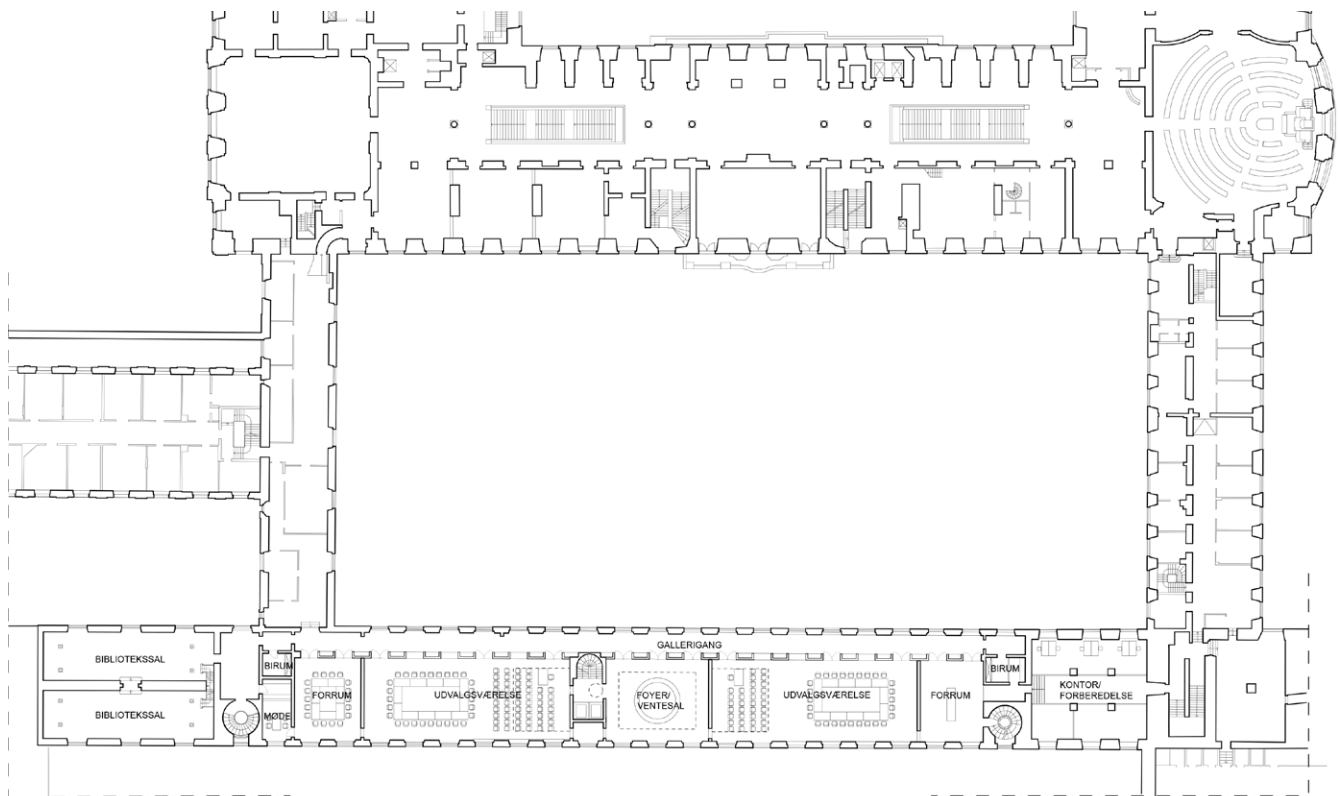
- ZONE MED ULEDSAGET ADGANG
- ZONE MED LEDSAGET ADGANG
- INTERN ZONE
- BESØGENDE
- POLITIKERE OG ANSATTE

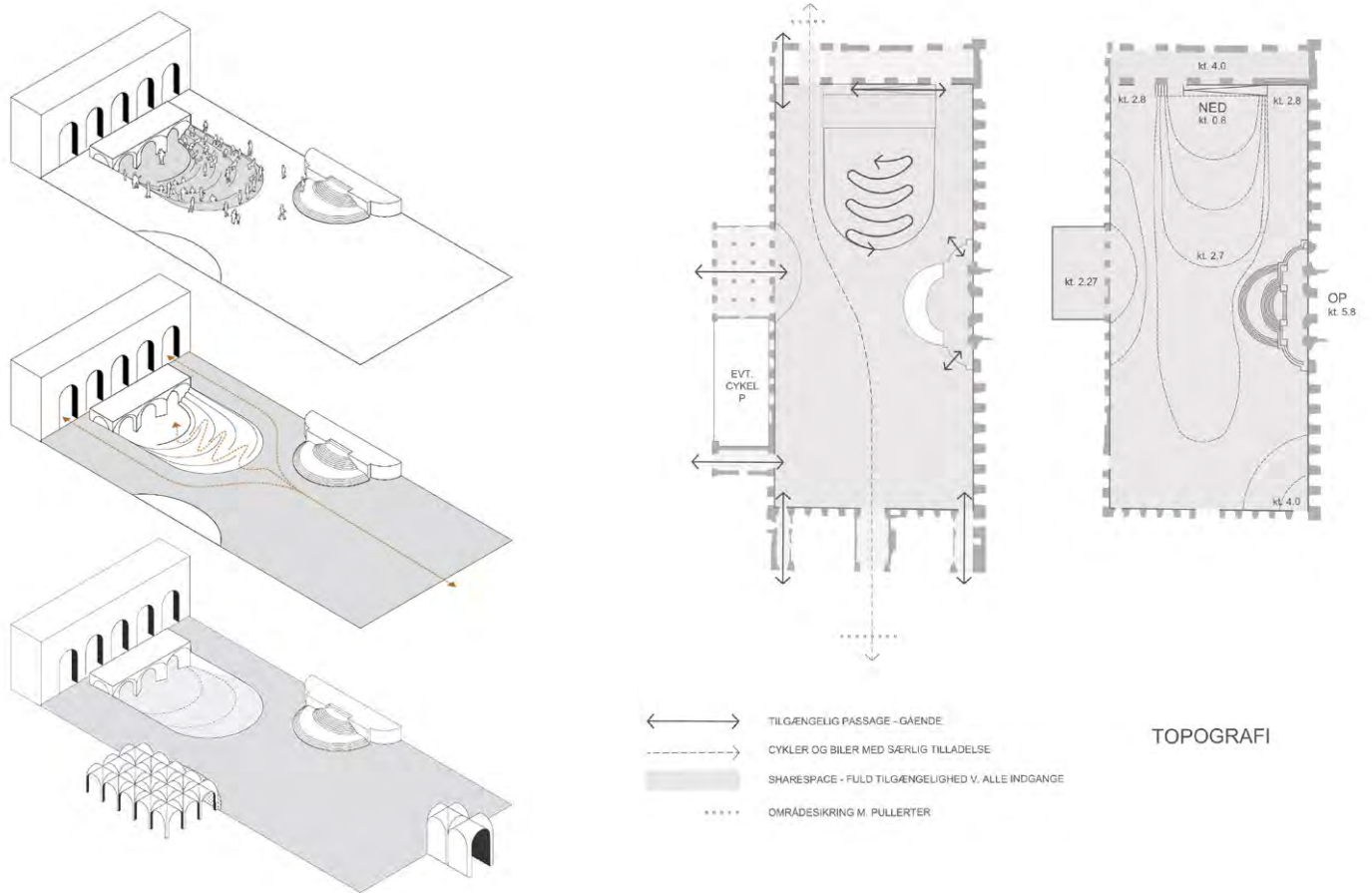
Axometri, zoner. Dorte Mandrup, Rønnow Leth & Gori og DETBLÅ.

Udvalgsværelser. Dorte Mandrup, Rønnow Leth & Gori og DETBLÅ.

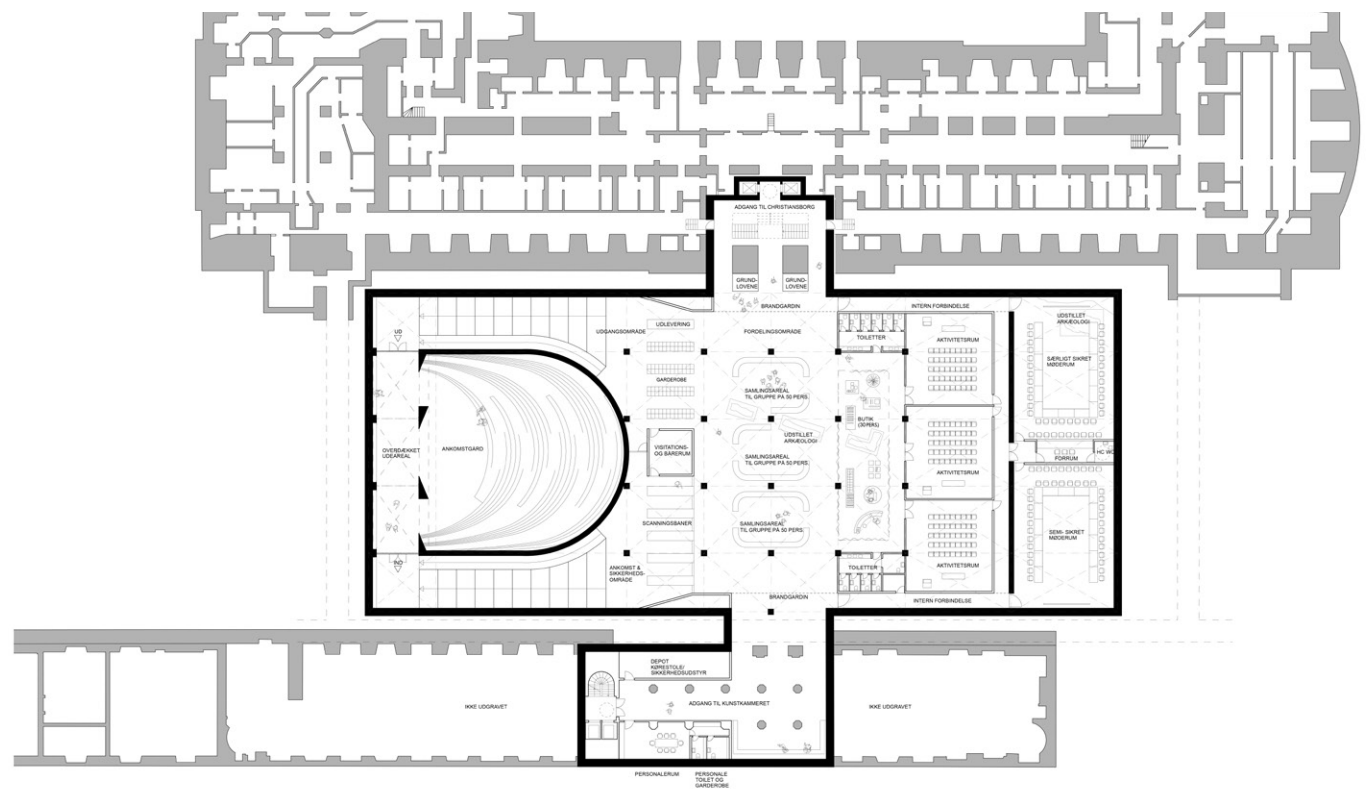

Etage 2, Rundgang. Dorte Mandrup, Rønnow Leth & Gori og DETBLÅ.

Konceptdiagram. Dorte Mandrup, Rønnow Leth & Gori og DETBLÅ.

Terræn, flow og tilgængelighed. Dorte Mandrup, Rønnow Leth & Gori og DETBLÅ.

Besøgsindgang, kælder. Dorte Mandrup, Rønnow Leth & Gori og DETBLÅ.

Visualisering af besøgsindgang i Rigsdagsgården. Lundgaard & Tranberg Arkitekter.

Forslag D / 94904386

Lundgaard & Tranberg Arkitekter i samarbejde med Marianne Levinsen Landskab, Elgaard architecture, BuroHappold, Schmidt Brandrådgivning, Johan Galster & We Do Democracy

Forslagets helhedsgreb er at anvende Forbindelsesbygningen som ny besøgsindgang. Motivationen er at give mulighed for, at besøgende kan ankomme til den nye indgang fra mange sider. Besøgsindgangen markeres ved en stor glaskugle og et udvidet trappe-rampe-anlæg, hvor rampen sikrer tilgængelighed for alle og trappen giver plads til uformelt ophold. Glaskuglen fungerer samtidig som indtag for dagslys til kælderetagen.

For at komme ned til kælderniveau etableres en trappe og elevator inde i og under Forbindelsesbygningen. I kælderniveau møder man et langt og sammenhængende rum med mindre birum placeret på langsiderne og aktivitetsrum placeret for enden.

Fra fordelingsområdet etableres fire korridorer, der giver adgang til henholdsvis Christiansborg og Rigsarkivet, og som afsluttes i en blanding af nye og eksisterende trapper.

De fem portåbninger i Rigsarkivets tidligere bygninger genskabes for at øge forbindelsen mellem Bibliotekshaven og Rigsdagsgården.

På 2. sal i Rigsarkivets tidligere bygninger etableres en ny kobling til Christiansborg som en rundgang med orientering omkring Rigsdagsgården. Udvalgte værelserne er disponeret med opdeling af tilhørerpladser, hvor tilmeldte gæster sidder på niveau med mødedeltagerne, mens spontane gæster sidder afskærmet på en indskudt balkon.

Arkitektur

Konkurrenceforslagets arkitektoniske helhedsgreb, hvor der anvendes en eksisterende bygning som ny besøgsindgang i stedet for at tilføje nyt til stedet, er en interessant vinkel. Dette skaber en diskret løsning, der ikke påvirker Rigsdagsgården i særlig høj grad. Udfordringen er, at det slører den synlighed, der er krævet af en ny indgang.

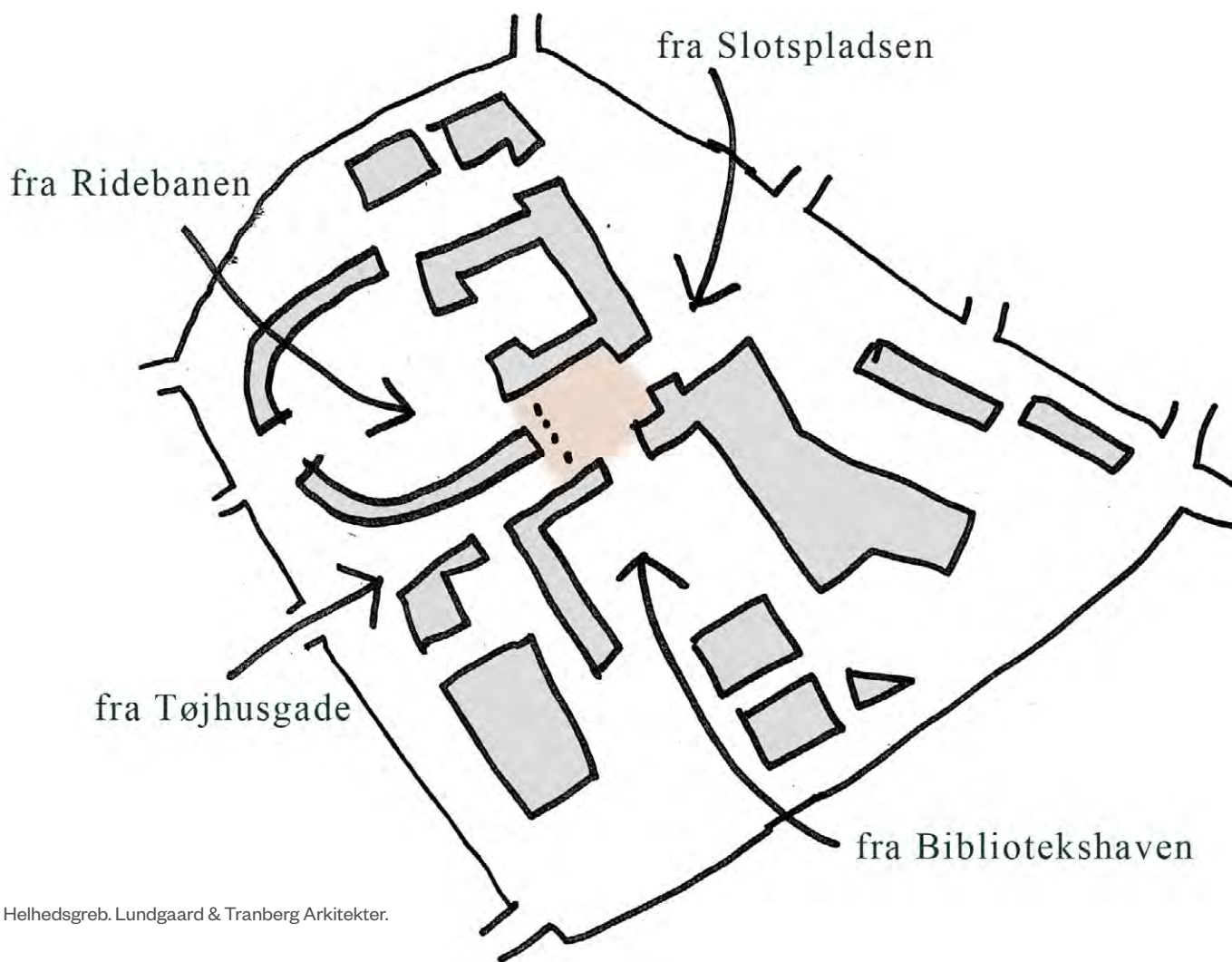
Trappen og rampen foran den nye besøgsindgang hænger fint sammen med gårdrummets øvrige ramper og trapper i materialitet og udformning. Rigsdagsgården er foreslået belagt med

en brostensbelægning med tværgående bordurbånd - materialer der er velkendte på Slotsholmen og i København. Dette er en sympatisk og ydmyg tilgang til belægningsdesignet i gårdrummet, men dommerkomitéen vurderer også, at Rigsdagsgården på denne måde vil fremstå uden en ny fortælling. Belægningen trækkes ud gennem porten i Løngangsbygningen og fanger Tøjhusgade på en fin måde, der skaber sammenhæng med de omkringliggende byrum.

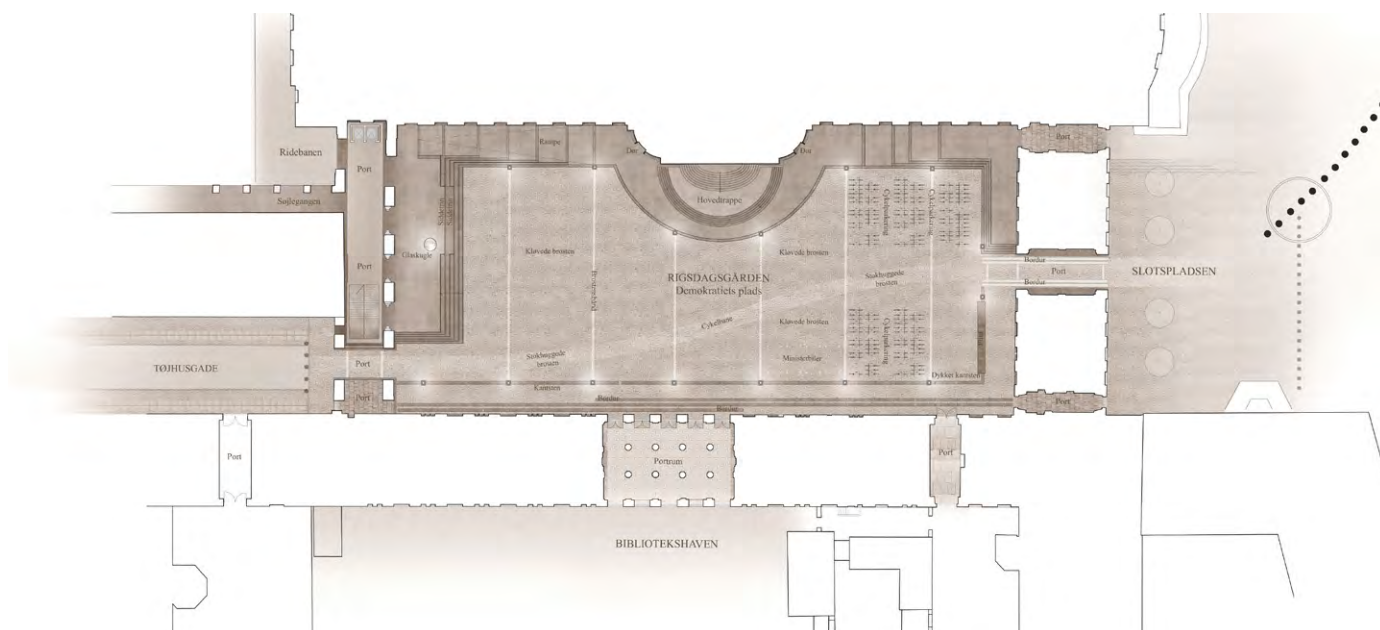
Det langstrakte rum i besøgsindgangen, som rumligt opdeles af tre bukonstruktioner båret af to rækker søjler og sidevægge, fremstår som et konsekvent rumligt valg. Rummets langstrakte form understreges perspektivisk af fortandingen af birum, som er placeret i yderkanten af rummets længderetning. Integrationen på tværs af Rigsarkivets tidligere bygninger og Christiansborg er mindre generøs med de fire korridorer. Kunstammerbygningens etager har gode og værdige rumligheder, der udnytter bygningens struktur og mange iboende kvaliteter. Der savnes dog en mere spatiøs arkitektonisk løsning af den nye trappe og elevator.

Forslaget forholder sig diskret og i udgangspunktet nænsomt til de fredede bygninger. Udnyttelsen af Forbindelsesbygningen fra 1740 udfordrer dog den klassiske bygningskultur og fredningen. Forslaget tager afsæt i, at ombygningen af Kunstammerbygningen i 1912 er så definerende, at dette skal være den styrende udgangsperiode for alle beslutninger. Rumstrukturen bevares i størst muligt omfang, hvilket vurderes positivt, men det resulterer samtidig i komplekse rumforløb med mange inddelinger på etagerne. Desuden vil der af hensyn til flow og kapacitet blive behov for større vertikale gennembrydninger end vist i forslaget. Forslaget disponerer med udnyttelse af tagetage til kip med tagvinduer i to niveauer og retablering af skorstene til ventilation. I lighed med de øvrige forslag ville en løsning på etablering af dagslys i tagetagen skulle udvikles nærmere og drøftes med fredningsmyndighederne efter konkurrencens afslutning.

Udnyttelsen af Forbindelsesbygningen udfordrer ligeledes projektets bæredygtighedsprofil, idet løsningen vil medføre et

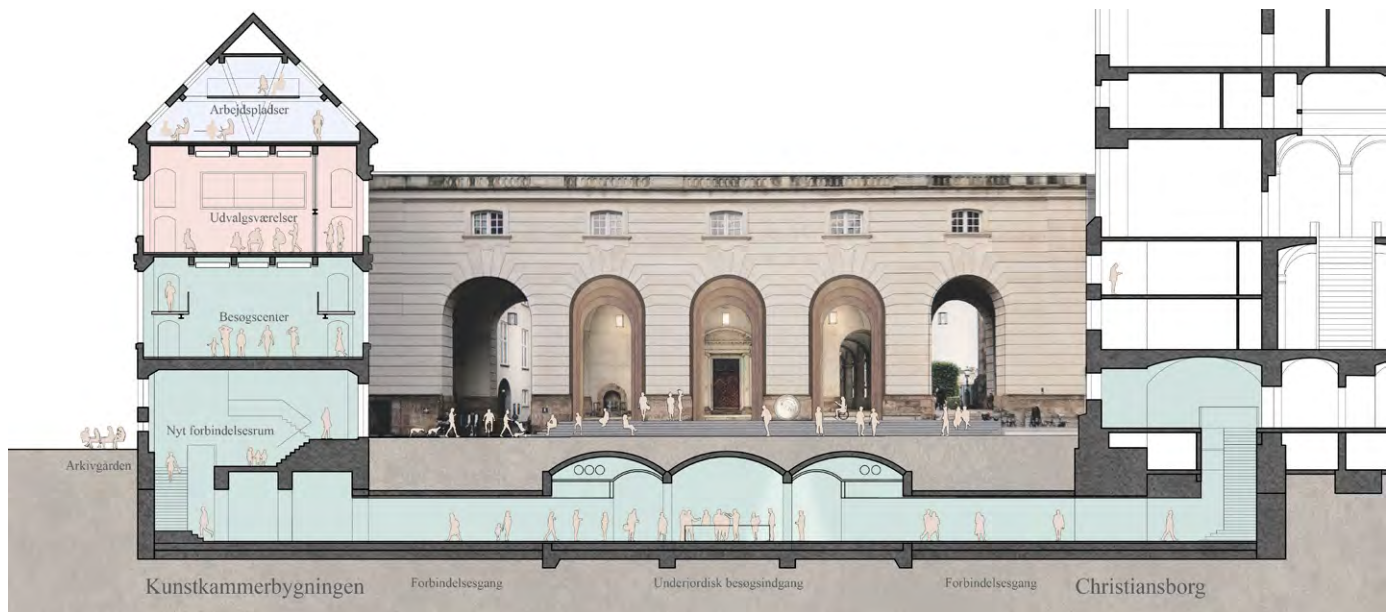

Helhedsgreb. Lundgaard & Tranberg Arkitekter.

Situationsplan. Lundgaard & Tranberg Arkitekter.

Tværsnit. Lundgaard & Tranberg Arkitekter.

Visualisering af udvalgsværelse. Lundgaard & Tranberg Arkitekter.

højt ressourceforbrug for at sikre og stabilisere de eksisterende bygninger. I det øvrige design reduceres ressourceforbruget ved at minimere volumen under jorden og holde god afstand til de eksisterende bygninger. I tillæg hertil lægger forslaget kun op til begrænsede indgreb i de eksisterende konstruktioner. Det har få lodrette gennembrydninger i Kunstammerbygningen og fjerner kun få af de nuværende tværvægge. Forslagets bæredygtighedstiltag fremstår generelt velintegrerede og realiserbare, bl.a. beskrives et koncept for energioptimering i drift, og der vises eksempler på genanvendelse af nedtagne komponenter fra bygningernes nuværende indretning. Forslagets disponering af arealerne fremstår velovervejet og robust, hvilket giver et godt forhold mellem areal og ressourceforbrug.

Forslaget konstruktionsprincipper vurderes realiserbare. Besøgsindgangens afstand til de eksisterende bygninger og de begrænsede indgreb i Kunstammerbygningen bidrager positivt hertil. Princippet for indeklima er detaljeret beskrevet, men dommerkomitéen vurderer, at det er usikkert, om de konkrete klimatiseringsløsninger er hensigtsmæssige. Der savnes teknikrum i den underjordiske bygning, og der mangler lodrette teknikskakte i de fredede bygninger. I forhold til brand disponerer forslaget med en centralt placeret trappe, som vil kunne opfylde kravene til flugtvejstrapper, og som vil kunne anvendes i forbindelse med beredskabets indsats.

Funktion

Det kan være vanskeligt at få øje på den nye besøgsindgang, og der savnes en tydeligere markering af flowet i Rigsdagsgården. Udfordringen består især i, at der vil blive behov for meget skiltning i forhold til wayfinding, idet den nye besøgsindgang ikke har en tydelig markering i hverken bebyggelse eller byrum.

Valget af det forholdsvis smalle rum i besøgsindgangen betyder, at der generelt opstår snævre forbindelser og passager samt flydende funktionsopdelinger. Det forstærkes af de fire smalle passager til henholdsvis Christiansborg og Kunstammerbygningen. Der bliver umiddelbart for lidt plads til afvikling af sikkerhedskontrol, og udgangen giver ligeledes risiko for flaskehalse. Derudover er der funktioner fra konkurrenceprogrammet, der ikke er anvist tilstrækkelig plads til. Generelt virker besøgsindgangen ikke funktionelt optimeret efter ønskerne i konkurrenceprogrammet.

Det funktionelle helhedsgreb er, at forslaget etablerer to underjordiske forbindelser på tværs af Rigsdagsgården og tre vertikale forbindelser med uledsaget adgang i Kunstammerbygningen. Især trappe- og elevatorforbindelsen placeret centralt i Kunstammerbygningen forbinder flowet fra indgangsniveauet op til balkonniveauet i forbindelse med udvalgsværelserne. Den suppleres af de to eksisterende spindeltrapper. Det er et godt og funktionelt træk, der giver en gennemskuelig forbin-

delse mellem de forskellige zoner. Det vurderes dog, at den nye trappe er for smal, og at elevatoren har for lille kapacitet til at imødekomme den forventede personbelastning.

Den anden del af det funktionelle helhedsgreb er rundgangen på 2. sal, som er løst meget overbevisende med få velplacerede gennembrydninger og trappe- og liftløsninger, der forbedrer tilgængeligheden med respekt for fredningsværdierne. Indretningen af Forbindelsesgangen og Ministergangen ændres, så de får visuel kontakt til Rigsdagsgården og skaber et velfungerende flow, hvor det er let at orientere sig.

Udvalgsværelserne har stor transparens og er meget veldisponerede. Der er let adgang til de ønskede bifunktioner, der er skærmet af fra udvalgsværelserne. Med placering af tilhørerpladserne for tilmeldte og spontane besøgende - adskilt på hver sin etage - er der taget højde for, at de ikke forstyrrer hinanden eller mødet.

I Rigsdagsgården sikres der tilgængelighed for alle ved at placere nye trappe-rampe-anlæg langs gårdrummets kanter. Det skaber en god og sikker zone for fodgængere i ankomstsituationen. Det vurderes positivt, at belægningen i Rigsdagsgården suppleres af en række tværgående bordurbånd, der medvirker til, at biler og cykler ikke kører for stærkt gennem gårdrummet. Samtidig er variationen i overfladen på brostenene en god og subtil måde at markere trafikflowet for cykler. Den store belagte flade i kløvede brosten kan til gengæld være svært tilgængelig for gangbesværede eller gående i bestemt fodtøj.

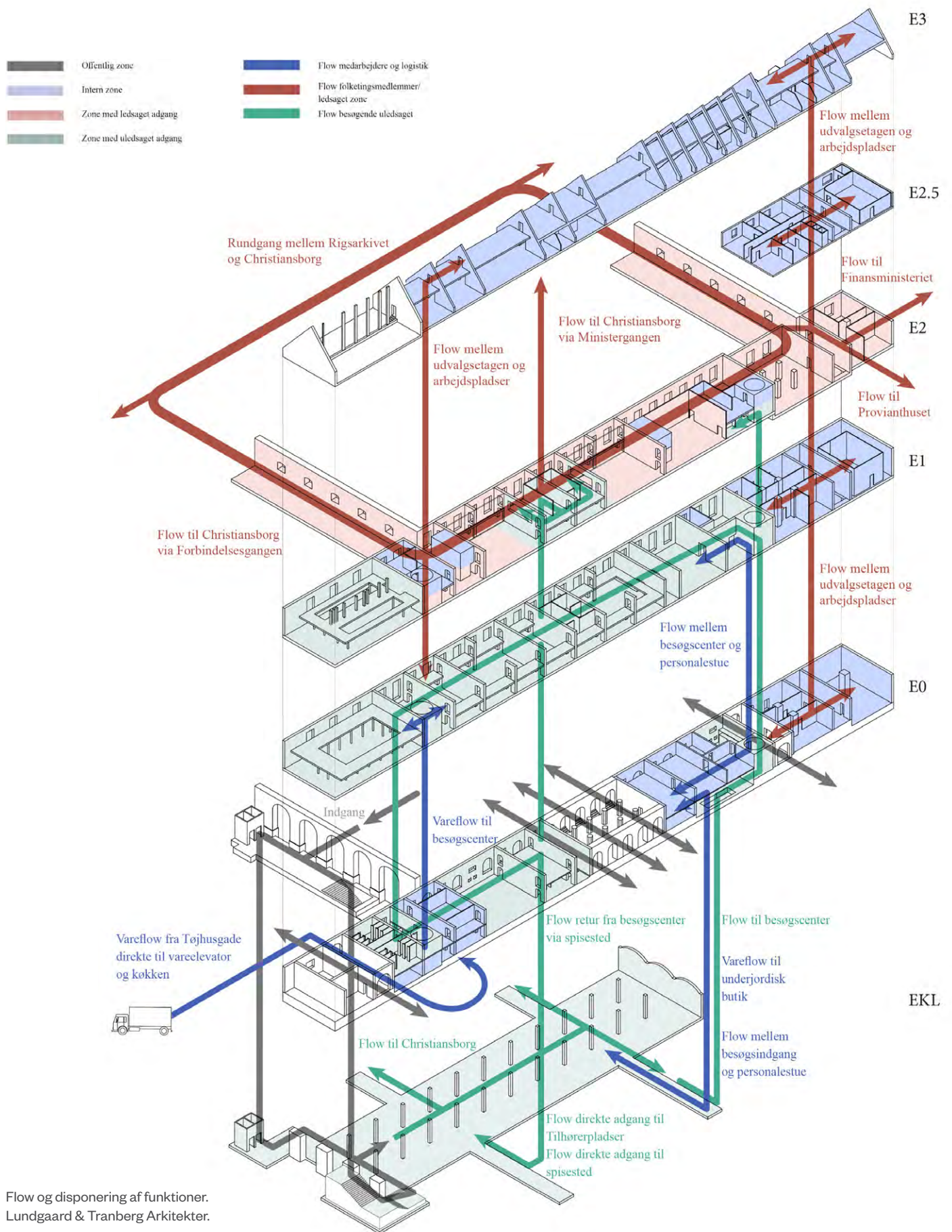
Samlet konklusion

Forslagets diskrete og ydmyge tilgang til Rigsdagsgården er på en og samme gang forslagets styrke og forslagets svaghed. Det er sympatisk at ville bruge de eksisterende bygninger for ikke at tilføje nye elementer i en historisk kontekst, men samtidig skaber det mange udfordringer, hvad angår den nye besøgsindgang, både funktionelt og konstruktivt.

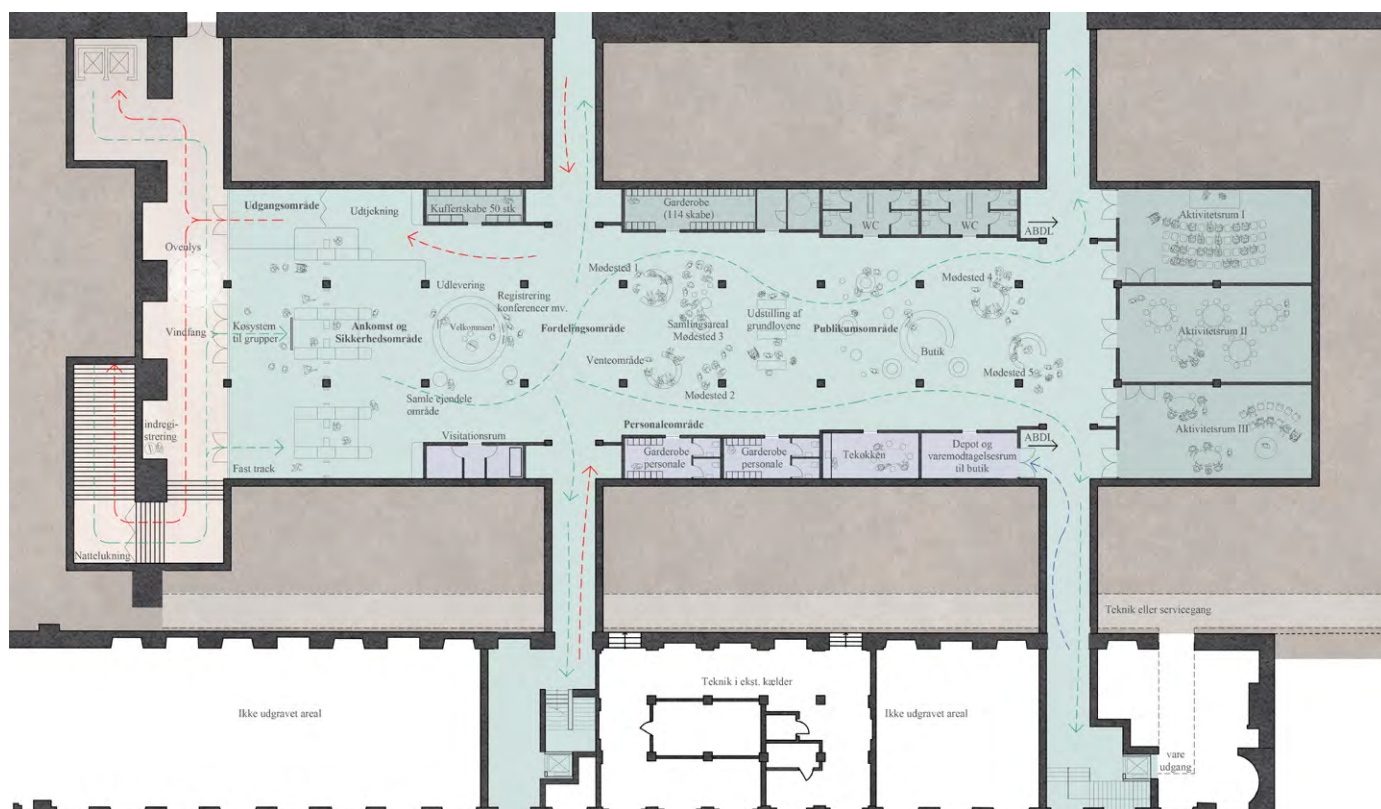
Der mangler en tydelig markering af besøgsindgangen, og bevægelsesflowet virker ikke overbevisende. Projektet vurderes dermed ikke at leve op til visionen om at skabe nye og bedre rammer for et åbent, tilgængeligt og engagerende folkestyre.

Projektets indgriben i en historisk bygning som Forbindelsesbygningen er voldsom med nye tilføjelser i både stueetage og i kælderniveau. Det er ændringer, der ikke umiddelbart tilfører projektet tilstrækkelig kvalitet eller funktionalitet. Det samme gælder det meget konsekvente valg af en smal udgravning - dette fremstår ligeledes både en styrke og en svaghed.

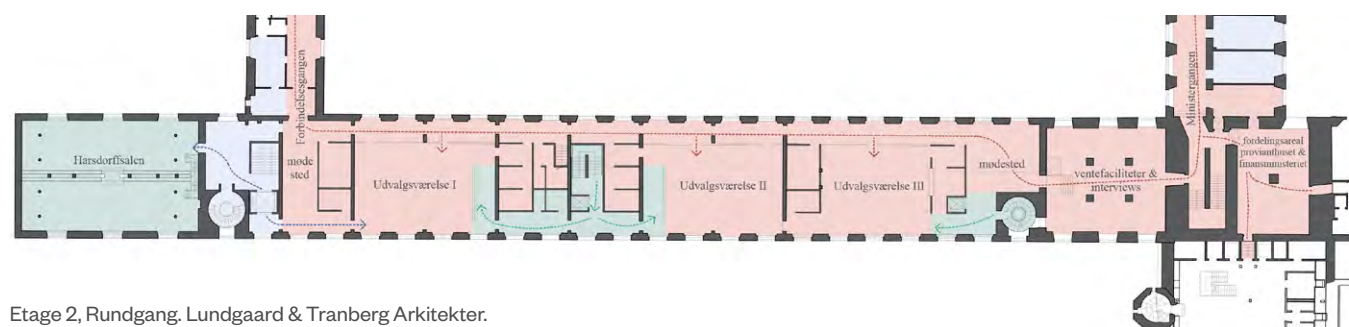
Samlet set er det et rigtig godt forslag, hvor de valgte løsninger dog ikke til fulde udfolder og opfylder de ønsker og behov, der er forudsat i konkurrenceprogrammet.

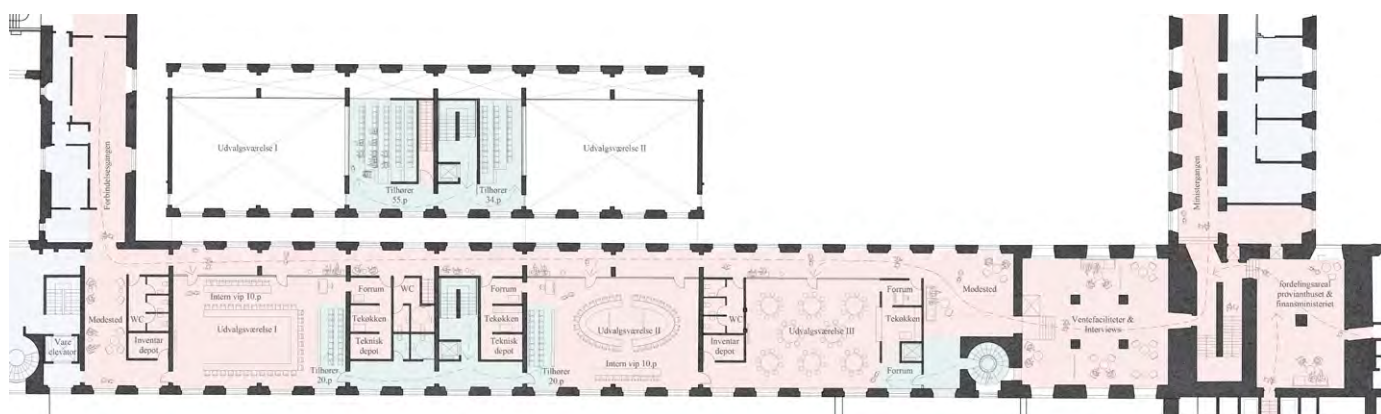
Flow og disponering af funktioner.
Lundgaard & Tranberg Arkitekter.

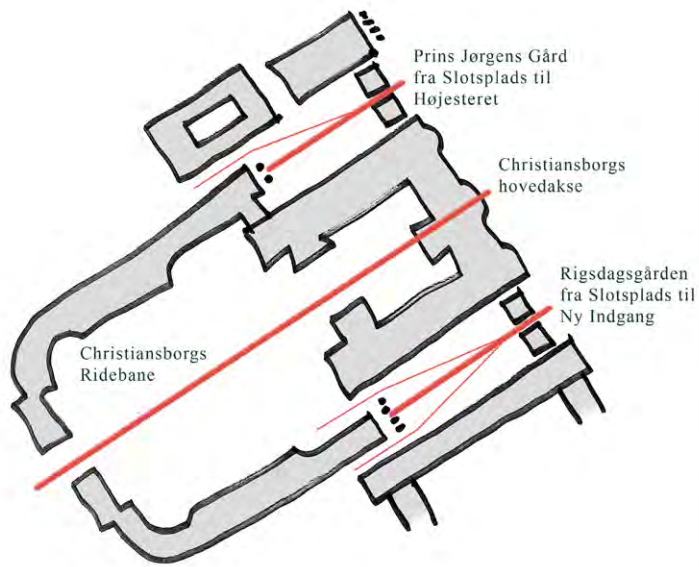
Besøgsindgang, kælder. Lundgaard & Tranberg Arkitekter.

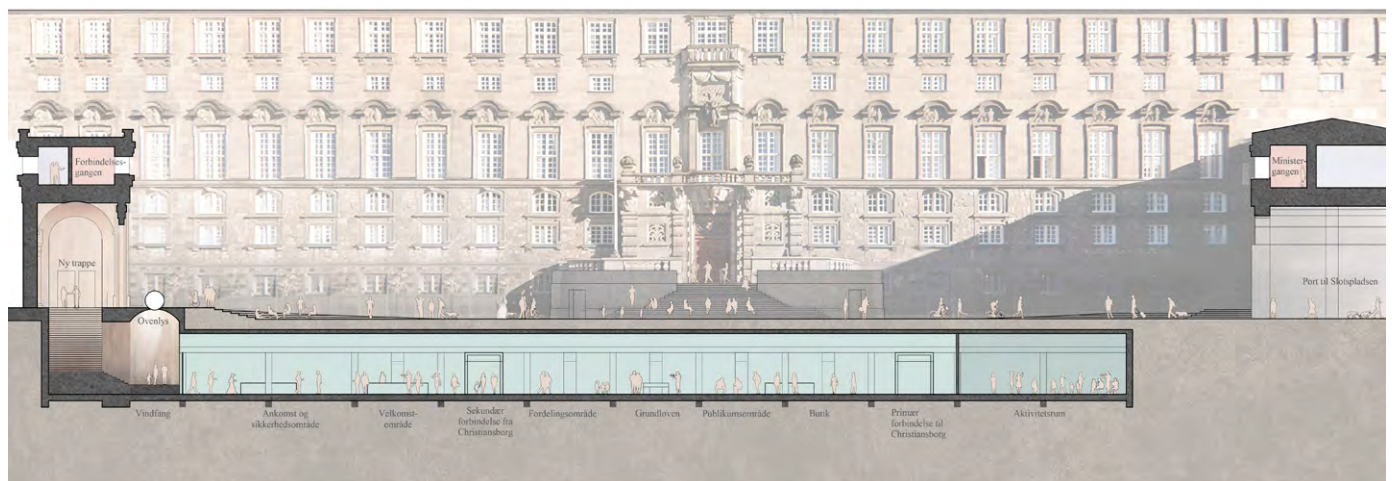
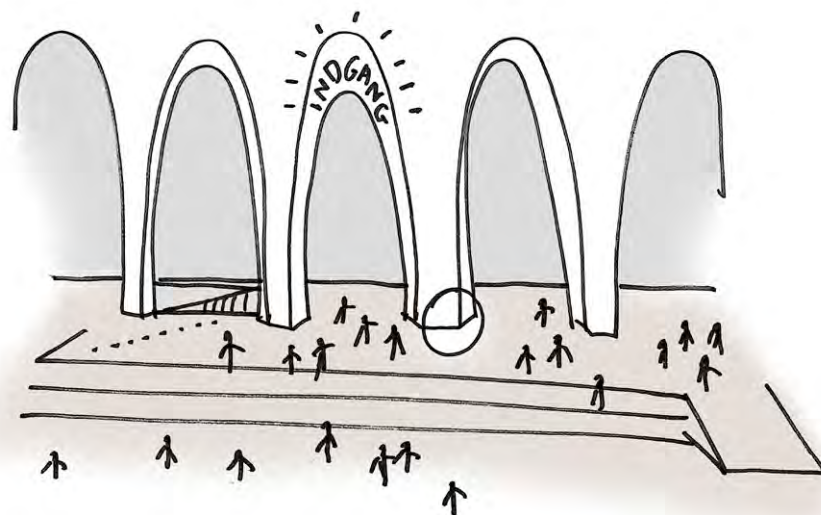
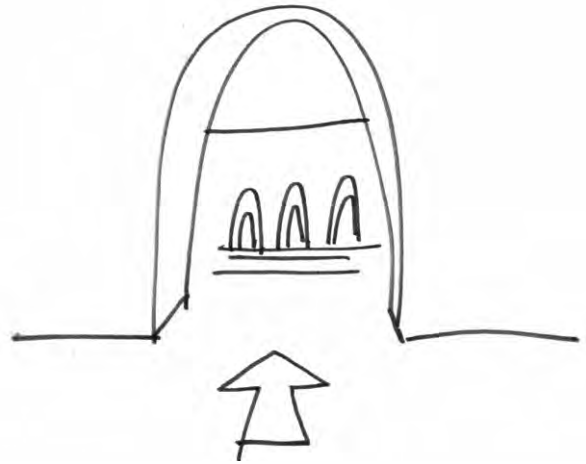
Etage 2, Rundgang. Lundgaard & Tranberg Arkitekter.

Udvalgsværelser. Lundgaard & Tranberg Arkitekter.

Helhedsgreb. Lundgaard & Tranberg Arkitekter.

Længdesnit. Lundgaard & Tranberg Arkitekter.

Visualisering af besøgsindgang i Rigsdagsgården. Henning Larsen, JAJA Architects og Varmings Tegnesteue.

Forslag E / 99939320

Henning Larsen i samarbejde med JAJA Architects & Varmings Tegnesteue.

Forslagets helhedsgreb placerer den nye besøgsindgang i den eksisterende bygning Forbindelsesbygningen, hvor en ny glasinddækning omdanner søjlegangen til et vindfang. Der tilføjes en ny tagterrasse på Forbindelsesbygningens tag, kaldet Folketerrassen.

Ankomstrummet under jorden koncentrerer omkring en dobbelthøj kælderetage, hvor en amfitrappel fungerer som Grundlovskammer og mødested. Her udstilles grundlovene, ligesom der gives adgang til en fordelingsstruktur i Forbindelsesbygningen til Christiansborg og Rigsarkivets tidligere bygninger.

Rigsdagsgården omlægges med en ny markant belægning inspireret af Bibliotekssalens gulv fra perioden som kunstkammer. I belægningen er der indtænkt ovenlys til kælderniveau. På pladsen etableres ramper, der skal sikre tilgængelighed i Rigsdagsgården.

På 1. sal i Kunstkammerbygningen genskabes Bibliotekssalen som gennemgående struktur, hvor alle skillevægge fjernes. På 2. sal etableres en ny kobling til Christiansborg med en rundgang, der i forbindelsesgangen orienteres mod Rigsdagsgården, mens den i Ministergangen indrettes med kontorer på begge sider. Forslaget disponerer med to til tre udvalgsværelser med tilhørerpladser til spontane og tilmeldte gæster på samme niveau adskilt af en glasvæg.

Arkitektur

Konkurrenceforslagets arkitektoniske helhedsgreb er på en gang både stilfærdigt og meget ekspressivt. Forslaget benytter nogle klare greb, hvor et grundlovskammer, en folketerrasse og et folkekammer rumligt, arkitektonisk og visuelt skal være stærke markører for den nye besøgsindgang -greb og nye funktioner, som kan huskes og være et omdrejningspunkt for fortællingen om et nyt, åbent folkestyre.

Omdannelsen af Forbindelsesbygningen til vindfang vurderes at være en svær opgave, både i forhold til at opføre de store glaspartier og i forhold til bygningens ændring i udtryk og funktion ved at blive glasinddækket. Refleksionen i glasset vil

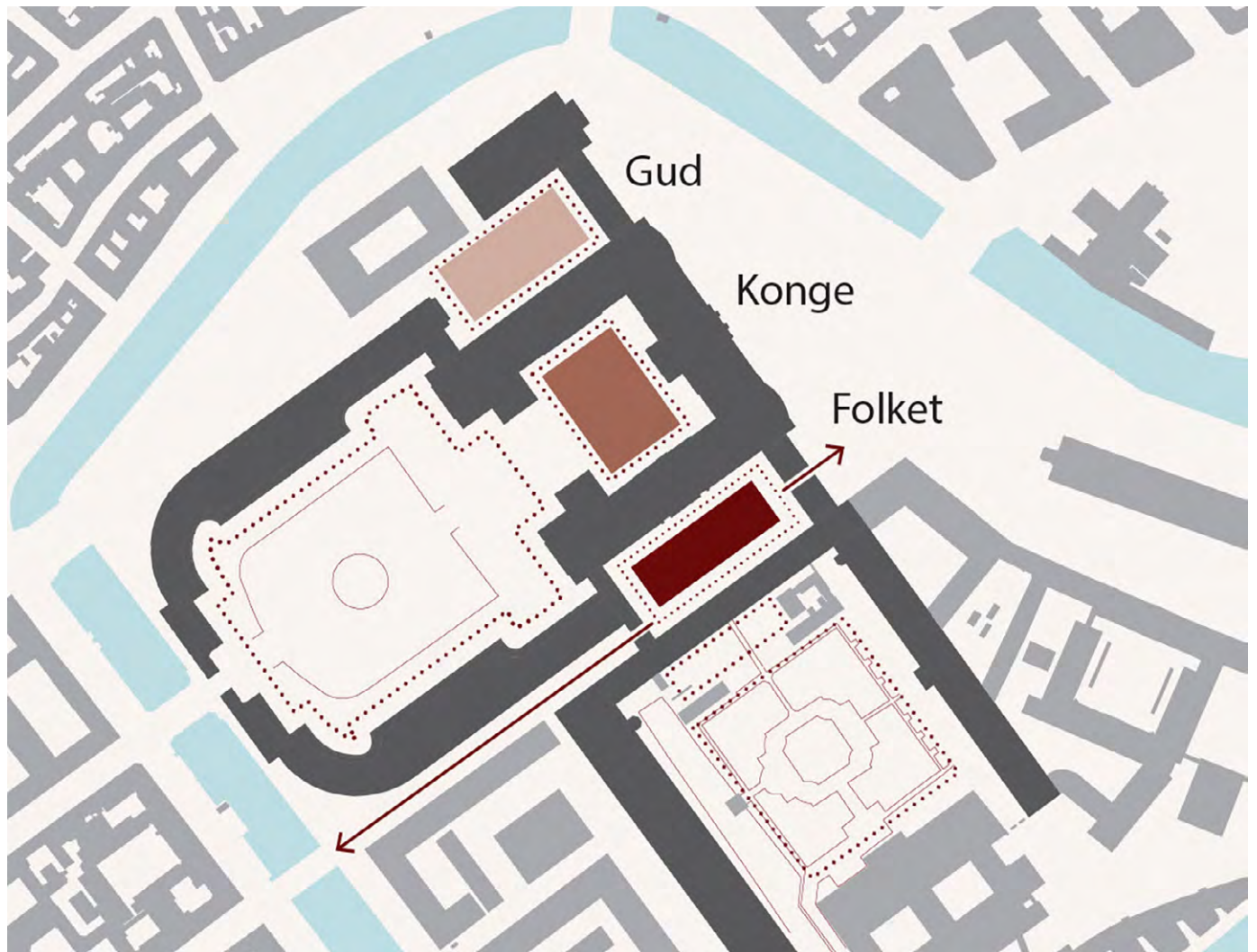
påvirke oplevelsen på stedet, og dommerkomitéen kan være bekymret for, om den rumlige oplevelse mistes, når buegangen inddækkes.

Rigsdagsgårdens nye belægningstæppe samler det centrale gårdrum. Kantzonen med ramper og trapper giver en stilfærdig overgang til de omkringliggende byrum. Belægningsmønstret med reference til Bibliotekssalens gulv er et fint bud på at gøre Rigsdagsgården til et karakterfuldt byrum. Det vurderes dog, at designet er for tilbageskuende i stedet for at være en nyfortolkning af stedets mangeårige historie.

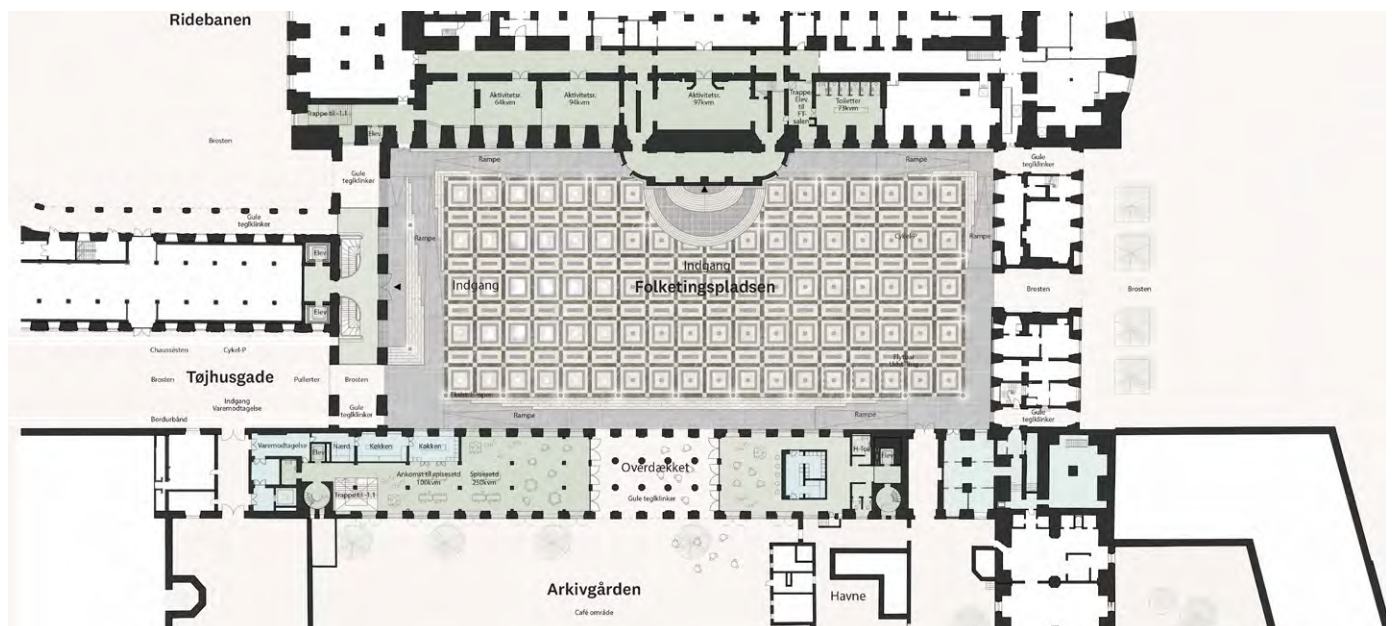
Idéen om Grundlovskammeret tilfører oplevelsesværdi for den besøgende, men dommerkomitéen savner større fokus på rumlig kvalitet og generøsitet i forbindelsesarealerne, som ikke findes værdige og velproportionerede.

Forslagets tilgang til at arbejde med fredede bygninger synes noget umoden, idet der sporadisk plukkes fra historien, ud fra hvad der passer bedst til forslaget, uden at det er funderet i fredningsværdierne. Forbindelsesbygningen og Eigtveds staldbygning, som begge er fredet, bliver håndteret meget hårdhændet. Tagterrassens indgreb i tag og facader slører Forbindelsesbygningens sammenhæng og symmetri med Ministergangsbygningen. I Rigsarkivets tidligere bygninger renses Kunstkammerbygningen for 1912-epoken og føres tilbage til en bibliotekssal, uden at der tages stilling til, hvilke fredningsmæssige konsekvenser dette har for øvrige valg i bygningen. Forslaget disponerer med udnyttelse af tagetage med kviste i to niveauer. I lighed med de øvrige forslag ville en løsning for etablering af dagslys i tagetagen skulle udvikles nærmere og drøftes med fredningsmyndighederne efter konkurrencens afslutning.

Forslaget har udarbejdet en strategi for tilpasningsdygtighed, der fremstår gennemtænkt. Derudover er der taget stilling til alle FN's verdensmål i relation til forslaget, herunder er der skitserede tanker om genanvendelse af komponenter fra bygningernes nuværende indretning. Samlet set er ressourcerne brugt for forslaget dog højt på tværs af de eksisterende bygninger og den nye underjordiske bygning, da både Forbindel-

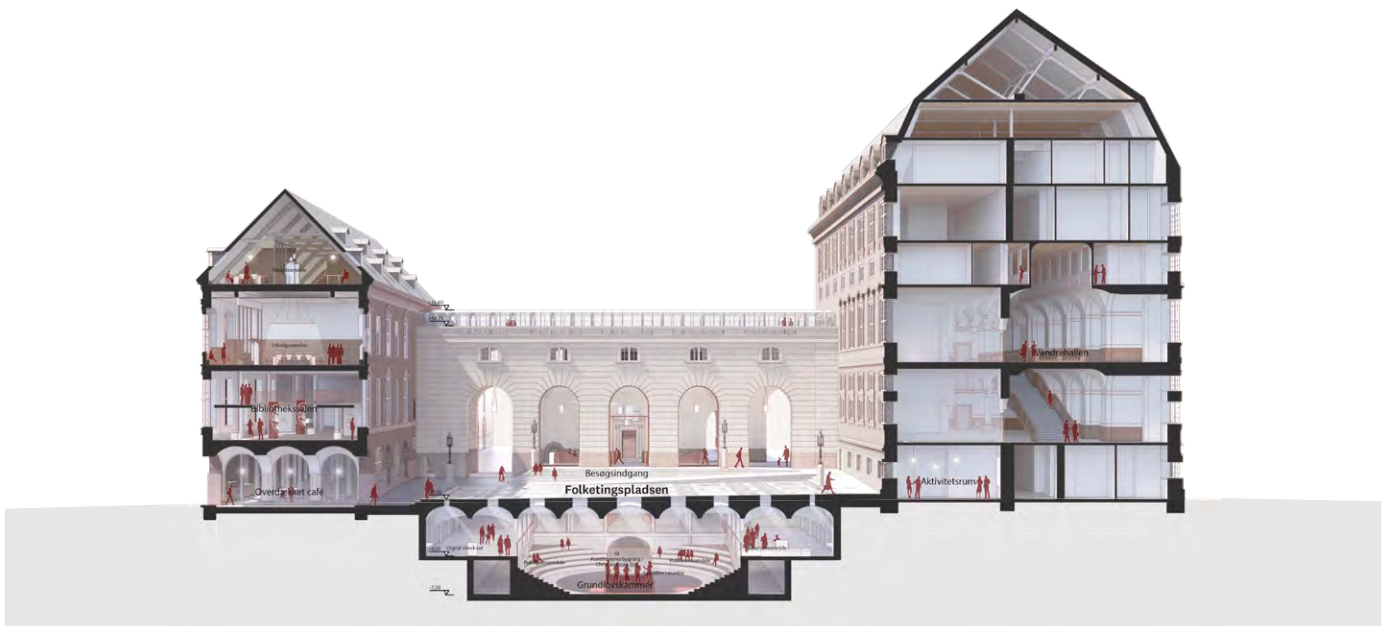

Oversigtsplan. Henning Larsen, JAJA Architects og Varmings Tegnestue.

Situationsplan. Henning Larsen, JAJA Architects og Varmings Tegnestue.

Tværsnit. Henning Larsen, JAJA Architects og Varmings Tegnesteue.

Visualisering af udvalgsværelse. Henning Larsen, JAJA Architects og Varmings Tegnesteue.

sesbygningen, Staldbygningen og Kunstammerbygningen skal stabiliseres. Forslagets centrale dobbelthøje rum i to etager under jorden udfordrer ligeledes bæredygtighedsprofilen. Løsningen vil medføre et relativt lavt antal kvadratmeter, men vil kræve større foranstaltninger i dybden. Forslagets u hensigtsmæssige flow reducerer anvendeligheden og den funktionalitet, der opnås. Dommerkomitéen vurderer derfor, at den forholdsmæssige værdi i forslaget er for lav i forhold til den forventede miljøpåvirkning.

Forslagets respektafstand til Christiansborg og Kunstammerbygningen mindsker risici i forhold til eksisterende konstruktioner. Udgravningen under Forbindelsesbygningen og de statiske udfordringer ved at fjerne samtlige brandvægge i Kunstammerbygningen vurderes dog omfangsrige og risikofyldte. Realiserbarheden af indeklimakonceptet fremstår uklart. Der savnes angivelse af teknikarealer og skakte, og de viste principper for installationer synes uflexible i forhold til drift. Principperne for brandforhold er ligeledes uklare, herunder synes adgangen via de små spindeltrapper i Rigsarkivets tidligere bygninger at være en flugtmæssig udfordring.

Funktion

Det funktionelle helhedsgreb er et fordelingskoncept, som kaldes et besøgsloop. Det består af et markant kvadratisk rum i to etager med en rundgang i niveau 1 og et stort trappe- siddeforløb, som forbinder det nedre amfiudformede niveau med yderligere en etage. I bunden ligger Grundlovsammeret, hvor grundloven er placeret som en centralt attraktion. Hele dette iscenesatte forløb er nærmest teatralisk i sin opbygning og rumlighed. Det er fascinerende som tanke og idé, men fremstår i sin valgte udformning uforløst. Det svarer desværre ikke optimalt på de opstillede krav i konkurrenceprogrammet, når det gælder sikkerhed og en let afvikling af besøg. Der er for stor afstand, fra man entrerer vindfanget, til man er igennem sikkerhedstjekket, der i sin disponering også fremstår for smalt og ufunktionelt.

Dommerkomitéen vurderer, at den to etagers dybe udgravning og det store volumen ikke er proportionalt med det, der opnås funktionelt. Forslaget løser for lidt i forhold til grebets størrelse, og der opstår desværre flere uhensigtsmæssigheder end løsninger. Adgangen til Kunstammerbygningen, der foregår fra niveau 2, vurderes at være utilstrækkelig i forhold til det besøgstal, der forventes i bygningen. Der bliver for langt til de egentlige og væsentlige funktioner. Besøgsloopets udfordringer forstærkes derudover af afstandene til væsentlige funktioner på Christiansborg, eksempelvis Folketingssalen, hvortil adgangen er snørklet og uhensigtsmæssigt lang. Dette påvirker også forslagets universelle design og tilgængelighed, idet flow ikke er intuitive.

En gangpassagen på hver side af udvalgsværelserne på 2. sal i Rigsarkivets tidligere bygninger er et velkendt greb, men vur-

deres i denne sammenhæng at være uhensigtsmæssig, da passagen gør, at udvalgsværelserne bliver for smalle. Derudover kan det være en bekymring, om tilhørerne inde i rummet og de spontane forbipasserende gæster vil forstyrre igangværende møder.

Den anden del af det funktionelle helhedsgreb, rundgangen, synes ikke overbevisende løst. Særlig koblingen til Christiansborg gennem Ministergangen har et noget kringlet og smalt gangforløb.

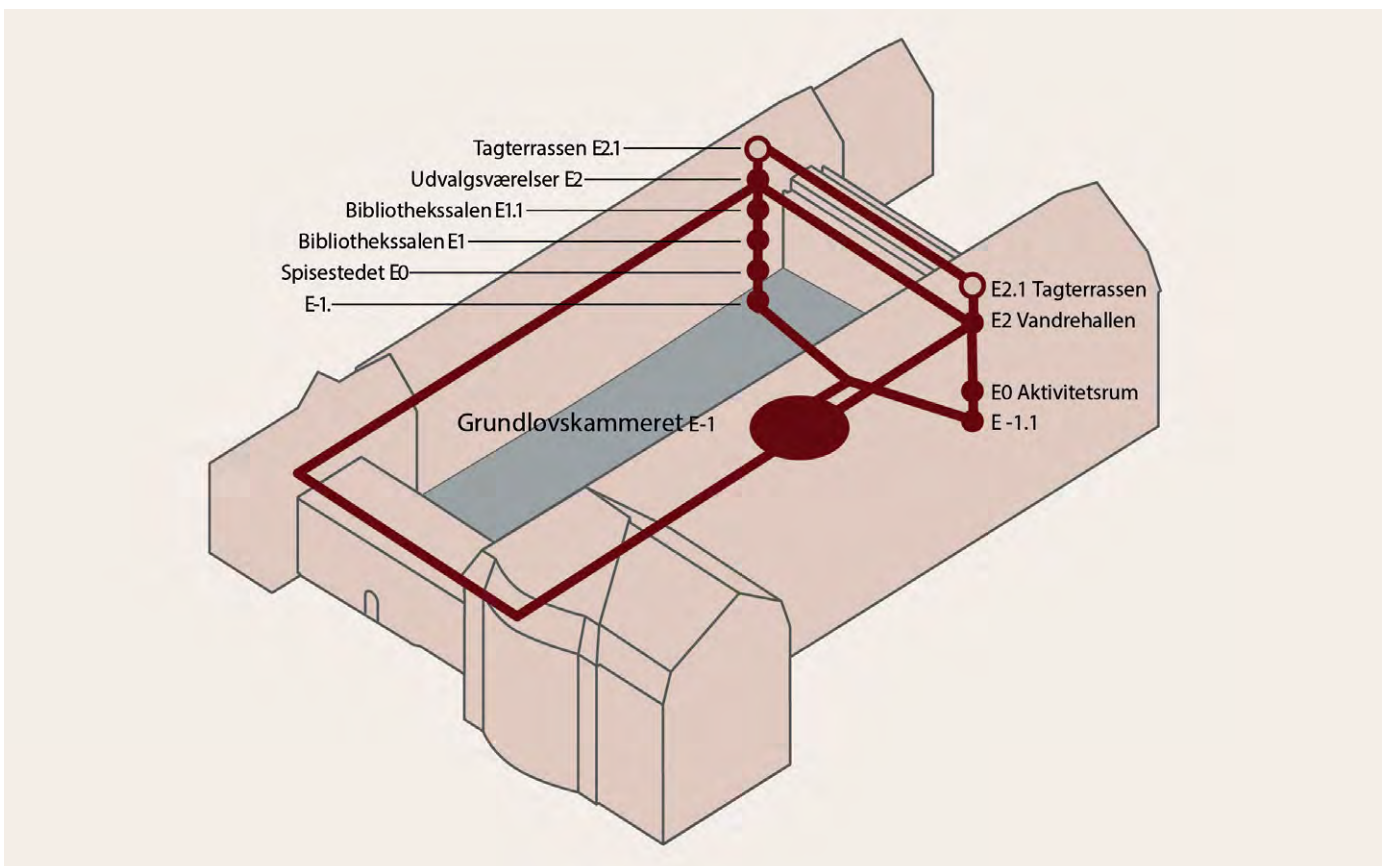
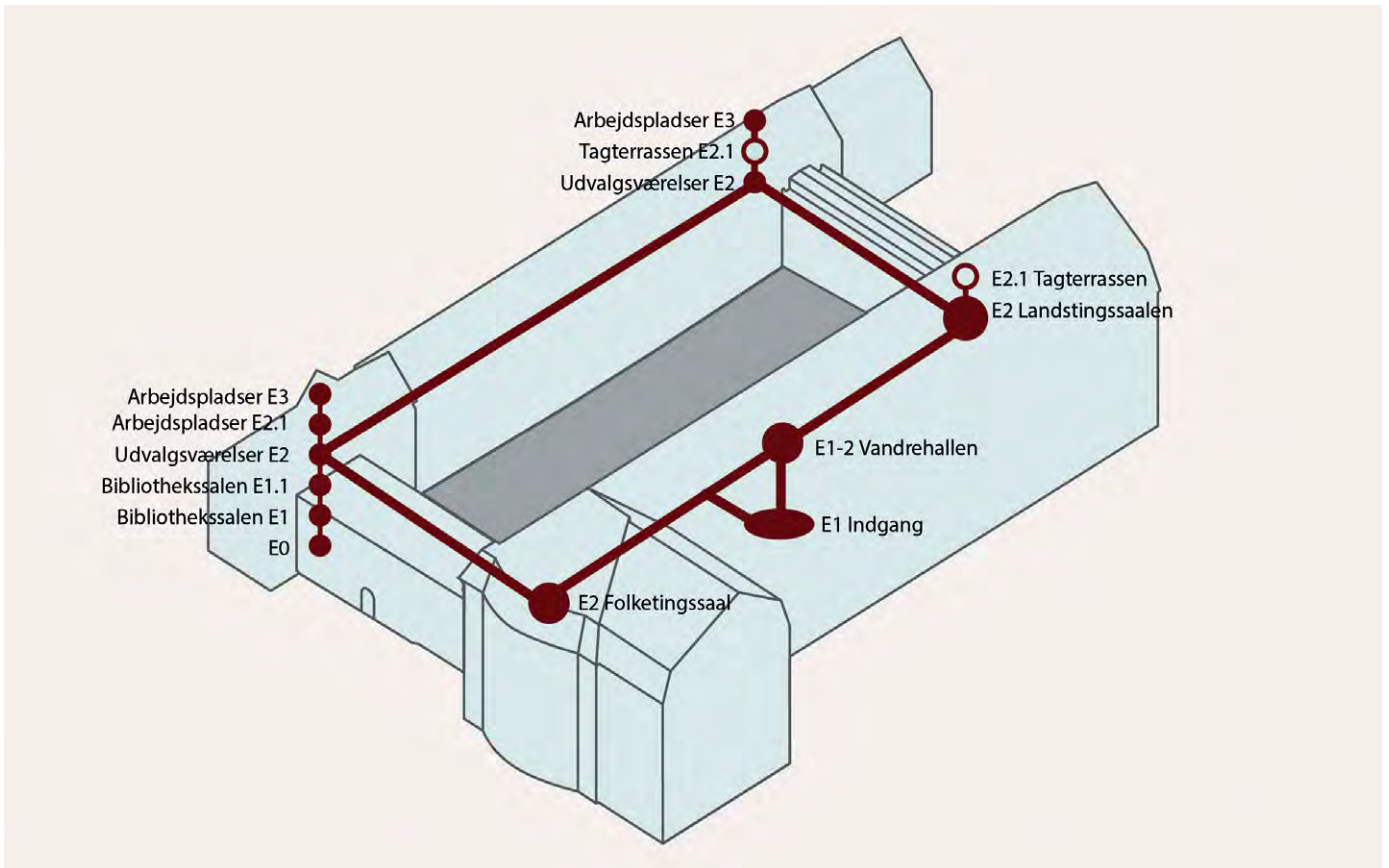
Den tydelige opdeling af Rigsdagsgården med en central plads og en rolig kantzone skaber en god overgang mellem pladsen og indgangene. Dette greb skaber en tydelig zoneinddeling mellem offentlige og semioffentlige zoner i byrummet. Det er positivt, at forslaget lægger op til en ensartet, samlet central midte, som kan indeholde mange forskellige og flytbare funktioner, hvor belægningsmønstret kan fungere som rumlig opdeling af pladsen. Til gængæld savner dommerkomitéen en markering af, hvordan flowet af cykler og biler gennem gården skal foregå.

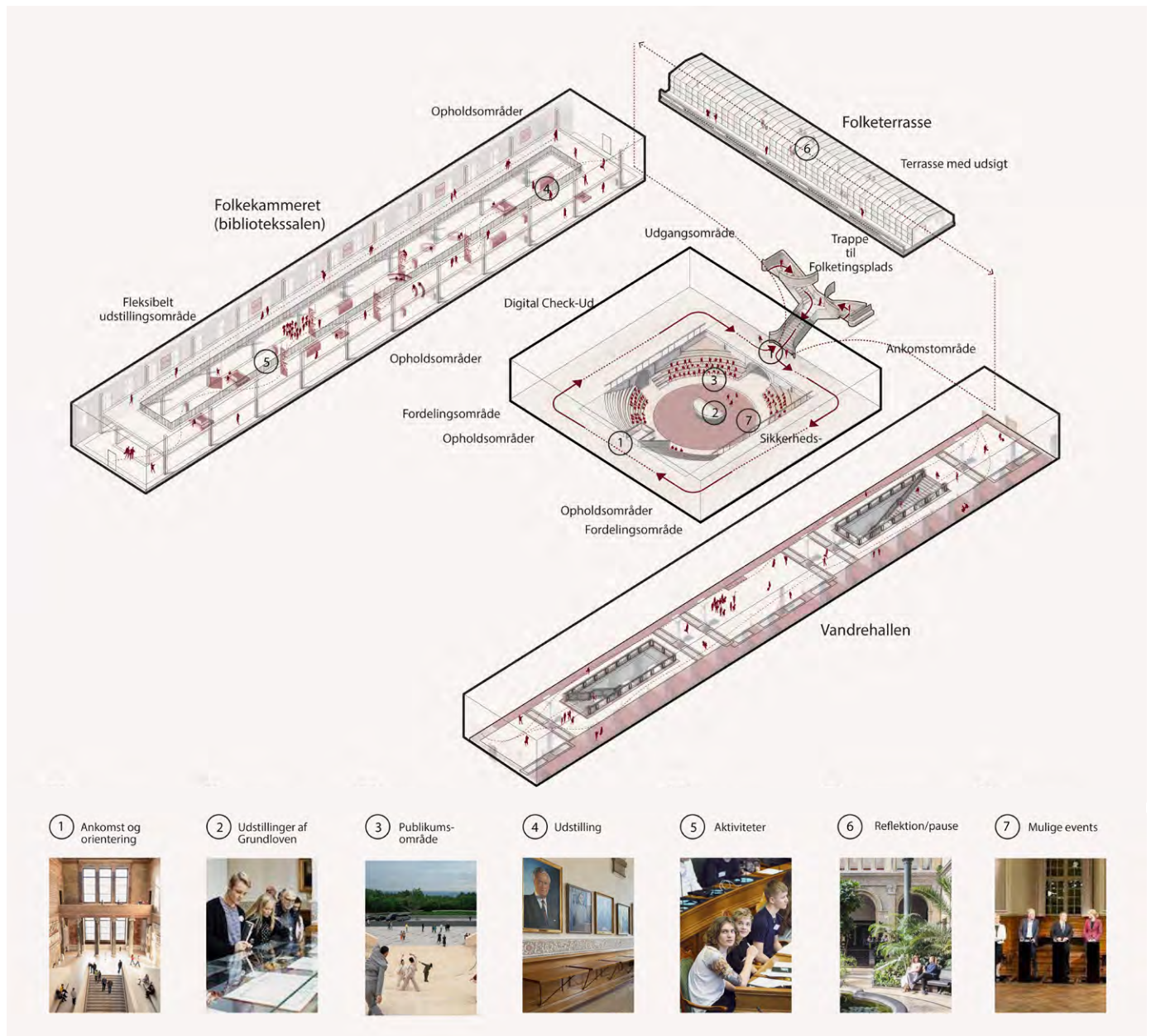
Samlet konklusion

Forslaget vurderes at have meget stor indvirkning på omgivelserne uden at opnå den ønskede effekt. Påvirkningen virker dermed unødigt og voldsom - både arkitektonisk og funktionelt.

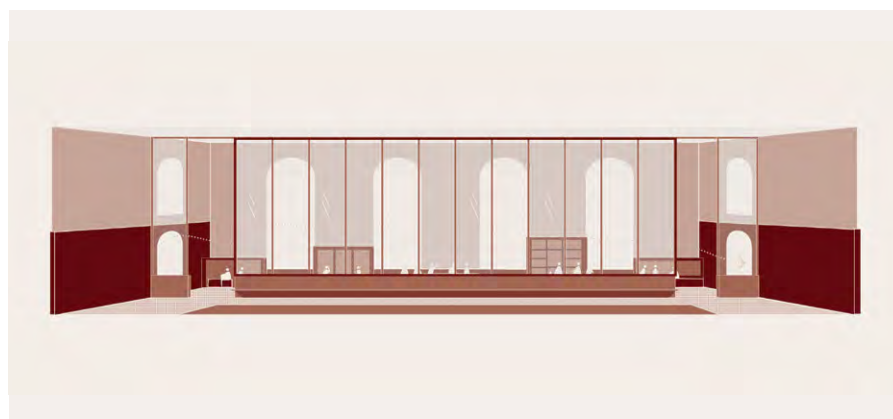
Der er flere gode tiltag i projektet, og ønsket om at tilbyde besøgende en særlig arkitektonisk og rumlig oplevelse ved ankomsten er en vigtig og god idé. Dommerkomitéen anser det som værende et ambitiøst forsøg på at svare på visionen om at skabe nye og bedre rammer for et åbent, tilgængeligt og engagerende folkestyre. Udfordringen er, at flere af de foreslåede tiltag besværliggør de funktionelle bevægelsesflow - både det at man skal to etager ned for igen at gå op, og det, at alle forbindelser ligger i de i forvejen snørklede overgange mellem Forbindelsesbygningen, Christiansborg og Rigsarkivets tidligere bygninger.

Samlet set er det et godt forslag. Gode bud på enkeltindsatser skaber synlighed og fortælling. Det er dog, som om sammenhængen mellem dem vanskeliggøres af for mange uforløste tiltag og områder, der hverken har fået arkitektonisk, rumlig eller funktionel opmærksomhed nok til at binde dem sammen til en brugbar helhed.

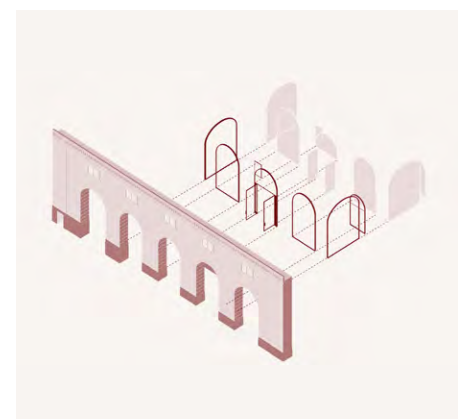

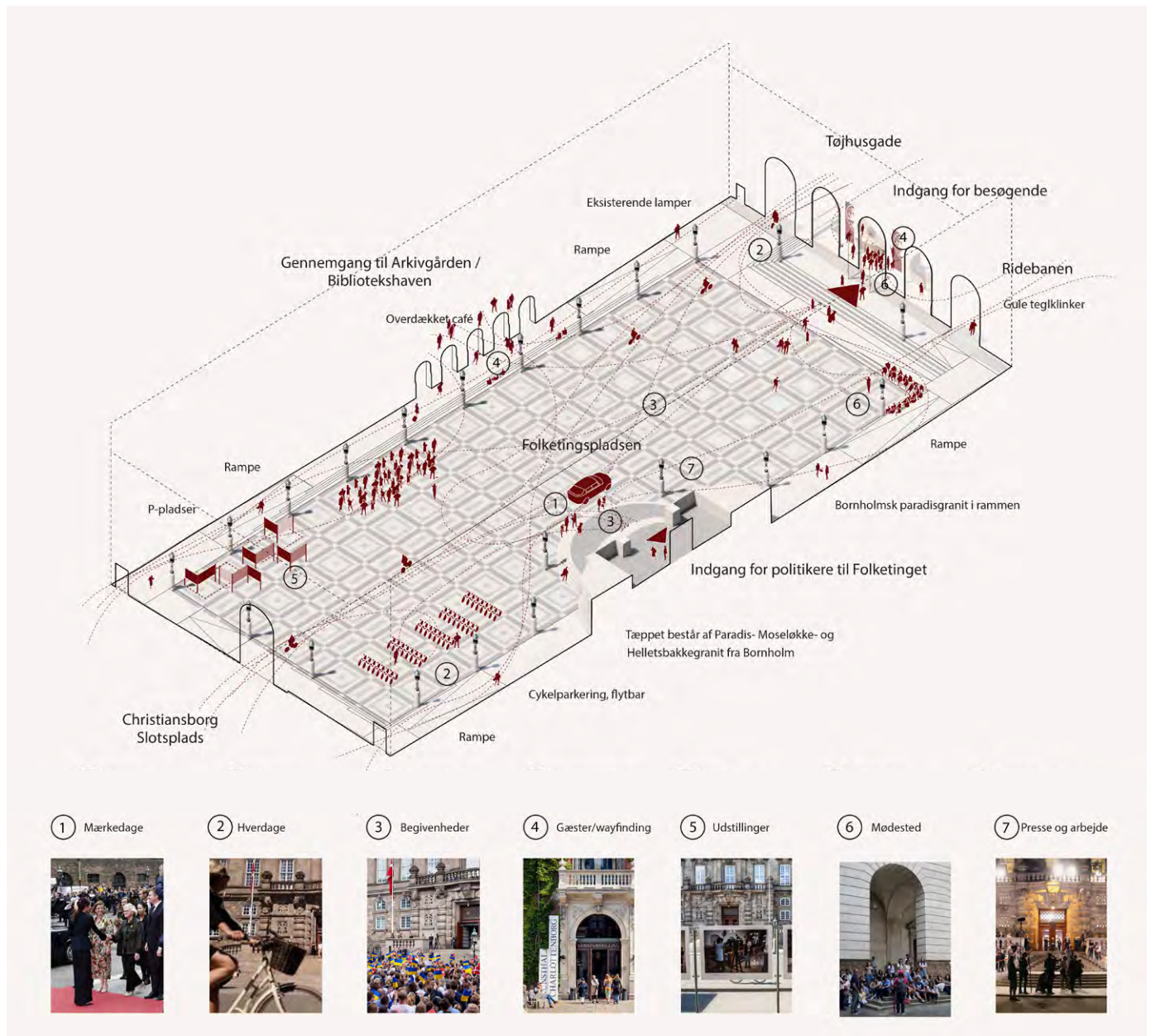
Folketingets destinationer. Henning Larsen, JAJA Architects og Varmings Tegnesteue.

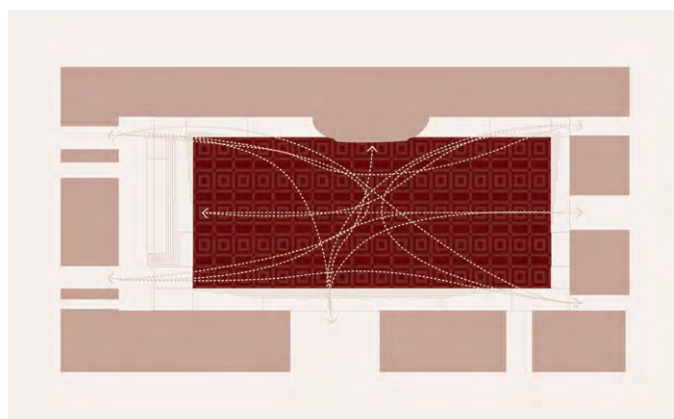
Åbenhed. Henning Larsen, JAJA Architects og Varmings Tegnesteue.

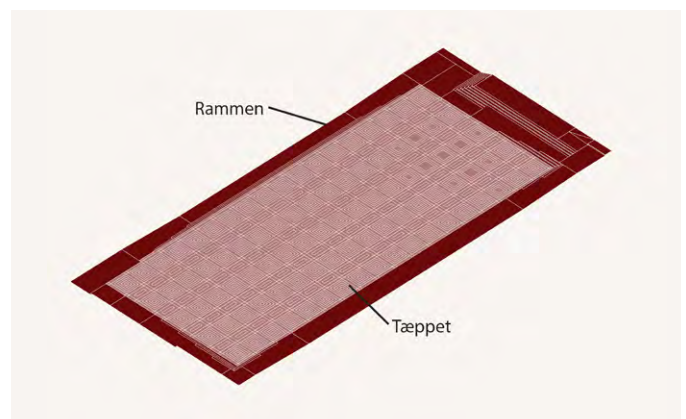
Besøgsindgang i Forbindelsesbygningen. Henning Larsen, JAJA Architects og Varmings Tegnesteue.

Hverdagsscenarie. Henning Larsen, JAJA Architects og Varmings Tegnестue.

Folketingspladsen. Henning Larsen, JAJA Architects og Varmings Tegnестue.

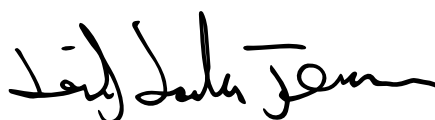
Folketingspladsen. Henning Larsen, JAJA Architects og Varmings Tegnестue.

Underskrifter

17.11.2023

Søren Gade

Leif Lahn Jensen

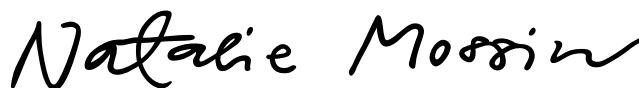
Marie Hansen

Rasmus Brandt Lassen

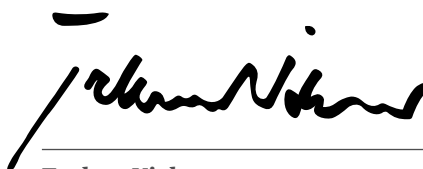
Signe Primdal Lyndrup

Natalie Mossin

Rosa Siri Lund

Torben Nielsen

**Projektkonkurrence om
Folketingets nye rammer**

Dommerbetænkning

Udgiver

Konkurrencen er udskrevet af Folketinget
og Bygningsstyrelsen.

Dommerbetænkningen er udarbejdet af
Bygningsstyrelsen med bidrag fra fagdommerne
Natalie Mossin, Rosa Siri Lund og Torben Nielsen.

Grafisk tilrettelæggelse

Kontrapunkt A/S

Fotos og illustrationer

Folketinget og de fem konkurrencedeltagere.

Tryk

Dystan & Rosenberg ApS

Udgivelse

Den 14. marts 2024

ISBN nr.

9788779822306